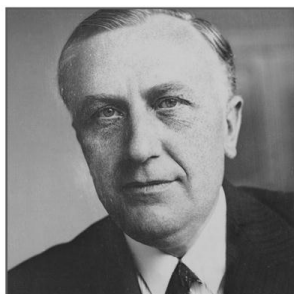




Městská knihovna v Praze

Otakar  
Batlička

Na vlně 57  
metrů



knihovna

PRAHA 2013



**Městská  
knihovna  
v Praze**



**Újčujeme:**

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /  
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy



**přístupňujeme:**

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /  
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu



**ořádáme:**

setkání s autory / přednášky / koncerty /  
filmová představení / výstavy /  
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

**[www.mlp.cz](http://www.mlp.cz)**

[knihovna@mlp.cz](mailto:knihovna@mlp.cz)

[www.facebook.com/knihovna](https://www.facebook.com/knihovna)

[www.e-knihovna.cz](http://www.e-knihovna.cz)



Znění tohoto textu vychází z díla Na vlně 57 metrů tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Profil v roce 1987 (BATLIČKA, Otakar. *Na vlnách odvahy a dobrodružství*. V tomto výběru 1. vyd. Ostrava: Profil, 1987. 450 s. Profil dětem a mládeži, sv. 43).

Vlastníkem portrétu Otakara Batličky na obálce e-knihy je archiv Jaroslava Čvančary.



Portrét autora (Otakar Batlička) podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora 3.0 Česko](#).

---



Text díla (Otakar Batlička: Na vlně 57 metrů), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

---

Citační záznam této e-knihy:

BATLIČKA, Otakar. *Na vlně 57 metrů* [online]. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2013 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z: [http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/93/33/68/na\\_vlne\\_57\\_metru.pdf](http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/93/33/68/na_vlne_57_metru.pdf).

---



Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

---

Verze 1.0 z 30. 7. 2013.

## OBSAH

Souboj.....	6
Napoleon.....	9
Na útěku.....	12
Světluška.....	14
El Justicio.....	17
Muž pevných zásad.....	20
Červená skvrna.....	22
Silák Brand.....	25
Žlutá vlajka.....	28
Ocelová hrobka.....	31
Mamba.....	35
Berberský čert.....	39
Ohnivě znamení.....	42
Mistr těžké váhy.....	45
Potápěč Oliver Ward.....	49
Na ploché dráze.....	53
Příhoda pana Ditwela.....	56
Tygří matka.....	59
Otrávený šíp.....	63
Živá řeka.....	66
Velké kouzlo.....	70
Odměna.....	73
Mano lidojed.....	76
Chytrý Farguson.....	82
Ještě jednou Farguson.....	85
Neviditelná stezka.....	89
Tajemné oko.....	92
Podivín.....	96
Válečná píseň.....	99
Bylo jich osm.....	102
Hadí hlas.....	106
Černý Buddha.....	109

Letoun číslo 4.....	113
Usměvavý Dick.....	116
Na vlně 57 metrů .....	118
Na konci světa .....	122
Nahluchlý Sandy .....	125

## Souboj

Nechci vám vyprávět vzrušující a nepravdivou povídku z Divokého západu. Za svého pobytu v Argentině jsem však byl svědkem události, která se mi vryla nadlouho do paměti.

V Palasios byl rušný den. Dobytkáři z dalekého okolí sháněli svá stáda k místní dráze, která dobytek přepravovala dál. Hacienderos – jihoameričtí farmáři, i honáci dobytka, zvaní gaučové, seděli ve skupinách v almacenu, jakémsi zájezdním hostinci. Cinkot velkých ostruh se mísil s křikem, zpěvem a neurvalými výkřiky.

„Myslím, že je načase, abychom odtud odešli,“ radil můj přítel, zvěrolékař Dorner, a pohlédl starostlivě do jednoho kouta sálu. Kolem stolu tam seděla skupina gaučů. Zpívali, či vlastně hulákali různé písně, bušili pěstmi do stolu a posilovali se koní, opojným nápojem nejhoršího druhu.

„Myslíte, doktore, že se tu něco semele?“ ptal jsem se Dornera.

„To jsou honáci z ranče Funes, a přijedou-li gaučové z Gorea, tak je více než jisté, že to špatně skončí.“ Další slova mého přítele byla přerušena dusotem kopyt. „Už je to tady, to jsou Goreovi lidé!“

Nově příchozí se seskupili u nálevního pultu.

V rohu sedící tlupa s úšklebky pozorovala, jak se muži u nálevního pultu dali také do zpěvu. Obrovský, ramenatý chlap s černými vlasy přistoupil ke Goreově skupině:

„Hombre, jestli nezavřete ty vaše zatracené klapáčky, slíznete si to!“

Předák z Gorea stál klidně, opřen o nálevní pult.

Ramenáč nečekaně uchopil předákovu sklenku a vchrstl mu její obsah do obličeje. Ruce všech přítomných sjely k bokům.

„Ruce od zbraní, amigos!“ Mezi dveřmi stál policista. Štíhlý mladý muž vstoupil mezi rozvaděné muže. „Nechte nože a pistole na pokoji! Kdo způsobil tu výtržnost?“ obrátil se k majiteli hostince.

„Jako vždy, černý Martini. Začal s nadávkami,“ vysvětloval hostinský.

Policista se obrátil k vousatému obra: „Martini, potřeboval byste, aby vám už konečně někdo nařezal. Jste rváč a vyvoláváte jen hádky a mrzutosti. Jednou vám to vynese pořádný výprask!“

„No, vy to jistě nebudete. Vás chrání ten váš barevný kabát, proto si troufáte, jinak...“ významně protáhl Martini.

Policista upřel svůj zrak do zlobných očí černého obra.

„Myslíte? Něco vám ukáži, Martini. Vemte svůj bič a pojd'te ven!“

Martini se zasmál a vykročil ke dveřím. Honáci i farmáři se vyhrnuli před hostinec.

„Prosím vás, doktore, co se bude dít?“ ptal jsem se zvědavě svého přítele.

„Uvidíte! Něco, co jste za svého pobytu v Argentině ještě neviděl. Souboj biči podle pravidel pastevců dobytka od Santa Fé. Nevíte, jací jsou tito gaučos umělci se svými dlouhými biči. Jediným švihnutím vám urazí cigaretu od úst!“

Zatím se lidé seskupili na velkém prostranství. V písčité zemi byl vyryt kruh o průměru asi šesti metrů. Policista svlékl svůj služební kabát i košili a stanul uprostřed kruhu obnažen do půl těla.

V levé ruce měl pončo, vlněný přehoz, v pravé třímal asi tři metry dlouhý kožený bič s krátkou rukojetí. Proti němu stál už připraven Martini. Gaučo byl mnohem mohutnější, jeho tělo připomínalo řeckořímského zápasníka.

„Doktore, jaká má vlastně takový souboj pravidla?“ ptal jsem se Dornera.

„Kdo vypráská svého protivníka z kruhu, vítězí!“ zněla stručná odpověď.

Zápas začal.

Gaučo se široce rozkročil, levou ruku obalenou pončem držel jako štít před sebou. Jeho pravice sebou trhla. Řemen prořízl hadovitým pohybem vzduch a konec biče ťal po obličejí policisty. Ten zachytil ránu chráněnou levicí.

Práskání bičů znělo jako výstřely z pistolí. Oba soupeři brzy nesli na svých tělech stopy zásahů biče. Nebyly to však zásahy jeho

koncem – ty jsou mnohem horší, a takovému šlehnutí oba bojovníci hbitě uhýbali.

Boj se stával každou vteřinou vášnivějším a urputnějším.

„Martini, teď dostanete, co vám dávno patří.“ Policista sevřel pevněji rukojeť biče. „Před pěti lety jsem byl nejlepší bičař na rodeu v Santa Fé.“

A skutečně! Řemen policistova biče opisoval ve vzduchu klikaté křivky. Každý šleh končil ostrým prásknutím. Konec biče několikrát olízl mohutná prsa obrovského gauča. Ten zuřil. Marně se snažil citelněji zasáhnout policistu. Byl neopatrný a při každém výpadu nebo špatném krytí byl častován bolestivými šlehy. Jeho kůže byla již na mnoha místech prořata a ramena, prsa i záda měl zbičovaná do krve. Martini zřejmě ochaboval. Couval krok za krokem, a když jej konec biče zasáhl rychle dvakrát za sebou do tváře, pustil bič a přitiskl dlaně na obličej.

Policistův bič nezahálel. Neúnavně se ovinovala dlouhá tenká kůže kolem těla Martiniho. Trestaný gaučo ustupoval k okraji kruhu. Diváci sotva dýchali vzrušením. Ozvalo se ještě jedno prásknutí, Martini zaječel a skokem se octl mimo kruh. To byl konec boje a oba zápasníci zmizeli v hloučcích svých přátel.

Viděl jsem později ještě několik argentinských soubojů honáckými biči, ale žádný nebyl tak urputný jako ten, ve kterém strážce zákona ztrestal pověstného rváče.



# Napoleon

Měli jsme vážné starosti. Obrovské lány kukuřičných polí čekaly na sklizeň, ale nebylo dostatek pracovních sil. Přes hodinu jsem hovořil s panem Piasem o tom, co počít. Jindy v této době bylo na polích kolem sto padesáti dělníků, a dnes? Taková nouze o pracovní síly nebyla už léta.

Věděli jsme, co je toho příčinou.

Nafta! V kraji byla nalezena naftová ložiska. Těžaři platili dělníky dobře, postarali se jim v narychlo postavených vesnicích o zábavu. Kina, hostince, to vše na vzdálených farmách nebylo.

„Jsem zvědav, kolik lidí Santander přiveze. Kdyby se mu podařilo sehnat v městě aspoň padesát lidí, pustili bychom se hned zítra do práce!“

Chápal jsem starosti svého zaměstnavatele.

Odpoledne kolem páté hodiny se objevila v dálce na vyjeté cestě pampy oblaka prachu. Povozy s dělníky se blížily. Hleděli jsme dalekohledem – a byli jsme zklamáni! První vozy jely prázdné. Jen v posledním se kupilo několik mužů, pokud jsem rozeznal, asi šestnáct sedmnáct lidí. Uboze málo.

Ještě nikdy nepřivezl Santander z města takové lidi jako tentokrát. Farmář Pias se ke mně obrátil:

„Převezměte ty lidi, nemohu se na ně ani podívat. Polovička tuláků a polovička darebáků. Teď abychom se báli spát, že se nám do rána ztratí střecha nad hlavou. Všichni ať odevzdají zbraně!“

Posadil jsem se k dřevěnému stolu a zapisoval si nové dělníky. Ke stolu přistoupil muž. Střední, zavalité postavy, asi třicetiletý, značně sešlého zevnějšku.

„Jak se jmenujete?“

Vzhlédl zamračeně, sklonil se nad stůl a štěkl mi do tváře:

„Napoleon!“

„Nechte si své vtipy a nezdržujte. Ptám se vás, jak se jmenujete?“

„Napoleon!“ odsekl tázaný.

Dobrá, napsal jsem do rubriky jméno Napoleon.

„Odkud pocházíte?“

„To je vedlejší. Jsem Napoleon a to vám musí stačit!“

V argentinských pampách se člověk sejde se všelijakými podivíny. Myslí jsem si, že muž chce z jakéhosi důvodu utajit své jméno a původ. Neměl jsem chuť se s ním zdržovat – zůstal tedy Napoleonem.

Konečně jsme přikročili k práci. Dlouhá řada postav zvolna postupovala kukuřičnými poli a ulamovala plody do velkých jutových pytlů. Denně jsem jezdil do polí dohlédnout na postup práce.

„Co to má, prosím vás, tamhle ten člověk na hlavě?“ ptám se dozorce, který mne provázel.

„Ale, to je ten Napoleon! Udělal si z papíru trojhranný klobouk jako Bonaparte. Je to nějaký podivín, s nikým nepromluví celý den ani slovo!“

Asi hodinu po návratu z polí za mnou přiběhl jeden z dělníků a těžce oddychuje ze sebe vyřázel:

„Napoleon! Má pušku, střílí po každém, dozorce Santander zraněn, všichni se rozutekli!“

Dlouho jsme se nerozmýšleli a utíkali ke koním. Teprve na cestě jsem si uvědomil, že nejsme ozbrojeni. Přijíždíme ostrým cvalem k polím. Několik mužů nám běží naproti.

„Dozorce odpočíval, odložil brokovnici a ve chvíli, kdy si nacpával lulku, k němu přistoupil Napoleon, popadl pušku i s nábojovým opaskem a dal se na útěk. Dozorce se rozběhl za ním. Napoleon zatím doběhl k balvanům a zmizel mezi nimi. Když dozorce doběhl až na konec pole, padl výstřel a Santander dostal celý náboj do boku. Chtěli jsme pro něj jít, ale Napoleon hned střílí. Ten člověk se určitě zbláznil!“

Obávám se, že je to pravda a že jsem to měl vědět už dávno.

Odcházíme na konec polí. Vidím dozorce, leží a sténá, volá, abychom mu šli pomoci.

„Zůstaňte všichni zde! Půjdu k němu sám!“ říkám.

Jdu. Už jen několik kroků mě dělí od raněného. Bác! Rána, a broky mi sviští kolem hlavy! Zůstávám stát.

„Napoleone, což mě nepoznáváte? Svého generála? Jdu vám na pomoc!“

Nevím, co mě to napadlo, že jsem vykřikl tato slova, ale účinkovala.

„Pojďte do mé tvrze, generále! Napoleon nezapomíná svých věrných!“ Mezi balvany, s očima horečně planoucíma, stojí nešťastník s papírovým kloboukem na hlavě a s puškou v ruce. Co udělá? Je mi bídne, ale jdu dál. Stavím se před ním do pozoru a vojensky zdravím rukou:

„Hlásím příchod, Napoleone!“

Pozoruji, jak usilovně se snaží myslet. Jeho rty se pohybují, ale nemluví. Vteřiny ubíhají. Konečně první pohyb. Napoleon přistupuje ke mně:

„Věřím vám! Všichni ostatní jsou moji nepřátelé!“

V příštím okamžiku mi odevzdává pušku a v další minutě odchází klidně se mnou. Vedu ho pod paží směrem k farmě, zatímco druzí se starají o vážně raněného Santandera.

Ještě téhož dne jsme předali ubožáka zřízcům důlní nemocnice. Neměl u sebe žádné osobní doklady. Jeden z mnoha ztracených v neznámu!

Snad kdesi v Evropě čeká někdo dopis od otce, bratra či přítele, který se dlouho, dlouho odmlčel. Potom se obyčejně říká: „Zapomněl na nás. Asi se mu v té zlaté Americe dobře daří!“

## Na útěku

Konečně vlak zastavil.

Vraceli jsme se s přítelem z kukuřičné kampaně, ušetřili jsme slušné peníze, a tak jsme se těšili, že si týden, dva zalenošíme a odpočineme po dlouhé a namáhavé práci v polích.

Vesele jsme uchopili svá zavazadla a vystoupili z vlaku. Bylo šest hodin odpoledne. Ve městě Fray Bentos jsme byli poprvé. Starostí o nocleh nás hned zbavili tři chlapci, kteří nám tahali zavazadla z rukou:

„Señores, u nás je výborná kuchyně!“

„Cabaleros, u nás máme koupelnu!“

„Pojďte k nám do hotelu, pane,“ na hlavu poráží své soupeře třetí, ramenatý mulat. „Pojďte k nám, tam nemáme to, co mají u těch druhých – štěnice!“

Mulat se zubí a první dva mu nadávají tak, že by se i námořník Pepek zastyděl.

Kráčíme za mulatem a zvědavě okukujeme město. Fray Bentos není sice velké, ale pozorujeme, že je tu neobyčejně živo. Od nosiče se dovídáme, že zítra bude výroční trh. Nevědomky jsme tedy přijeli zrovna v den, kdy bude o zábavu postaráno.

Kolem křiklavých plakátů kin, divadel a jiných atrakcí jsme došli k zájezdnímu hostinci pyšného názvu Grand Hotel Lima. Pronajali jsme si dvoulůžkový pokoj, poslední volný v celém hotelu.

V pokojíku napravo od nás byl ubytován nějaký zámožný farmář, vlevo dva neznámí muži.

Unaveni cestou rychle jsme povečeřeli a ulehli ke spánku. Ze spaní však nebylo nic. Kat aby spral ty naše sousedy po levé straně. Právě spustili gramofon a jeden z nich si začal prozpěvovat.

„Zpívá hezky, ale kdyby byl zticha, bylo by mi to milejší! Chce se mi spát,“ bručí přítel.

Asi po půlhodině zpěv i gramofon ztichly a z vedlejšího pokoje je slyšet tichý hovor.

Ležím přímo u stěny. Jeden ze sousedů mluví nyní dost hlasitě, takže rozumím každému slovu. Nechtě naslouchám. Neznámý mluví rozčileným hlasem:

„Mám toho dost! Policie je nám v patách. Už týden jsme na útěku, ale tuším, kdo je mezi námi zrádce! Víím, kdo je zrádce!“

Kývnu na přítele, pak oba tiskneme uši na stěnu.

„Kdo by mohl být zrádce? Teď není čas na pohádky, náčelníku!“ odpovídá hlubší hlas.

„Mlč! Ani slovo, bídáku! Ty jsi ten zrádce! Ty! Dávám ti tři minuty času, aby ses přiznal, kdy a komu jsi řekl, že to byla naše tlupa, která vyloupila banku v Rosariu. Tři minuty, slyšíš? Pak tě rozstřelím jako řešeto!“

Rázem vyskakujeme z postelí. Nenecháme přece dojít k zločinu, byť šlo o zrádce. Bereme pistole a plížíme se chodbou. Tiše staneme u dveří našich sousedů.

„Mluv, nebo střelím!“ ozývá se z pokoje.

Přítel kývne významně hlavou, náraz a dveře se s třeskotem rozlétnou. Stojíme v osvětleném pokojíku. Přítel s pistolí v ruce hrěmí: „Ruce vzhůru!“

Na lůžku vpravo u zdi sedí jeden, vlevo u stolu druhý muž. Prvý má v ruce nějakou knížku a druhý právě okusuje stehýnko z kuřete. Oba na nás zděšeně poulí oči a ustrašeně zdvíhají ruce nad hlavu. Ten s knížkou jektá zuby strachem.

„Pánové, prosím vás, neubližujte nám! Peníze nemáme, jsme jen chudí, poctiví...“

Naše ruce, svírající hrozivě revolvery, klesnou.

„Prosím, pane loupežníku,“ říká tlouštík u okna se stehýnkem v ruce, „my se učíme úlohy pro zítřejší divadelní představení...“

Všechno se vysvětluje a noční dobrodružství končí smíchem. Odcházíme do svého pokoje se dvěma lístky na představení herecké společnosti, která zítra u příležitosti výročního trhu vystoupí s napínavým kovbojským dramatem Na útěku.

Těšíme se, že se ve třetím jednání dovíme, zda náčelník toho zrádce opravdu zastřelí.

## Světluška

S pověrami se sejdete po celém světě. Lidé se jim vysmívají, odsuzují je, a přece na ně dají. Přirozeně, že na svých cestách jsem si všiml i pověr, zejména pověr primitivních kmenů. Byly to často neobyčejně zajímavé věci.

V Brazílii se říká, že člověk, který vypije u táborového ohně šálek čaje zvaného ‚maté bombicha‘ a opustí pak zemi – musí se zase vrátit.

Když jsem poprvé opouštěl Jižní Ameriku, netušil jsem, že se pověra o pití maté vyplní zrovna na mně. Obrátil jsem se tehdy k Brazílii zády a po zkušenostech, kterých jsem tam nabyt, jsem o této zemi nechtěl ani slyšet. A přece jsem se vrátil... ale to už je jiná historie.

Bylo to v kraji Branca a vedl nás domorodý průvodce.

Snesl se večer. Náhlý přechod z denního vedra do noci způsobil, že se třeseme zimou. Udržujeme jen malý ohníček, jsme tři. Michael Necker, já a Indián z kmene Vinuapů. Byl v městě prodat ptačí peří a nyní má s námi společnou, čtyři dny trvající cestu.

Sedíme a hovoříme.

Michael Necker je v Brazílii již několik let, ale tohle je jeho poslední cesta vnitrozemím. Lístek na loď má už v kapse. Vypráví nadšeně o svém návratu do vlasti, jako dítě se těší domů. Trochu mu závidím. Domů, domů...

Pojednou náš mlčenlivý Indián ukáže rukou k nedaleko stojícímu stromu:

„Hombres! Avera, matcháá! Lidé, podívejte – smrt!“

Nevidíme na kmeni stromu, kam míří Indiánův ukazovák, nic než malé pohybuující se žlutozelené světélko. Přistupujeme blíže: brouk! Menší než chroust, září jako naše svatojánská muška.

„Nu, a proč tomu brouku říkáš, amigo, smrt?“ ptám se domorodce, který stojí ustrašeně za námi, a chci svítícího brouka sejmut ze stromu.

„Ne, ne...!“ vzkřikne Indián a srazí mi ruku. „Vezmeš matcha do ruky a zemřeš!“

„Copak je ten brouk jedovatý?“

„Ne, matcha není jedovatý,“ bere mne Indián za ruku a vzrušeně vysvětluje. „Není jedovatý, ale mezi naším lidem se říká, že kdo se brouka dotkne, musí zemřít!“

Michael se dá do hlučného smíchu:

„Nesmysl! Hloupá pověra, podívej se starouši – já si dám toho vašeho smrtonoše na dlaň!“

A opatrně sejme zářícího tvora ze stromu a položí si jej na levou dlaň. Brouk poplašen dotykem se rozzáří jako malá hvězda. Pojednou hvězdička zhasne, je slyšet zavrčení krovek a brouk odlétá do tmy.

Zatím přicházíme i my k ohništi.

Indián se tiše loudá k táboráku, prohrabuje mlčky ohníček.

„Hombre, podívej se na svou ruku, najdeš tam znamení smrti!“

Michael pozdvihne levici a obrátí ji dlaní vzhůru. Na dlani světélkuje malá skvrna, jakýsi otisk spodní části broukova těla, podobný – umrlčí hlavě. Necker si prohlíží světélkující znamení.

„Nic to není, jen fosforeskující lepkavá hmota, kterou brouk v nebezpečí vylučuje z těla. Evropský střevlík se brání podobně. Když jsem vzal brouka do ruky, rozsvítil se jasněji a vidíš, ty strašpytle, ještě jsem neumřel!“

Indián mlčky pokrčil rameny. Příštího dne jsme pokračovali v cestě a bez potíží dorazili k cíli. Rozloučil jsem se s Neckerem, který po několikadenním odpočinku pokračoval v cestě k přístavu.

Uběhlo několik týdnů, když se mi dostal do rukou starý výtisk deníku Despachero, vycházejícího v Rio de Janeiru. Výstřižek zprávy, která ze mne vyrazila dech, mám dodnes schovaný:

VELKÉ ŽELEZNIČNÍ NEŠTĚSTÍ

Dne 24. února t. r. mezi sedmou a osmou hodinou ranní došlo na trati Sao Paolo–přístav Santos k vážnému neštěstí. Rychlík číslo 15 vykolejil a zřítíl se z železničního náspu. K nehodě došlo následkem poškození trati při průtrži mračen. Shodou okolností je pouze několik raněných, jedna osoba byla zabita. V této jediné oběti neštěstí byl zjištěn jakýsi Michael Necker.

Náhoda, ujišťuji vás, že jenom náhoda. Ale – zvláštní náhoda...



## El Justicio

Využil jsem své návštěvy v Santa Claře, abych se přeptal kdekoho na podrobnosti týkající se El Justicia. Už daleko, v Panamě, jsem slyšel o Justiciovi nejednu zkazku. Tušil jsem, že lidská obrazotvornost a fantazie tomuto člověku mnohé přibájila, ale když už jsem se dostal do míst, kde tento legendární hrdina působil, snažil jsem se dopátrat co nejvíce pravdy.

V Santa Claře jsem se ubytoval v rodině svého známého a hned první den jsem se ptal nejstaršího člena rodiny, hostitelova otce, neví-li něco o El Justiciovi.

„Tak vy jste už také slyšel o Justiciovi? Ovšem, dnes se o něm vypráví daleko za hranicemi. Pamatuji, jak za mých chlapeckých let šla z pouhého slova El Justicio hrůza. Ano, El Justicio žil. Sám jsem ho na vlastní oči jednou viděl.

Bylo to na nějaký svátek v místním hostinci. Objevil se uprostřed nejlepší zábavy; byl oblečen tak, jak jsem slýchal. V černém soudcovském kabátě, s černým hedvábným šátkem přes obličej. Nikdo nehnul ani prstem. „Nezlobte se, pánové, že ruším – potřebuji mluvit tady s tím darebákem!“ Justicio šel klidně k jednomu stolu a vytáhl za límec místního notáře. On ten notář byl dobrodruh a opravdu nečestný člověk, který okradl mnoho poctivých lidí o majetek a pozemky. Tehdy vyvedl El Justicio ohromeného notáře z hostince – pak ho našli za městem zpráskaného. Tak trestal Justicio.

A víte, co znamená jméno tohoto tajemného mstitele? El Justicio – Spravedlivý. Nesmíte zapomenout, že před čtyřiceti padesáti lety si zde chtěl dělat každý zákon sám; tak, jak by se jemu právě hodilo. A v té nejhorší době se objevil El Justicio. Dělal v kraji pořádek – a uměl to!

Pistolníky, karbaníky a povaleče dílem zničil, dílem z kraje vypráskal. Chudé a pracovitě lidi bral v ochranu proti vyděračům a zlodějům. Tady v Santa Claře žije dost pamětníků, kteří by vám

mohli o Justiciovi mnoho vyprávět. Když se později poměry uklidnily, Justicio zmizel právě tak záhadně, jako se objevil. Nikdo neví, kdo byl, jak se jmenoval, odkud přišel a kam se ztratil.“

Byl jsem vyprávěním starého muže tak zaujat, že jsem se rozhodl zjistit vše, co jen bude možno, o tajemném mstiteli a ochránci práva.

Jednou z osob, kterou jsem navštívil, jsem byl doporučen na místního sedláře, prý nejstaršího muže v celém kraji, jakéhosi seňora Dominga. Starý sedlár měl svůj domek s krámkem a dílničkou na pokraji města.

Vstoupil jsem.

Muž, který seděl sehnut nad opravou roztrženého sedla, opětoval můj pozdrav a vstal. Přes svůj věk byl rovné, statné postavy. Jeho oči na mně pevně spočinuly.

„Co si přejete, cizince?“ ptal se mírným hlasem.

Stručně jsem mu vysvětlil, že chci získat podrobnosti o životě a skutcích El Justicia. Stařec pokyvoval hlavou a bez přerušení mě vyslechl.

„Nikdo vám nemůže bránit, pane, abyste se zajímal o Justiciův život. Ale jistě by se Justicio v hrobě obrátil, kdybyste o něm napsal, že byl špatný člověk. Posad'te se, mnoho toho nevím, ale co vím, to vám řeknu.“

Připravil jsem si rychle poznámkový sešit a tužku, abych si mohl některé zajímavosti poznamenat. Nabídl jsem starci doutník, s chutí si zapálil a začal vyprávět:

„El Justicio vyrovnával jen svůj účet s těmi, kdo zničili jeho otce. Tehdy vládlo v kraji několik jedinců, kteří skupovali všechny pozemky široko daleko. Kdo nechtěl prodat pozemek za cenu, jakou určili oni, byl zničen. Místní notář, naveden spolčenými statkáři, vyvolal spor o pozemky také s Perézem, El Justiciovým otcem. Přirozeně, že Peréz svou při prohrál a podle rozsudku měl opustit kraj. V té době dokončil Perézův syn studia v Mexico City a stal se právníkem. Starý Peréz si v dopise postěžoval synovi a prosil, aby přijel a pomohl mu ke spravedlnosti. Mladý Peréz přijel ihned – ale pozdě! Jeho otec byl již pohřben. Padl zákeřnou ranou.“

Nejstarší peon mu po příchodu do opuštěného domova odevzdal nábojnici ráže 24 nalezenou u nešťastného otce. Pln hněvu mladý Peréz přísahal: Tuto nábojnici, jedinou stopu vraha mého otce, budu nosit celý život. Běda, až se s ním jednou sejdu! – Pak nosil Peréz mosaznou nábojnici na zlatém řetízku kolem svého hrdla. Zůstal několik dnů na opuštěné farmě, ale jednoho dne zmizel, a to byl, cizince, pozdější – El Justicio!“

Stařec domluvil a díval se zamyšleně kamsi do dálky. Pojednou sklouzl můj pohled na prsa starého sedláře. Z polorozhalené košile na jeho hrudi vyklouzla malá mosazná nábojnice, dnes již nepoužívaná ráže 24. Předě mnou seděl – El Justicio!

Mlčel jsem od té doby dvacet let.

## Muž pevných zásad

„Až stočím člun ke břehu, vyskoč a přitáhni mě za pádlo! Dobré místo k táboření. Ale dej pozor, ať neskočíš do mokřiny!“

Josífek, který seděl vpředu kánoe, se ke mně obrátil s nabručenou tváří: „Zásadně nelezu v botách do bahna a...“

Přid' kánoe zajela do travin a Josífek chtě nechtě musel vyskočit a rychle zachytit veslo, které jsem mu podal. Vytahuji kánoi na břeh a Josífek si zatím kusem trávy čistí svoje dobře promaštěné kanadky. Pozoruji už od rána, že má zase svůj ,zásadový den'.

„Tady chceš přenocovat?“

„Ano, tady!“

Utábořili jsme se. Z kotlíku vane libá vůně, Josífek prohrabuje oheň a já – makaróny se slaninou v kotlíku. Pak беру z batohu pytlík s tabákem a lulku z kukuřičného klasu.

„Je libo tabáček, pane Josef?“

„Víš dobře, že před jídlem nikdy nekouřím,“ loupne po mně Josífek očima. „To je má zásada.“

„Jdi mi s těmi svými zásadami... vždyť to jde člověku na nervy. Á – hleď, Pepo! Po proudu pluje kánoe. Ohéééé! Amigos! Přátelé!“

Obratným manévrem stáčí posádka loď ke břehu.

Jsou to dva mladí muži, Argentinci. Po řece San Francisco plují poprvé. Vyprávějí, že se doslechli o velkých nálezích diamantů na dolním toku řeky. Chtějí být co nejdříve u cíle, aby prý na ně ještě něco zbylo. Všechno nasvědčuje tomu, že bude jasná noc, chtějí plout dále. Vybízejí nás, abychom jeli s nimi.

Mně se návrh líbí, obracím se na Josífka, co on tomu říká.

„Co tomu říkám? Nejedu! Nikdo z nás to tady nezná a já nikam, kde to neznám, nelezu. Zvláště v noci ne. To je má zásada!“

Konec, vykřičník!

Nikdo na světě by nepřiměl Josífka, aby opustil své zásady. Po půlhodině se s námi Argentinci loučí a plují dále.

S prvním rozbřeskem jsme se vydali na cestu i my.

„Já vím, že ti dva Argentinci jsou už dobrých padesát kilometrů před námi. Taková krásná noc, měli jsme jet s nimi, ale kdepak ty, se svými zásadami,“ zlobím Josífka.

Jsmo už několik hodin na cestě. Proud řeky je stále silnější. Ačkoliv se opatrně držíme stále při levém břehu, naše lehké plavidlo letí jako šíp. Pojednou zaslechnu, jako by v dáli hřmělo.

„Josefe! Slyšíš?“

„Slyším. Tam za tou zátočinou něco bude. Veslujme ke břehu! Rychle!“

Zdoláváme proud a těsně před zákrutem se chytáme větví vyvráceného stromu. Konečně jsme na pevné zemi a vytahujeme kánoe na souš.

„A teď se podíváme, jak to vypadá s řekou!“

Pracně zlézáme skalnatý útes a zanedlouho máme před sebou překvapující pohled. Vodopád! Těsně za zákrutem řeky padají spousty vod do hloubky asi čtyřiceti metrů. Skoro současně vykřikneme oba: Argentinci! Mlčky ukazuje Josef na nějaký předmět podlouhlého tvaru, který leží asi sto metrů pod vodopádem.

Po delší námaze jsme si mačetami prosekali stezku křovím a sestoupili pod vodopád. Podlouhlý předmět byla kánoe, na několika místech proražená. Poznali jsme ji. Dlouho jsme pátrali v okolí, ale nenašli už ani stopy po obou mužích.

Snesli jsme svou loď stezkou a pokračovali v cestě. Odpoledne jsme našli ještě dva pozůstatky z nešťastné noční výpravy mladých Argentinců: zlomené pádlo a klobouk.

Chtěl jsem klobouk vylovit, ale Josífek mně přidržel pádlo.

„Nač ten klobouk? Věci utonulých patří vodě – to je má zásada!“

Užuž jsem se rozpráhl, abych Josífka rýpl pádlem do žeber, ale vtom jsem si uvědomil, že to byla jeho zásada, která nás odvrátila od nebezpečné noční plavby.

Trvalo chvíli, než jsme znovu promluvili.

## Červená skvrna

Rozejdou-li se dva dobří přátelé, aniž by si podali ruku na rozloučenou, je to jistě něco podivného. Pamatuji si na takovou událost. Byl to pro oba muže trapný okamžik: jeden z nich podává srdečně pravici druhému a ten ji – odmítne!

Bylo to na pobřeží Karibského moře, na jednom z ostrovů, které leží mezi Trinidadem a jihoamerickou pevninou.

Jen málo bělochů žije na těchto ostrůvcích. Co by tam také kdo dělal? Nehostinný kout světa, vlhký, shnilý; kraj pařícího se bahna, plazů a malárie.

A přece jsem našel několik bílých tváří v těchto zapomenutých končinách. Tři lidé žili v dobrovolném vyhnanství na malém ostrůvku Chika Tortuga. Tři vědci: profesor Pour, inženýr Suit a asistent, doktor Kauer. Ve skromné laboratoři studovali složení bahna, země, mořského písku a dna.

Jednoho dne oznámil inženýr Suit, že se na několik měsíců přeplaví na maličký ostrůvek, ležící několik mil od Chika Tortuga, aby se přesvědčil, zda i tento nepatrný kus země je stejného geologického složení jako ostatní ostrovy. Bylo ujednáno, že vždy po čtrnácti dnech mu doktor Kauer přiveze nové zásoby potravin. Uplynula stanovená doba a doktor Kauer se vypravil na cestu. Bez nehody doplul člun vezoucí zásoby na ostrůvek. Doktor zastihl inženýra Suita v plné práci.

„Tak co je nového, ty starý zeměryjče?“

„Nezlob se, doktůrku, ani ti ruku nepodám,“ smál se inženýr a ukazoval své ruce, obalené černožlutým páchnoucím bahnem. „Právě jsem vypíral čerstvé bahno, které jsme přinesli z močálů. Opravdu jsem zapomněl, že dnes přijedeš. To jsem tu už celých čtrnáct dnů? Jak ten čas utíká! Půjdu se umýt.“

Za chvíli přišel inženýr Suit s vymydlenýma rukama a oba přátelé se usadili do stínu palmy. Doktor mlčel a neklidně poposedával.

„Co je s tebou, Kauere? Přijel jsi samý žert a najednou abych z tebe tahal každé slůvko! Tváříš se, jako bys spolkl škorpióna, není ti dobře?“

Doktor Kauer uhýbal před Suitovým pohledem:

„Nic mi není... jen... Nějak mne opustila nálada, hm, myslím, že už půjdu – rád bych se dostal za světla domů.“

„Nebudu tě zdržovat, podivíne! Ale příště až za mnou pojedeš, přivez si lepší náladu!“

Inženýr Suit doprovodil přítele k bárce, u které čekali dva domorodí veslaři. Doktor Kauer rychle vstoupil do člunu.

„No, no, člověče! Jak to ode mne odcházíš? Copak mi ani ruku nepodaš?“ udiveně, s nastavenou pravicí řekl Suit.

Doktor Kauer neodpověděl a stísněným hlasem dal rozkaz veslařům: „Jedeme!“

Člun poskočil a inženýr Suit zůstal na břehu sám: Co se s ním děje? Proč mi ani nepodal ruku na rozloučenou?

Profesor Pour přijal Kauera s vlídnou samozřejmostí.

„Tak co je nového? Co dělá náš přítel Suit? Jakou jste měl cestu?“

„Profesore, inženýr Suit se už – nevrátí!“

„Co říkáte? Co se stalo? Mluvte!“

„Když jsem přijel na ostrov, zastihl jsem Suita právě ve chvíli, kdy vybíral z koše bahno. Odešel se umýt a pak, když si zapaloval dýmku, zpozoroval jsem hroznou věc! Na hřbetě jeho pravé ruky byla malá rudá skvrna! Rudá skvrna s promodralým středem!“

Profesor Pour uchopil lékaře za obě ramena.

„To není možné, doktore! Co to mluvíte? Nemýlíte se?“

„Nemýlím!“ lékař zavrtěl hlavou. „Chudák Suit se na ostrůvku nakazil leprou! Malomocenstvím!“

Uplynulo čtrnáct dnů. Profesor Pour a doktor Kauer se rozhodli, že za nešťastným inženýrem nepojedou. Člověk tak inteligentní jako Suit jistě už zjistil, že je nakažen leprou, a pochopil, že lékař na něm poznal strašlivou chorobu a že tedy na ostrov už nikdo nepřijede.

Po dalších třech dnech se však událo něco, co zapůsobilo jako hrom z jasné oblohy.

Na břehu ostrova stanul člun a z něho vystoupil – inženýr Suit!

Usměvavý jako vždy, opálený, svižným krokem kráčí k laboratoři profesora Poura. Profesor se tázavě dívá na lékaře, pak hledí oba na příchozího jako na přízrak.

„Dobrý den, přátelé! Co je s vámi? Ztratili jste kalendář? Nebo jste zapomněli, že vám jeden člen výpravy chybí? Čekám den, dva, tři – a vy nikde! Copak myslíte, že se na tom rozbahněném ostrůvku budu živit opicemi? Proč jste mi neposlali zásoby? A co ty, doktore? Odejel jsi jako v mátohách, ani ruku jsi mi nepodal na rozloučenou! Proč jsi vlastně na mne tak rozzlobený?“

Doktor zírá strnule na inženýrovy ruce. Jsou dohněda opálené, ale čisté! Lékař se chopí Suitovy pravice:

„Kde je ta červená skvrna, kterou jsi měl tady na hřbetě ruky?“

„Co to zase máš? Aha, tady! To se mi už zahojilo! Když jsi byl u mne na ostrůvku, hrabal jsem se v blátě a tu se mé ruky chytlá pijavka! Neřád, udělala mi pěkný puchýř. Ale co je na tom divného?“

Profesor Pour si zhluboka oddechl a doktor Kauer rozpačitě pokašlává: „No nic. Já – jen tak...“

Pak se zuřivě chopí inženýrovy pravice a srdečně ji tiskne. „Ty jsi mne vystrašil! Já... já... myslil, že je...“

Profesor vpadne doktorovi do řeči:

„On myslil, že teprve zítra pojede na ostrůvek. Docela jsme zapomněli kalendář.“

Inženýr Suit dodnes neví, proč mu tehdy jeho nejlepší přítel nepodal ruku na rozloučenou.



## Silák Brand

Jedna z životních moudrostí zní: Nikdy nepodceňuj druhého.

Bylo to v roce 1913. Dosyta jsem se nabažil krás jižních moří a zatoužil po Evropě. Jenže jako z učarování všechny parníky, nalézající se toho času ve Waikiki, měly své posádky úplné. Marně jsem se snažil sehnat na některém z nich zaměstnání, které by mi umožnilo cestu. V mrzuté náladě jsem se dostal k jedné z mnoha námořnických agencí. Agencie jsou soukromé kanceláře, jakési zprostředkovatelny práce.

Současně se mnou vešel do kanceláře maličký človíček, Japonec. Mužíček jako střízlík, tenounký v pase jako nitka, drobného, žlutého obličeje, ze kterého hleděla dvě chytrá očka.

Agent si nás chvíli prohlížel a pak lámanou angličtinou důležitě promluvil:

„Měl bych šanci pro tady tenhle gentleman!“ ukázal na mne. „Ale tady pan žlutý gentleman moc malý a slabý pro topiče na parník Forona. Potřebují dva topiče, no, tady poukázky, zkuste to. Když dostat práci, já dostat deset procent měsíčního platu od vás!“

Popadl jsem obě pracovní poukázky, plácl jsem Japončikovi na rameno a: „Aligato, má úcta – jdeme!“

Japoneček mluvil dost dobře anglicky a po cestě do přístavu jsme se spřátelili.

Na palubě Forony nás přivítal druhý důstojník:

„Vás bychom potřebovali, ale tohle žluté skvrně? Vždyť ho nebude nikdo z topičů chtít do party, protože by za něj musel pracovat. Ten človíček neuzdvihne ani prázdnou lopatu, natož plnou uhlí!“

Bylo mi Japončika líto.

„Co kdybych se, pane, nabídl, že si vezmu toho maličkého k ruce; slibuji vám, že svoji práci dobře zastaneme...“

Důstojník si mě chvíli prohlížel, ale pak přikývl:

„Nu, dobře, když chceš pracovat za dva, pro mne a za mne, dám vás do jedné směny. Ale upozorňuji vás oba – žádné ulejvání, u nás se pracuje!“

Stává se často, že nováček je na lodi podroben jakési „přijímací zkoušce“.

Nás to potkalo hned po večeři, když jsme přišli do námořnické nocležny Forony. Hlavní slovo v našem oddělení měl chlapík jménem Brand. Nevím, co byl zač, asi Američan. Při pohledu na jeho ruce mě napadlo, že ten člověk nepotřebuje k nabírání uhlí ani lopatu.

Brand začal:

„Hej, ty dlouháne! Podej mi sirky, leží na mé posteli!“

Pochopil jsem, že tento rozkaz znamená podrobit se vůli siláka Branda, a to po celou dobu pobytu na Foroně. Rychle jsem uvažoval. Podám-li Brandovi zápalky, budu nucen mu posluhovat stále. Odmítnu-li, bude z toho rvačka. Přihodilo se však něco docela jiného! Malý Japoneček se ochotně zdvihl z lavice, popadl zápalky a podával je Brandovi.

„Tobě jsem o ně, ty žlutý kašpare, neříkal! Dej zápalky zpět, odkud jsi je vzal!“ zavrčel mu Brand do tváře.

„Pane, slušně a ochotně jsem vám vyhověl já, protože můj přítel by musel obcházet celý stůl. Tady máte, co jste chtěl, a jestli se vám moje ochota nezdá dost dobrá, jste nevychovanec, který se snaží vyvolat rvačku. I v tomto případě jsem ochoten vám vyhovět, jen řekněte laskavě, kam s vámi mám praštit!“

V kajutě zavládlo ticho.

Nikdo nedovedl pochopit smělost malého Japončíka. Pak kdosi propukl v smích a hned se chechtali všichni. Jen silák Brand ne.

Dobře vycítil, že smích patří jemu. Chvilí se díval udiveně na žlutého mužíka, pak napráhl ruku, podobnou rameni lodního jeřábu, a chystal se Japonce uchopit. Co se událo potom, bylo záležitostí několika vteřin. Japonec se proměnil v kouzelníka, který mávnutím ruky vymrštil siláka otevřenými dveřmi kabiny až na palubu. Brand byl z místnosti přímo vystřelen! Skokem kočky jej

Japončík následoval, a dříve než se kdo nadál, přitiskl Branda k podlaze takovým způsobem, že silák Brand křičel bolestí.

„Tak už mě pusť, žluťásku, vždyť mi praskají kosti. Copak nerozumíš ani trochu legraci? Chtěl jsem vědět, jací jste vy dva parťáci. Vidím, že – dobří!“

Silák Brand se těžce zvedal z podlahy a narovnával si pokroucenou ruku.

„To jste mě do něčeho navlékli. Brande, vyzkoušejte ty nové mládence, co jsou zač – a já, starý dobrák, to udělám a ten žlutý gentleman na mně zkouší jiu-jitsu. Ale teď hybaj, dlouháne, a podej mi ty zápalky!“

S úsměvem podávám Brandovi krabičku.

„A to jsi nemohl udělat hned?“

„Poprvé to bylo něco jiného, Brande. To jste byl cizí člověk, ale teď jste – kamarád.“

Teprve po této příhodě jsme byli mezi posádku doopravdy přijati.

## Žlutá vlajka

„A teď jste na řadě vy“ ukazuje prstem můj soused.

Doktor Gernet, bývalý vojenský lékař, dovyprávěl svůj příběh o jednom vojákovi, který tropil všemožné neplechty, jen aby se zbavil přísné kázně a hlavně práce.

Všichni se obracejí na mne.

„Vzpomínám si také na něco podobného. Byla to událost, řekl bych, tragikomická – napůl legrační a napůl hrozně vážná.“

„Hej, kormidelníku! Jsou už všichni muži na palubě?“

„Až na toho Argentine Franceska, kapitáne! Čert nám byl toho chlapíka dlužen! Měl jste ho vyhodit hned v prvním přístavu! Do práce aby ho člověk pořád honil... však tady je, ten námořnický zázrak.“

Kapitán trojstěžníku Speed pohlédl na můstek, položený z paluby na pevninu. Nejistým krokem po něm šel zavalitý chlapík.

„Francesko, na slovíčko!“

„Argentino Francesko“ se podíval přihloupě vzhůru a pak, tuše bouři, klopýtal po úzkých schůdcích kapitánského můstku.

„Chlape, páchne z tebe líh jako z tankového škuneru. Pořád děláš jenom ostudu. Právě si stěžoval kormidelník, že se nemáš k práci, ale pamatuj si: Dosud jsme se potloukali podél pobřeží, z přístavu do přístavu. Teď nás čeká tříměsíční plavba kolem mysu Hornova do Tichého oceánu. Jestli nepřiložíš ruce k dílu, tak ti setsakramensky pomůžu, uvidíš!“

Trojstěžník Speed plul plnými plachtami. Počasí u mysu Hornova bylo kupodivu dobré. Přesto měla posádka plné ruce práce. Jen „Argentino Francesko“ si stále ještě nemohl zvyknout na kázeň a pořádek. Všechno dělal obráceně, líně a se zřejmou nechutí. Těžší práci se vyhýbal. A k dovršení všeho...

Kapitánovi, který právě rozmlouval na zádi s kormidelníkem, se naskytl nezvyklý pohled. Několik mužů posádky spěchalo v rozčileném chumlu k němu.

„Kapitáne! To je strašné, ten chlap, Francesko, dostal černé neštovice!“

„Co to říkáte, člověče?! Černé neštovice? Víte, co by to znamenalo? Karanténu a zákaz přistání v kterémkoli přístavu! Ani jediný z nás by se nedostal na pevnou zem nejméně tři měsíce, to není možné!“

„Pojďte se podívat! Nás ale do jeho kabiny už nikdo nedostane!“

I kuchař utekl, a ten říká, že se nebojí ani cholery!“

Provázen námořníky zamířil kapitán ke kabině, ve které měl lůžko Argentinec. Kapitán rázně otevřel dveře, ale noha, kterou položil na práh místnosti, zůstala jako přibitá. U stolu sedí Francesko. Jeho tvář je pokryta temně fialovými skvrnami. Hrozný pohled!

„Zakazuji vám opustit kajutu!“ zvolal kapitán a divoce přibouchl dveře. „Tohle je zpropadená věc. Černé neštovice. Čert nám ho přinesl na palubu. Kormidelníku, nařizuji zákaz vstupu do této kajuty! A dejte vyvěsit – žlutou vlajku.“

Uplynulo několik dnů.

Francesko byl pečlivě uzamčen ve své kajutě. Jídlo mu podávali malým kulatým okénkem a na předním stožáru se třepetala žlutá vlajka, daleko viditelné znamení, že na lodi vypukla nakažlivá choroba.

Mužstvo bylo ve špatné náladě. Námořníci pozorovali úkosem jeden druhého, jestli se i na jejich tvářích neukázaly temné smrtonosné skvrny. Denně se museli koupat ve studené vodě, do které dal kapitán nalít roztok nepříjemně páchnoucí dezinfekční tekutiny. Jeden se vyhýbal druhému a při pohledu na žlutou vlajku se i ten nejsmělejší otrásl. Několikaměsíční karanténa!

Za tohoto stavu doplul Speed do vod přístavu Santiago v Chile. Každá loď, která připlouvá do přístavu, je pozorována přístavními úřady, které vyšlou za plavidlem motorový člun s lodivodem,

policií a lékařem. Také k Speedu, který zůstal stát ve vzdálenosti, jež je předepsána lodím, na jejichž palubě je nakažlivá choroba, přijížděl motorový člun.

„Co ta vlajka?“ volá jeden z přístavních úředníků megafonem.

Kapitán přikládá ruce k ústům a ne právě zdvořile odpovídá:

„Mohli byste vědět – černé neštovice! Máme tady jednoho darmošlapa, štěstí, že nám tu nemoc nerozšířil na ostatní. Ať jde lékař na palubu.“

Po spuštěných schůdkách vystupuje lékař na palubu Speedu, dává si stručně vysvětlit okolnosti Franceskova onemocnění a pak odchází směrem k Argentincově kabině.

Asi po pěti minutách je slyšet jeho mohutný hlas:

„Pane kapitáne, pojd'te sem, myslím, že jsem toho vašeho nemocného už vyléčil.“

Kapitán zdráhavě vstupuje do kajuty.

Na dlouhé lavici sedí s nevinnou tváří „Argentino Francesco“. Zdá se, že mu nemoc nijak neuškodila, je pěkně kulaťoučký, růžový.

„Tak co je, doktore? Francesco už nemá ty temné skvrny v obličejí?“

„Nemá, nemá,“ vrtí hlavou lékař. „Ten mládenec je nějaký povedený ptáček. Na jeho ‚černé neštovice‘ stačilo trochu vaty a benzínu. Nadělal si ty skvrny – inkoustovou tužkou. A vy jste vyvěsili žlutou vlajku!“ Přístavní lékař se na celé kolo směje kapitánovi do tváře. Pak se rozlehlo kajutou ostré mlasknutí.

„To máš za naši ostudu a za tu vlajku, kterou jsme vyvěsili!“ křičí kapitán. „Nechtělo se ti pracovat, co? No počkej, oni si to s tebou ještě hoši vyřídí!“

A vyřídili.

Francesco byl toho večera, kdy ho z paluby Speedu vyhodili, opravdu plný temných skvrn, tentokrát však nepocházely od inkoustové tužky.

## Ocelová hrobka

Za světové války jsem se v zajetí na Isle of Man sešel s člověkem, který byl jedním z pěti zachráněných z ponorky U-135. Poslechněte si vyprávění muže, který o sobě říkával, že se narodil dvakrát.

Bylo to koncem roku 1917. Naše „medusa“ – tak jsme říkali ponorce U-135 – kotvila ve svém mateřském přístavu. Přesně o půlnoci přišel rozkaz spustit motory.

Měl bych vám říci aspoň pár slov o naší „meduse“. Byla to moderní, na svou dobu dobře vybavená ponorka. Měla pneumatická čerpadla, za pět minut jsme byli na hladině z hloubky čtyřiceti metrů. Posádku tvořilo pětatřicet mužů, včetně důstojníků. Já byl ve druhé torpédové komoře. Musíte rozumět: na ponorce je mužstvo rozstrkáno po celé lodi. Nejvýše je kapitán, potom muž u periskopu, který pozoruje moře, když se pluje u hladiny; tomu jsme říkali „zvědavý“. Níže je telegrafista, který je spojen s celou lodí; tomu se říká v námořnické hantýrce „gramofon“. Víte, každý má nějaké jméno, nám od torpéda říkali „doutníkáři“ a torpédovým komorám „trafiky“, protože torpéda mají tvar doutníku. Ale to jen tak mimochodem.

Po několikadenní plavbě jsme byli u cíle. Usoudili jsme tak z toho, že jsme nepluli již dále kupředu, ale křižovali jsme na místě. Na něco se zde čekalo. To „něco“ se také brzy objevilo. Byl to velký nákladní parník. Později jsme se dověděli, že byl od Kýlu až po komíny naložen střelivem. Vypluli jsme k hladině v takové vzdálenosti, aby lidé na parníku nespatriли náš periskop, a naši „zvědaví“ jej nespustili z očí.

Víte, nepřátelský tisk o nás psal, že jsme piráti a že potápíme lodi bez varování – nebyla to pravda. Naše „medusa“ jich poslala ke dnu pěknou řádku a všechny dostaly, dřív než jsme zaútočili, 15 minut času, aby mohla osádka opustit loď.

Najednou byl dán rozkaz k vynoření. Byli jsme opatrní – měli jsme zkušenost, že na pohled neozbrojená loď měla na palubě rychlopalná děla a pak nám jaksepatří zatápěla. Vypulili jsme a byli hned zpozorováni. Vlajkovou abecedou jsme dali rozkaz „stůj!“. Parník zůstal poslušně stát, ale najednou, jako by z nebe spadl, se za jeho zádí objevil motorový člun. Byl to typ, kterému jsme říkali „vosa“, malý, ale úžasně rychlý člun, který se dovede přiblížit k vyhládnuté lodi, z bezprostřední blízkosti do ní pustí torpédo, a jak rychle se objevil, tak rychle mizí.

S něčím takovým jsme nepočítali.

Dva rozkazy padly skoro současně: Druhá torpédová komora – vzdálenost 1200 metrů – úchylka 12 – pal! a druhý rozkaz – ponořit!

My v torpédové komoře jsme neměli ani tušení, co se děje nahoře, jen jsme se divili, proč se hned po odpálení torpéda zase tak rychle potápíme. To nebývalo zvykem. Ručička hloubkoměru klouzala po ciferníku... 3... 5... 10... 15... to bylo poslední číslo, které jsme si ještě uvědomili. V té chvíli jako by na „medusu“ spadlo něco ohromně těžkého. Byl to takový náraz, že jsme padali jeden přes druhého. Pak hukot, praskání, borcení.

Signální návěstí se rozsvítilo červeně a ručička ukázala: Komoru vodotěsně uzavřít! Vtom nový náraz, opět jsme se všichni váleli. Ručička hloubkoměru zůstala stát na 39 metrech.

Spěchám k hlásné rouři, abych zavolal velitelskou komoru – nic!

Chlapci se na mne tázavě dívají. Znovu chci zavolat, ale z roury vyrazí voda, jako když se otevře vodovod. Uzavřel jsem hlásnici. Velitelská a pozorovací komora je zatopena a ten, kdo tam byl, je ztracen. Teď jsme poznali jasně, že jsme potopeni a utopeni zároveň. Zkoušel jsem se dovolat do jiných komor, marně.

Hloubka 39 metrů, ve které jsme se uložili, nebyla hrozivá. Asi po čtvrt hodině jsme se natolik uklidnili, že jsme mohli střízlivě uvažovat o situaci. Pokusy jistit v některých komorách život skončily bez úspěchu. Mimo nás není v „meduse“ živého člověka. Proudý vod zalily tak rychle všechny komory, že nikdo neměl čas uzavřít vodotěsné dveře, které oddělovaly jednotlivé komory.



Začali jsme pomýšlet na záchranu.

Nejdříve jsme podle předpisu vypustili nouzovým otvorem na hladinu velkou bóji. Ta, upevněna na kabelu, roztáčela hřídel a táhla s sebou telefonní a světelný kabel. Ukazovatel obrátek se zastavil a potvrdil údaj hloubkoměru – 39 metrů.

Zapomněl jsem vám říci, v kolik hodin jsme šli ke dnu; bylo to přesně v 9 hodin 25 minut.

Pak jsme zjistili, jak dlouho vystačíme se vzduchem. To se dělá takto: Vezmete šířku, délku a výšku komory, vypočítáte objem, v komoře je pět mužů, každý spotřebuje tolik a tolik vzduchu za minutu – to je – za 4 hodiny se udusíme.

Pravda, měli jsme ještě malou zásobu kyslíku v maskách, ale s tou jsme mohli počítat až v krajním případě. Chvilími jsem naslouchal ve sluchátkách od kabelu bóje, jestli se nahore něco neděje, ale marně. Olejem a naftou páchnoucí vzduch se stával těžko dýchatelným; pot z nás jen lil. Svlékli jsme se donaha. Čas nezadržitelně postupoval – bylo už 12 hodin. Pozoroval jsem své hochy a četl jim v tváři, že jsou na pokraji zoufalství. Dosud se však ovládali. V mrtvém tichu bylo slyšet jen chraptivé oddechování.

„Hoši, je zbytečné čekat! Nahore se nic nehýbe – kdo je pro, abychom se pokusili dostat na povrch torpédovou rourou? Buď se zde za nějakou čtvrt hodinu udusíme, anebo se probijeme ke slunci. Za pokus to stojí!“

Chvilí bylo ticho, pak jeden z nejmladších klidně odpověděl: „Půjdu první!“

Snažil jsem se všechno dobře promyslet. Tlak nebude velký, každý si vezme kyslíkovou masku. Otevřel jsem torpédovou hlaveň. V rychlosti jsem přepočítal tlak vody v hloubce 39 metrů, abych mohl stejným tlakem naplnit po uzavření torpédovou rouru. Přesvědčil jsem se, má-li muž masku v pořádku a dal mu rozkaz, dostane-li se nahoru, aby plul k bóji a zatelefonoval nám, není-li někde vidět loď. Chlapec vlezl do hlavně, položil se v ní, vypjat jak pravítko. Uzavřel jsem závěr, otevřel vnější záklopkou; zahučelo to,

jak se voda nahrnula do roury... a v příštím okamžiku letělo živé torpédo vodou k hladině.

Sáhl jsem po telefonu a naslouchal.

„Už je tam, chlapci; je v pořádku nahoře, nic prý to není!“

Tak jsem vystřelil i další tři. Ale pak přišla otázka: kdo bude poslední? Kdo toho vystřelí torpédovou rourou nahoru? Byl jsem velitelem torpédové komory číslo 2 a velitel každé jednotlivé komory musí zůstat poslední, tak zněla pravidla.

Zbyli jsme v komoře dva. Já a můj zástupce. Byl to už starší člověk, doma měl tři malé děti a ženu. Díval se na mne ustrašeně, tušil, že jeden z nás dvou tu zůstane.

„Tak, Tony, ucpat nos a hybaj do hlavně. Tady, vem s sebou ještě jednu plovací vestu – snad – pro mne...!“

Poslechl bez odmluvy, a než jsem tomu mohl zabránit, uchopil mě za ramena a – políbil.

Za chvíli telefon shora hlásil, že i Tony je na hladině.

Zůstal jsem v komoře sám. Zbývalo mi jediné. Otevřít závěr torpédové roury a vpustit do celé komory vodu. Pak počkat, až se komora zatopí, vodou se dostat do roury a vlastní silou proplout. Byl tu však háček! Torpédová hlaveň byla 6 metrů dlouhá a měla 70 centimetrů v průměru. Dokážu proplavat hlavní bez pohybu rukou?

Otevřel jsem závěr. Voda se s hukotem valila do komory. Zanedlouho mi sahala po ramena. Nasadil jsem masku a pustil se pod vodu. Našel jsem otvor, vsunul se do hlavně a počal jsem pracovat, pokud to šlo, nohama. Už už jsem myslel, že se zalknu, když jsem ucítil konec roury. Vyhráno! V několika dalších vteřinách jsem spatřil denní světlo.

Za dvě hodiny nás našla loď, vzala na palubu – a pro nás válka skončila...

## Mamba

Doktor Reginald slaví šedesátiny. Příjemný starý pán, který prožil život, že by mohl napsat celé knihy ze svých zážitků. Třicet let pracoval v srdci Afriky... A přece jen zřídka se podaří přimět jej k vyprávění.

Na slavnostní večeři se dostavilo kromě příbuzných i několik přátel. Doktor Reginald září spokojeností. Jeho mírné, modré oči hledí na stůl, kde leží dárky k narozeninám...

„Proč jste tak náhle zmlkl?“ ptám se tiše.

„Víte, vzpomněl jsem si na narozeniny v polovině svého věku ve třiceti letech. Tady, ten dárek od neteře mi je připomněl,“ doktor ukazuje na ozdobný proutěný košík, plný krásných karafiátů.

„Před třiceti lety jste dostal od někoho také košík květů?“ ptají se přátelé.

„Pokušitelé, chcete slyšet ten příběh, že?“

Je tomu třicet let, co jsem dostal darem také košík – nikoli však karafiátů! Byl jsem tehdy vyslán do oblasti Mwanza, nedaleko Viktoriina jezera. Měl jsem obcházet domorodé vesnice, vysvětlovat, pomáhat, léčit. Mluvil jsem několika nářečími a znal jsem dobře poměry a zvyky mnohých kmenů. Ozbrojen dobrou vůlí, lékařskou brašnou a snad i štěstím, vydal jsem se za svým posláním. Mým jediným průvodcem byl – pes, hrubosrstý foxteriér. Jmenoval se Duk.

Po týdenním putování jsem přišel do Mwanzy. Náčelník kmene s mnoha bojovníky mi přišli naproti; byli již o mém příchodu zpraveni tamtamy. Prosil jsem náčelníka, zda by mi dovolil bydlet v některé prázdné chýši. Souhlasil.

Nebyla to snadná práce získat si důvěru vesničanů. Nejvíce starostí působili domorodí kouzelníci. Nejedna lékař se stal obětí jejich piklů. Klamali své soukmenovce různými kejkly a hrozbami je

nutili k poslušnosti. Mnohdy i náčelník kmene měl před kouzelníkem velkou úctu.

Krátce po příchodu jsem požádal náčelníka o ‚palaver‘ rozhovor. Z jeho řeči jsem poznal, že o místního kouzelníka příliš nestojí. Žárlil na jeho moc. A navíc: kouzelník žádal mnoho darů, takže se náčelník často cítil ošizen. Ve své upřímnosti šel dokonce tak daleko, že mi slíbil pět krav a deset ovcí, budou-li má ‚kouzla‘ silnější.

Ještě ten večer jsem poznal kouzelníka osobně. Jmenoval se Ni-Nisua. Domýšlivec a surovec na první pohled. Nebylo těžké poznat, že má domorodce zcela ve své moci. Snad na mne chtěl hned od počátku zapůsobit svým kouzelnickým uměním, kdoví, předvedl v mé přítomnosti jeden ze svých triků. Zničehonic vstal a začal rytmicky pohybovat tělem. Pak zdvihl ze země obyčejný kulatý křemen, žmoulal jej v ruce a přitom se upřeně díval na jednoho mladíka.

„Vezmi kámen ďáblův! Vezmi horký kámen,“ rozkázal mladíkovi.

Ten s hrůzou v očích uposlechl. Sotvaže se kámen octl v jeho dlani, mladík bolestně vykřikl a kámen upustil. Třel si dlaň, jako by se o křemen spálil...

Pozoroval jsem celý výjev; nebylo to nic jiného než malá ukázka sugesce, jakou vám předvede bez námahy každý hypnotizér. Rozhodl jsem se, že dám panu kouzelníkovi lekci hned na místě. Vstal jsem a nápadným pohybem, aby kolemstojící dobře viděli, jsem ‚ďáblův kámen‘ zdvihl, vzal do dlaně a ukazoval jej kolem. Ozval se šepot údivu.

„Bílého muže kámen nepálí!“

Ni-Nisua mi vytrhl kámen z ruky, chvíli něco bručel a znovu mi jej podával. Díval se mi přitom do očí. Přijal jsem klidně kámen a nechal jej ležet na dlani. Pak jsem zavolal mladíka, kterého ho prve kámen spálil, a vložil jsem mu křemen do ruky. Nic se nestalo. Kámen, zbavený kouzla a ohně, putoval z ruky do ruky.

To ovšem byla těžká porážka kouzelníka Ni-Nisuy. Dav hučel a kouzelník pln hněvu odešel.

Uplynulo několik týdnů. Semínko poznání a důvěry, zaseté do prostých duší venkovanů, se ujalo a vliv kouzelníka den ode dne upadal.

Přišel sedmadvacátý duben, den mých narozenin.

Náčelník mi po své dceři vzkázal, abych poslal proutěný košík, že mi pošle pár slípek – jako dar ke dni mého ‚příchodu na zem‘.

Asi za hodinu se dívka vrátila a přinesla košík, přikrytý proutěným víkem a důkladně ovázaný lýkem. Postavila jej do kouta chýše a odešla.

Pojednou upoutalo moji pozornost chování psa. Duk ježil srst, cenil zuby a se zlobným vrčením se plazil ke košíku. Bylo mi hned jasné, že by nejevil takový neklid, kdyby v košíku byly slípky. Nikdy si drůbeže ani nevšiml.

Uchopil jsem opatrně koš, nebyl těžký, poslouchám – nic! Neslyším típání slepic, ani šum křídel. Chvilí jsem uvažoval, pak jsem dostal nápad. Vzal jsem uzavřený koš a šel s ním k řece. Potopil jsem jej a holí držel u dna. Asi po čtvrt hodině jsem jej z vody vytáhl, počkal, až voda vytekla, a přes zuřivý odpor Duka jsem koš otevřel.

Víte, co v něm bylo?

Mamba! Černá africká zmije! Strašný had. Bleskurychle útočí. Nepamatuji, že by někdo, uštknutý mambou, vyvázl živý.

Vzal jsem koš i s ‚dárkem‘ a jdu k náčelníkovi. Věc se rychle vysvětlila. Náčelník skutečně poslal slípky, ale jeho dcerka cestou potkala kouzelníka. Ten ji přemluvil, aby mu koš na chvíli půjčila a... chápete, že?

Pak jsme ztropili kouzelníkovi malý žertík. Dali jsme do košíku dvě slepice a šli s několika bojovníky a náčelníkem do jeho chýše. Náčelník poručil Ni-Nisuovi, aby koš otevřel. Bránil se zuby nehty. Neotevřel! Nakonec jsem tak učinil já a z koše vyběhly slípky! – Po této události, která byla vlastně důmyslným pokusem o vraždu, byl Ni-Nisua vyhnán z vesnice.

Doktor Reginald se odmlčel; jeho měkké, modré oči pohladily košík karafiátů, dárek neteře k jeho šedesátým narozeninám.

## Berberský čert

Orient! Střední Východ! Co kouzla v sobě chovají tato slova.

V mysli vyvstanou představy tajemných doupat kuřáků opia, obrysy mešit, pyramid, oáz, volání dervišů, beduínů, zaklínačů hadů a – průvodčích cizinců. Nebo myslíte, že průvodci cizinců nepatří mezi pozoruhodnosti Orientu?

Velké hotely v Alexandrii, Port Saidu, Bejrútu, Damašku á jinde mají své vlastní průvodce, kteří jsou stále připraveni posloužit cizincům. Zavedou vás ochotně k pyramidám, k hrobům faraónů i do oáz. Obstarají vám nákup pohlednic stejně rychle jako nákup velblouda.

Perlou v řadách těchto výtečníků byl a je snad dodnes Ali Buruk.

Ali Buruk byl štíhlý chlapík černých chytráckých očí, tváře jako z čokolády, zabalené do čistého burnusu.

Když jsem ho posledně potkal – byl velice smutný:

„No, Ali? Copak je? Řekni, proč tě vlastně propustili ze služeb hotelu?“ vyzvídám.

Nechce se mu nějak do řeči a odpovídá jen tak na půl úst:

„Sám Alláh ví, sidi! Za mé dobré služby. Přísahám při vousu Prorokově, za dobré služby!“ A opět zarputile mlčí.

Rozumím! Tuším nějakou povedenou příhodu a jsem rozhodnut koupit si Aliho výmluvnost. Dávám mu piastr. Ihned jsem povýšen ze sidiho na efendiho, Efendi naslouchá a Ali zatrpkle vypráví:

„Ředitel hotelu je hloupý, efendi! Nejdříve mi říkal: ‚Ali, ve všem musíš hostům vyhovět, jinak tě vyhodím.‘ – No a já vyhověl, a stejně mě vyhodil!

Před několika dny přišli k nám do hotelu dva cizinci. Velmi bohatí lidé s průvodními listy od samotného paši. Prováděl jsem je po městě, byl jsem s nimi v oáze, všechno jsem jim ukázal, byli tuze spokojeni. Zničehonic se mě jeden z nich zeptal, kde je Berber-

Šejtan! U Proroka! Představ si, efendi, ti lidé chtěli, abych jim ukázal Berber-Šejtana! Že prý by si jej rádi vyfotografovali.

Slyšel jsem už různá podivná přání cizinců – ale takovéhle bláznovství? Chceme vidět berberského Čerta! Sám Mohamed ví, jak se o něm dověděli. O slavném náčelníku loupeživých beduínů, o němž jen Alláh ví, kde ho právě hostí Libyjská poušť.

Slíbili mi padesát piastrů, když jim ukáži Berber-Šejtana. Ale cožpak je Berber-Šejtan kozel, kterého bych mohl přivést za rohy? A přece, co říkal ředitel hotelu Alimu? Vyhovět! Jinak – vyhazov! Dobrá, řekl jsem, Ali vyhoví!

Alláh mi dal vnuknutí.

Moudře jsem jednal a ještě večer, když hlasy z minaretu volaly k modlitbám, jsem Berber-Šejtana přivedl.

Přiběhl jsem do hotelu a volám: Efendi, efendi, honem aparát!

Dlouho jsem hledal a konečně mi Alláh dopřál nalézt velkého šejka. Padl jsem před ním do prachu a prosil ho, aby milostivě přišel, že dva cizí efendi si chtějí vzít jeho obraz. Nejdříve mne chtěl dát zmrskat, ale prosil jsem a plakal, až se obměkčil. Chtěl 500 piastrů za svou námahu, podařilo se mi však usmlouvat cenu až na 100 piastrů. Efendi, to štěstí – on přišel! Čeká vás na dvoře domu.

Cizinci byli šťastni, že budou první, kdo spatří tvář pověstného berberského loupežníka.

Berber-Šejtan nás již očekával.

Šla z něj hrůza! Měl hustý, černý vous, divoce koulel očima, cenil zuby! V ruce držel dlouhý handžár. Cizinci si ho vyfotografovali Berber-Šejtan dostal sto a já svůj výdělek – padesát piastrů. Všichni jsme byli spokojeni.

Ale pak mne Alláh opustil. Potkalo mě, efendi, velké neštěstí. Nejedno, ale hned dvě! Jeden z těch vzácných cizinců – prokleta budiž ona chvíle – vyšel z hotelu a chtěl si dát vyčistit boty. Zatím co mu cidíč čistil obuv, cizinec si prohlížel už hotový obrázek Berber-Šejtana. Dívá se, dívá – podívá se na cidíče bot – a bylo zle! On totiž, efendi, ten cidíč bot je můj dobrý přítel a já ho požádal, aby berberského Čerta na chvíli zastupoval; on ten můj přítel umí tak



hrozně koulet očima a cenit zuby! No, a co chudý člověk neudělá pro sto piastrů?

Druhé neštěstí následovalo za chvíli.

V novinách byla zpráva, že je tomu dva roky, co Berber-Šejtan byl – oběšen. Řekni, efendi, za dobrou službu zákazníkovi mě vyhodili.

Alláh jim odpusť...”

## Ohnivé znamení

Těžké kapky deště vytrvale bubnují na stěny stanu.

„Psí počasí! Tohle nám chybělo... Ani čaj jsem nedokázal uvařit. Všechno zvlhlé!“

„Nebruč, kamaráde. Buď rád, že máme střechu nad hlavou,“ konejším Josého.

Jeho rozmrzelost je pochopitelná. Doba dešťů nás zastihla na mořském pobřeží, právě před koncem naší dvouměsíční cesty podél Tasmánského zálivu. A k dovršení smůly – stan, podobný áčku, je nám malý. Nestačí pro dva dlouhány, jako je Tasmano José a já. Často se v noci probouzíme s hlavou v písku za stanem.

„Vpusť sem trochu čerstvého vzduchu! Je tu k zalknutí...“

José cosi bručí, zle se na mne podívá, ale rozhrne přední stěnu a vyklepává lulku. Chladný večerní vzduch zavanul stanem. José vyhlíží do tmy. Bez něho bych se podobné cesty neodvážil. Je tu doma. Odvážný chlapík s bohatou zkušeností. Pásl dobytek na Novém Zélandu, hledal diamanty v Africe, vedl výpravu mezi lovce lebek na Novou Guineu...

Prší, vytrvale prší. Moře hučí a tma by se dala krájet. Mlčky pohlížíme k pobřeží a za skalisky zahlédneme občas fosforově zářící vrchol některé zvlášť vysoké vlny.

„Gosh! Co to je?“ Z Josého padá jeho protivná rozmrzelost. Kleká. Zapomíná, že stan je nízký; málem jej hlavou nadzvedává.

„Co vyvádíš? Chceš strhnout stan?“ křičím. A vzápětí spatřím, co zahlédl José.

Na moři se objevilo – světlo.

„Zelené! Teď červené! To je pravý bok. Bílé světlo... Proboha, ta loď pluje přímo proti břehu!“

Omyl je vyloučen. Odhadujeme velikost lodi, je to nejspíše jachta kolem tisíce tun. A pluje bezstarostně do skal!

„Rozbije se na kusy! Ani jeden se nezachrání! Viděls ráno – je tu plno žraloků!“

„José! Musíme jim dát znamení. Aby změnili směr plavby... Oheň!“

„Nemožné. Zápalky jsou zvlhlé... pokusím se.“

José se přehrabuje v našich zásobách. Nachází krabičku zápalek. Škrτά. Znovu... desetkrát, dvacetkrát. Marně. Zoufale přemýšlím, jak rozdělat oheň. Snad pouhá míle dělí loď od jisté záhuby.

„Oto, najdi lékárníčku! Rychle! Je v ní lahvička éteru. A whisky! Osmdesát procent čistého lihu a máme jí přes litr,“ José škube z tlumoku jakousi látku a strká ji pod kabát.

„Máš obě láhve?“

„Mám.“

„Tak za mnou!“

Běžíme tmou, do tváří šlehá déšť, klopýtám a snažím se stačit Josému.

„Kam...? Co chceš dělat?“

Neodpovídá. Běží. Hlasitě oddechuje.

Vtom zahlédnu obrysy velkého balvanu, který jsme pozorovali ráno ze stanu. Dobré místo, je chráněno před větrem. Výborná pozorovatelná! José vytahuje zpod kabátu látku. Je to košile.

„Dej sem whisky!“

Už chápu. Víím, co chce dělat. Otevírám láhev a liji její obsah na košili.

„Teď éter!“

Opatrně vylévám tekutinu do mokrého plátna.

José vytahuje z kapsy revolver. Přikládá hlaveň k místu politému éterem a stiskne. Nic. Znovu dvakrát za sebou mačká spoušť zbraně. Ohnivá čára šlehá do plátna. Vzduchem blýsknou éterové páry – lihovinou nasáklá košile hoří jasným plamenem!

„Tohle se ti povedlo,“ klepu Josému na rameno.

Stojíme, ozáření ohněm, a díváme se k moři. Za necelou půlminutu svítí z vln pouze červené světlo. Loď spatřila oheň i břeh. Obrátila!

Naše ohnivě znamení dohořelo...

„Hrome, co tu stojíme jako patníky u Sydney?“ láteří José. „Jsem promočený na kůži a ráno v pět musíme vstávat!“

Ležíme skrčeni ve stanu...

„To bylo pěkné, s tím éterem,“ povídám Josému.

Mlčí.

Uvažuji, jaká je to úžasná shoda okolností; náhoda, že osud zavál dva australské tuláky zrovna sem, stovky kilometrů od lidských obydlí, aby zachránili své bližní. „Ti by se podivili, až by najeli na skály, José! Jestli by se vůbec stačili divit, co?“

Neodpovídá.

Chrrr, chrrr – Tasmano José spí...

## Mistr těžké váhy

Celé dny se nehovořilo o ničem jiném než o mistrovství v řeckořímském zápase.

Naše oddělení bylo v přízemí tovární budovy; pracovalo nás tam šest. Přestože každý pocházel z jiné země, byli jsme dobrými přáteli. Jeden, bývalý číšník, Gustl, byl Vídeňák; druhý, málomluvný, ale dobrý člověk Mířa, byl odněkud z Charkova. Věčně veselý a rozezpíváný Francouz Armand byl z Paříže, čtvrtý z naší party byl Švéd Olanson, který byl tak trochu samotář. Pátému jsme říkali Kolumbus, byl to Portugalec, a konečně já, Čech, jsem tu byl na důkaz tvrzení, že Čech nesmí chybět nikde.

Byli jsme celí zapálení do řeckořímského zápasu. Každý večer jsme se scházeli ve velké aréně Kolosea, kde se zápasy konaly. Jediný z nás, kdo nestál o tuto zábavu, byl Švéd Olanson.

„Ale, Olansone, pojďte se také jednou s námi podívat!“ lákal jsem kamaráda.

„Dejte mi s tím pokoj! Jsem rád, když si po té dřině večer lehnu. Dívat se, jak zápasníci mlátí jeden druhým o zem! Poslat ty zápasníky sem k nám do továrny – to by je přešla chuť na silácké kousky.“

„Jste bručoun, Olansone... to je přece sport! A dnes večer začne mistrovství. Je přihlášen neznámý zápasník, který bude bojovat v masce. Ale co vám budu vykládat...“

Zápasy dvojic, které jsme večer s partou viděli, měly zajímavý průběh. Šlo nejen o titul mistra těžké váhy, ale i o značnou prémii deset tisíc dolarů. Jako poslední dvojice večera nastoupil Leon Negritto, senegalský černoch, proti neznámé ‚Masce‘.

Oči tisíců diváků spočinuly na neznámém zápasníkovi. Jeho tělo vězelo v černém trikotu a hlavu kryla přiléhavá kukla. Nebyl to zvlášť nápadný člověk. Pravda, při každém pohybu se zřetelně rýsovalo mohutné svalstvo pod trikotem, ale proti jiným zápasníkům nepůsobil muž v masce nijak siláckým dojmem.

Rozhodčí uvítal oba zápasníky, oznámil jejich váhu, délku zápasu a hvizd přístřalky oznámil začátek boje. Soupeři se zaklesli do sebe. Černoch zkoušel nejrůznější triky, ale ‚Maska‘ se ukázala jako dobrý zápasník. Pojednou uchopil muž v masce černocha v pase, a než si mohli diváci uvědomit, co se děje, ležel „Černý lev“ na lopatkách, tisknut pevně k zemi neznámým soupeřem! Arénou zaburácel potlesk. Muž v černé masce se uklonil obecenstvu a odešel.

Druhý den byli hlavní dvojicí večera neznámý vítěz nad ‚Černým lvem‘ a mistr jižních států Bull. Nebýt toho, že se do soutěže přihlásil neznámý v masce, byl by Bull bezpochyby již nyní mistrem těžké váhy. Šuškal se, že ‚Maska‘ je nějaký známý a znamenitý zápasník, který si nepřeje být poznán, a proto skrývá svoji tvář. Kdo to však může být? Vždyť po celé Brazílii není lepšího zápasníka nad Bulla?

Nemohli jsme se dočkat večera. Dokonce i netečného Olansona se nám podařilo přimět k hovoru o zápasech. Vylíčil jsem mu podrobně včerejší utkání a názorně ukázal, jak ‚Maska‘ položila černocha. Za smíchu celé party jsem povalil Olansona do hromady hoblovaček v rohu dílny. Dobrák Švéd si trochu zaláteřil, ale přiznal, že na tom zápasení přece jen může něco být. Slíbil dokonce, že půjde večer do Kolosea s námi.

První dvojice večera nikoho příliš nezajímaly. Všichni očekávali s napětím finále mistrovství těžké váhy.

O přestávce jsme vyšli před arénu a už jsme se sázeli. ‚Maska‘ bude určitě poražena – to bylo všeobecné mínění. Snad ze vzdoru, protože všichni byli proti, Masce1, tvrdil jsem opak.

„Sázím týdenní výplatu, že Bull prohraje!“

Všichni kamarádi se smáli a ze všech stran se ke mně natahovaly ruce: „Platí!“ Přijal jsem čtyři sázky na vítězství ‚Masky‘.

„A co vy, Olansone, nevsadíte si?“ obracím se ke Švédovi.

„Když říkáte, že ten zakuklenec vyhraje, tak ať to tedy vyhraje, ale já na nic sázet nebudu!“

Vcházíme do arény. Jdu tentokrát s Gustlem, je s ním lepší pobavení než s Olansonem. Kamarádi se ztrácejí v tlačenci.

Hlavní boj večer začíná. Za hlučného potlesku diváků vstupuje do ringu Bull. S vypjatou hrudí děkuje svalnatý obr za ovace. Do druhého rohu ringu vstupuje „Maska“. I ta je vítána potleskem. Soudce prohlíží zápasníkům nehty, nejsou-li ostré – a už dává povel k boji.

Na první pohled je zřejmé, že Bull nebere svého protivníka vážně. Několikrát uchopí „Masku“, ale ta se celkem snadno dostává ze sevření. Oba zápasníci začínají bojovat ze všech sil a snaží se druhému vnutit boj zblízka. Bull nasadil chvat zvaný dvojitý nelson. „Maska“ napíná síly, ale Bull nutí soupeře do pokleku a nyní jej sráží na zem. Situace je pro „Masku“ krajně nebezpečná. Co to? Potlesk burácí arénou! „Maska“ se zvedá ze země, a přesto že ji Bull přímo drtí – vstává! A nyní prudký rychlý hmat a už letí tělo Bulla přes hlavu neznámého. Dopadá na žíněnku a „Maska“ se znovu vrhá na ležícího soupeře. Bull je odpočítán a poražen. Pronikavě zazní píšťalka rozhodčího!

Vítěz děkuje bouřícím divákům. Pozorují „Masku“, vidím, že krvácí na hřbetu pravé ruky. Pořadatelé přistupují k vítězi a odevzdávají mu šek na deset tisíc dolarů a na černý trikot připínají mistrovskou medaili.

Tlačíme se k východu.

Vyhrál jsem sázku, ale vím, že výhru od kamarádů nevezmu. Týdenní výplata! Z čeho by byli živi celý týden?

Před arénou se schází celá naše parta; poslední přichází Olanson. Navrhují, abychom šli do blízké kavárny chvíli posedět. Přirozeně, že je to Olanson, který chce jít domů. Víme, že přemlouvání by bylo marné, a proto se s ním loučíme.

„Tak ráno na shledanou,“ podávám Švédovi ruku na rozloučenou. Pojednou zpozorují něco, nad čím se mi zatají dech. S otevřenými ústy se dívám na Olansona – pak opatrně stisknu jeho pravici.

V kavárně ještě dlouho hovoříme o zápasech a nečekaném vítězství ‚Masky‘. Konečně se rozcházíme domů.

„Tak zítra všichni na shledanou v továrně,“ loučí se chlapci.

„Ne všichni!“ říkám já. „Sázím týdenní výplatu, že Olanson – nepřijde!“

Nikdo mne nepochopil.

Je ráno, pět minut před zahájením práce.

Olanson nepřišel!

Zato vrátný z továrny pro mne přináší dopis. Rychle jej přelétnu očima.

„Hoši, pojd'te sem! Malé překvapení!“

Obklopen přáteli, čtu:

„Příteli, pozdravujte všechny. Lituji, že se nemohu rozloučit osobně. Loď do mé vlasti odjíždí v pět ráno. Poznal jste mě včera podle zraněné pravice, budiž. Moje původní jméno je Niels Alensen. Zařekl jsem se před lety, když jsem nerad v přátelském zápase zranil svého bratra, že nebudu už nikdy zápasit. Živil jsem se všelijak. Ale poslední dobou jsem příliš toužil po své rodné zemi. Jako dělník bych si byl těžko ušetřil peníze na zpáteční cestu. Proto jsem zápasil v masce. Ne o mistrovský titul, ale o návrat do vlasti. Nyní mám peníze na cestu. Byl jsem v Evropě zápasníkem z povolání a před lety jsem dobyl mistrovství světa. Přeji vám všem, abyste se i vy brzy vrátili do své vlasti. Váš Niels Alensen – Olanson.“



## Potápěč Oliver Ward

Byl nádherný večer.

Seděl jsem na terase zahradní restaurace s přítelem Parkerem. Parker byl již dlouhá léta na Floridě, znal téměř každou význačnější osobnost města Miami, a tak co chvíli zdravil nějakého známého.

U vchodu do prostorné zahrady stanul muž. Skvělý chlapík! Vysoké postavy, širokých ramenou, pravý atlet. Dva číšníci s uctivým pozdravem spěchají k neznámému, berou ho pod paží a vedou! Muž je mrzák, chromý! Těžce usedl ke stolu, rozhlédl se klidným pohledem po přítomných a spočinul zrakem u našeho stolu. Parker se s neznámým srdečně pozdravil.

„Prosím vás, co se tomu člověku stalo? Takový atlet, a bezmocný! Kdo je to?“ ptal jsem se zvědavě.

Přítel se ke mně naklonil:

„Ten? To byl nejlepší potápěč na Floridě. Jmenuje se Oliver Ward. Příteli, ten by mohl napsat román. Byl prvním potápěčem oddílu, který kladl mořské kabely pro telegrafní a telefonní styk s Kubou a celými Antilami. Ward může říci, že šel z Floridy do Havany pěšky, ovšem po mořském dně. Ale co bych vám povídal...“

Parker vstal od stolu a s omluvou odešel k Wardovi. Podali si ruce a hovořili. Tušil jsem, že se mluví o mně. A opravdu, pokynem ruky mě přítel volal k sobě. Představil nás a pohodlně jsme se usadili k družnému hovoru. Oliver Ward začal:

„Tak vy cestujete světem a píšete o cizích lidech a krajích? Vy, romanopisci, píšete o krásách světa, o lovech v Africe, píšete o všem možném, co je na božím slunci k vidění. Ale je ještě jiný svět. Tam!“ Ukázal rukou na pohádkově krásný mořský záliv, od něhož se odrážely hvězdy a měsíc. „Krásný a milostný, ale také nelítostný a vražedný. Pište také o něm!“

Ward si zapálil silný havanský doutník a po chvíli pokračoval:

„Tuším, co byste rád slyšel. Jak jsem přišel k těm rozdrčeným nohám, že? Ne – neomlouvajte se... Poslouchejte tedy!“

Patnáct let jsem byl potápěčem.

Nejdříve jsem kladl podmořské spoje, pak bylo mým úkolem kontrolovat kabel, který leží mezi Floridou a Antilami v Karibském moři.

Jednou, je to už pět let, hlásila ústředna poruchu. Někde bylo vedení přerušeno, a to znamenalo – hledat. Naše kabelová loď vyplula. Asi po osmihodinové plavbě jsme se ocitli nad místem, kde se předpokládalo, že je porušený kabel.

Námořníci provedli kontrolní měření. Šedesát metrů hloubky.

Byli jsme dokonale sehraná parta. Hoši mi oblékli skafandr a konali poslední přípravy ke spuštění na dno. Loď byla vybavena nejmodernějšími přístroji. Čerpadla vzduchu byla zcela automatická a s lodí jsem byl spojen telefonem. Konečně mi nasadili přilbu.

Pánové, nejsem pověřčivý, ale každý máme nějakou tu slabůstku. Já jsem vždy nosil tam dolů talisman. Matka mé zemřelé maminky byla odněkud ze střední Evropy. Zbyla mi po ní památka, peníz, nebo snad medailon, a ten jsem s sebou nosil do mořských hlubin pro štěstí.

Klepl jsem si tedy na kapsu, ve které byl medailon ukryt, dal jsem znamení – a už jsem se nořil do hlubin. Světla zvolna ubývalo a konečně jsem stanul na dně. Dovedete si představit mořské dno? To je svět, který neznáte! Divoký kraj, možno-li to tak nazvat. Místy ohromné trsy korálů, obrovských hub a spleť dužnatých chaluh.

Pustil jsem se směrem, kde jsem předpokládal, že naleznu kabel. Asi po deseti minutách jsem naň narazil. Byl na několika místech skutečně prodřen. Nechal jsem spustit ocelové lano, poškozený kabel vložil do háku a dal rozkaz k pomalému zvedání. Lano se napínalo a kabel se zvolna zdvíhal.

Po chvíli jsem upozoroval, že kabel na jedné straně uvázl. Telefonoval jsem nahoru a spěchal k místu, kde byl kabel zachycen mezi skalisky. A pak jsem spatřil, co jej přidržovalo. Obrovské chapadlo chobotnice. Chobotnice, jakou jsem ještě neviděl!

Volám do telefonu: „Stát! Chobotnice drží kabel!“

„Bud' opatrný! Nelez k té potvoře! Máme tě vytáhnout?“ slyším odpověď shora.

Odpověděl jsem, aby byli připraveni, že ale počkám, co se bude dít.

Chobotnice zatím vylezla ze své skrýše celá. Tělo měla jako sud, chapadla silná jako stehno dospělého člověka, tak čtyři metry dlouhá, pár hrozných očí a mohutný zobák – příšerný zjev! Zvedla se na svých chapadlech, která byla pokryta sacími bradavkami jako dlaň velkými, a zvolna se přibližovala směrem ke mně. Nebylo pochyb, že mě spatřila. Jedno rameno se pomalu vztahovalo ke mně.

Vpravo byla ve skalce jakási rozsedlina. Odhadl jsem vzdálenost, a pokud proud spodní vody dovoloval, spěchal jsem k rozsedlině. Sotvaže jsem se do ní vtěsna, zvířil se písek a do rozsedliny se sunulo chapadlo! Chobotnice ohmatávala stěny.

Chapadlo zavadilo o lano a gumovou trubici, kterou jsem táhl za sebou. Přitiskl jsem se co nehlouběji do úkrytu, ale pak se vše událo příliš rychle...

Obrovskou silou jsem byl vytažen za hlavu z rozsedliny. Bránil jsem se tesákem. Bil jsem naslepo kolem sebe; zvířený písek mi znemožňoval rozhled. Chvílemi jsem byl vymršťován do výše, pak opět drcen, zdvíhán, smýkán. Padl jsem pod jakési balvany, jedno z chapadel obemklo skalisko a s ním i mé nohy. Křičel jsem bolestí, v uších jsem slyšel hlas shora: „Mluv! Co se děje!“ Pak jsem ještě zaslechl povel „Nahoru!“ Lano se napínalo, cítil jsem hrozný tah kolem boků, pak jsem omdlel.

K vědomí jsem přišel až v nemocnici. U lůžka stál sbor lékařů, kteří mě oklikami postavili před tvrdou skutečnost. Obě nohy rozdrceny.

„Vynasnažíme se vám nohy zachránit, ale následky zůstanou!“

Nedovedete si představit obrovskou sílu takového pavouka! My potápěči říkáme totiž chobotnicím pavouci. Moje přilba a kovový kruh kolem krku, na který se připevňuje helmice, byly zmačkány jako papír. Musili je rozřezat, aby mě dostali ze skafandru. Dole

jsem byl samozřejmě už naposledy. Teď jsem už jen jakýmsi poradcem nových potápěčů.

Ale medailon po babičce nosím stále. Každému Evropanovi, se kterým se sejdu, jej ukazuji, jestli snad nepozná, co je na něm napsáno, a odkud asi je; zatím mi to nikdo nedokázal říci.

Oliver Ward mi podal přes stůl bronzový medailon. Překvapeně jsem prohlížel předmět, ležící na mé dlani. Byl to pamětní medailon devítistého výročí smrti patrona země České – svátého Václava! Četl jsem starý, už značně zašlý nápis: „Nedej zahynouti nám, ni budoucím!“

S obdivem jsem hleděl do očí hrdiny mořských hlubin, v jehož žilách kolovala krev českých vystěhovalců.

## Na ploché dráze

Stane se, že se člověk jediným nepředloženým činem stane vydědencem lidské společnosti. A může si jen děkovat, že dostane příležitost, aby se zase vzpamatoval a našel, jak se říká, opět sám sebe.

Vzpomínám na příběh Freda Wilda.

Kdo byl Fred Wild? Motocyklový závodník, mistr škvárové dráhy, držitel několika rekordů, muž ocelových nervů, „král plochých drah“. Jezdil za továrnu Harley a předváděl nové stroje.

Říkalo se, že letošní model je něco úžasného. Samozřejmě, firma s ním dělala náramné tajnosti, hodně si od vítězství slibovala. Fred Wild se připravoval neúnavně. Denně, za každého počasí jezdil na rozsáhlém závodišti. Přirozeně, že jezdil zatím na jiném stroji, trénink se týkal jen osobní přípravy na těžké podmínky nebezpečného závodu.

Wild ukončuje nácvik projíždění „zatačky smrti“, dojíždí k bariéře a opírá stroj o zábradlí.

„Haló, Wilde! Měl byste na minutku čas? Rád bych si s vámi pohovořil!“

Fred snímá přilbu a přistupuje k cizinci: „Co si přejete, pane?“

„Jsem Alan Smith, tajemník od Hendrsolu.“

„Ale? Od konkurence?“ Fred hledí do tajemnickových očí. „A co si přejete, pane Smithe?“

„Wilde, mluvím beze svědků, proto věčně a stručně: Mám plnou moc jednat za naši továrnu. Víme, že postavíte k závodu nový stroj; víme, že na něm pojedete vy. Rozumějte dobře: 10 000 dolarů, když – nedojedete! Nechci, abyste se rozhodl hned. Mohli bychom si koupit některého z jiných jezdců, aby vám, řekněme, upadl do cesty! To je však trochu nebezpečné a my nechceme, aby si „král plochých drah“ zlomil vaz. Máme zájem jen o to, aby stroj vaší továrny – nedojel první k cíli! Je to jasná nabídka? Peníze vám budou

vyplaceny ihned po skončení závodu mnou osobně. Máte týden času – nu, těším se na shledanou ve vaší kabině!“

Dlouho po odchodu pana Smitha stojí Fred Wild nad svým strojem a přemýšlí. Kolik vítězství už dobyl své továrně? Proč by nemohl tentokrát dojet k cíli druhý? Vždyť je to snadné, zvrhnout stroj a ztratit drahocenné vteřiny. Deset tisíc dolarů! Nasazuje život pro továrnu, a co z toho má? Tři stovky měsíčního platu a sto dolarů za vyhraný závod...

Myšlenky pro i proti probíhají Fredovi hlavou. Nemůže se rozhodnout...

Je krásné, slunné nedělní odpoledne – den velké události! Největší motocyklový závod Floridy, plochá dráha v Miami.

Tribuny jsou přeplněny, tisíce a tisíce diváků vroubí okraje obrovské závodní dráhy. V šatnách závodníků je rušno.

Fred Wild je připraven. Je oblečen v kožené kalhoty a vestu, na hlavě světle žlutou přilbu, na zádech velké startovní číslo 7. Před vchodem do jeho kabiny stojí nový závodní stroj, ukrytý před zraky všetečných diváků nepromokavou plachtou a hlídáný dvěma mechaniky.

Nějaký muž kráčí volně kolem. Nenápadně zůstává stát opodál nyní ho Fred spatřil. Je to Smith.

Mlčky a významně klade Smith ruku na náprsní kapsu: peníze jsou připraveny. Fred Wild se opatrně rozhlédne a pak přikývne na znamení souhlasu. Smith se spokojeně usmívá a odchází směrem k tribunám.

Deset tisíc je hodně peněz a Wild neodolal! Svůj plán má promyšlen do nejmenších podrobností. Během celého závodu se bude držet jezdce od Hendrsolu, jako by s ním bojoval o první místo, a pak v posledním kole před ‚zátáčkou smrti‘ jej předjede, ale v zatáčce stroj vyklopí. Copak se i ‚král plochých drah‘ nemůže jednou vymáznout?

„Frede, Frede! Hledám tě v šatně, a ty nikde!“

Wild se překvapeně obrací. Před ním stojí mladý muž ve stejnokroji poručíka – bratr Edy!

„To se divíš, vid’? Jen kvůli tobě jsem jel celou noc vlakem! Musíš jednou vidět bráškovu vítězství, řekl jsem si. A vsadil jsem si na tebe. Pro našince je deset dolarů hodně peněz, ne?“

Edy jel sta mil, aby se podíval na jeho jízdu, aby spatřil jeho vítězství.

Motory burácejí u startu. Jezdci sedí skloněni v sedlech a čekají na znamení startéra. Ted’! Jako bouře se ženou oceloví obři vpřed.

Škvára ploché dráhy stříká na všechny strany. Fred nevnímá, co se kolem děje. Ví jen, že bratr přijel a že se dívá na něj. Ukáže mu, že se zbytečně neříká ‚král plochých drah‘!

To, co Fred předvedl během tohoto závodu, neviděl nikdy předtím žádný z tisíců diváků. Řítil se do zatáček šílenou odvahou. Tempo, které nasadil již od startu, dávalo tušit, že zvítězí s naprostou jistotou. A Fred Wild, ‚král plochých drah‘, také zvítězil! Hladce a přesvědčivě.

Je po závodě.

U šaten jezdců se schází Fred s Edym, který mu už zdaleka běží naproti.

„Frede, jel jsi jako ďábel!“

Fred bere svého mladšího bratra kolem pasu a vážně mu říká:

„Edy, dnes jsem vyhrál dvě jízdy. Jednu po ‚šikmé ploše‘ a druhou na ‚ploché dráze‘. Obojí dopadlo dobře!“

## Příhoda pana Ditwela

Každý má nějakého koníčka. Mým koníčkem bylo shánět se po poutavých příhodách. Kde se jen dala tušit z rozhovoru nějaká zajímavost, už jsem vytahoval z kapsy zápisník a tužku.

Příhodu, kterou vám chci vyprávět, se mi podařilo ulovit v Plymouthu ve Spojených státech. Krajan a můj přítel, pan Josef Horn, byl znamenitý filmař-amatér. Jednoho večera mě pozval, abych jej doprovázel do klubu filmových reportérů. Něco mi říkalo: z toho kouká zážitek. A zápisník putoval do náprsní kapsy, aby byl lépe po ruce.

Nasedli jsme do metra a jeli.

Klub filmových reportérů měl svoji klubovnu v hotelu Trafalgar. Přítel Horn mne představil několika málo přítomným a zanechal mne pak osudu, pustiv se do debaty s jedním z členů o nějakých negativech, pozitivěch, že měl záběr podjetý a tak dále. Nerozuměl jsem z té odborné hantýrky téměř ničemu. Opatrně jsem si tedy vyhlížel vhodný objekt pro svůj účel.

U kuřáckého stolku sedí mladý muž – je sám, to bylo slibné.

Nenápadně si jej prohlížím. Sportovec každým coulem – na levé ruce mu chybí půl ukazováčku. Štěstěna je na mé straně! Mladý muž pohlédne letmo na své náramkové hodinky: „Promiňte, kolik je hodin?“ Mrknu na své: „Čtvrt na osm.“ A další šlo jako na drátkách. Vzájemné představení a už hovoříme.

Můj protějšek je filmový reportér společnosti World News, Jack Ditwel.

„Znám vašeho přítele, pana Horna. Víte, ten se minul povoláním. Jako amatér opravdu předčí mnohdy i nás, profesionály. Jednou dokonce natočil mne samotného, zrovna když jsem byl v pěkné bryndě,“ vypráví Ditwel. Zápisník se ocitá v mé ruce a vzápětí „točím“ i já.

„Jak se to stalo? Dostal jsem od své společnosti rozkaz nafilmovat něco ze života mořských zvířat. Víte, nás se nikdo neptá, jak a kde to



natočíme. Vybral jsem si tedy nejvhodnější místo pro takové snímky – zdejší akvárium. Viděl jste je? Ne? Tak vás musím alespoň trochu s tím místem seznámit.

Leží uprostřed zoologické zahrady. Budova akvária je asi sto padesát metrů dlouhá a třicet metrů široká. Po padesáti schodech sejdete do podzemí. Po obou stranách temné chodby jsou obrovské nádrže mořské vody, odděleny od chodby několika centimetrů tlustými skly. Na diváka působí pohled do nádrží nečekaným dojmem. Máte pocit, že se díváte oknem ponorky na mořské dno. Shora osvětlené nádrže poskytují nádherný pohled na všelijakou mořskou havěť, včetně chobotnic, mořských úhořů, lososů, makrel, různých ulit, měkkýšů, krabů, medúz a bůhví, jak se všechna ta havěť jmenuje.

Vzal jsem s sebou dva pomocníky a jednoho elektrikáře s „jupitery“, velkými reflektory, abychom mohli nádrže řádně prosvítit – a šlo se. Vašeho přítele, pana Horna, jsem pozval, aby si při této příležitosti natočil něco z mořského dna pro svou sbírku. K filmování jsem volil pondělí, ten den totiž není akvárium obecnstvu přístupno. Nejdříve jsem se vypravil do akvária s Hornem a vyhlédl námět pro filmování. Vůz s aparaturou za námi přijel v deset hodin. Do té doby jsem ujednal vše potřebné se zřízcí akvária. Nejdříve jsem chtěl filmovat elektrické úhoře. Podle plánu mělo být do nádrže úhořů vhozeno několik ryb a já chtěl natočit scénu, jak úhoř svoji oběť napadne.

Dva světlomety byly rozsvíceny a zalily svým oslnivým světlem nádrže. A to byl začátek mé smůly. Ať jsem dělal co dělal – osvětlení nevyhovovalo! Na návrh jednoho ze zřízců jsme se tedy přestěhovali do zadní cely za jednou nádrží, které se říká výměnný kabinet. Když se v nádrži něco opravuje, vypustí se voda se všemi svými obyvateli do tohoto betonového výměníku. Kabinet, velký pětkrát pět metrů a vysoký něco přes dva metry, jsme proměnili v ateliér. Jenže kamera, dva světlomety, já, pomocníci, obsluhovač světél a váš přítel – všichni bychom se do kabinetu nevešli. Jeden pomocník, elektrikář a Horn museli zůstat na hlavní chodbě. Poručil

jsem pomocníkovi, aby postavil světlomety co možná nejbližší skleněné stěně, aby byl objekt dobře osvětlen. Zapjal jsem aparát, natočil celkový pohled do nádrže a pak jsem dal znamení, aby byla úhořům vhozena potrava. Stalo se.

Jeden z obrovských úhořů, dlouhý dobré dva metry, se zdvihl ode dna a zaútočil na vhozenou rybu. Pozoroval jsem vše hledáčkem své kamery a natáčel. Pojednou se ozvalo zvláštní zazvonění jako by padla kovová mince na mramorovou desku. Pak se mně zdálo, že se skleněná stěna vyboulila proti mně... zdvihl jsem hlavu od kamery a – už to tu bylo! Skleněná, tři centimetry silná deska nádrže praskla žárem našich světlometů. V mžiku se provalila voda i s obrovskými úhoři do kabinetu. Než jsme si uvědomili, co se děje, stáli jsme po pás ve vodě. Jeden z mých pomocníků hrozně vykřikl – byl zasažen elektrickým úhořem a upadl.

Sáhl jsem do míst, kde jsem předpokládal, že chlapík leží. Nahmátl jsem však jen slizké tělo nějakého živočicha, chruplo mně v ruce a já zařval bolestí. Vytrhl jsem ruku nad vodu a na místě ukazováčku spatřil krvavý pahýl.

Zřízenci se ukázali jako muži na svých místech. Ihned, když stěna nádrže praskla, seskákali z hořejších ochozů a spěchali otevřít vnější dveře výměnného kabinetu. Voda, která mi sahala již ke krku, se vyvalila s hukotem do dvora budovy, nesouc s sebou ty bestie – i nás...

Tenhle ‚záběr‘ stál málem život mého pomocníka a mne ukazovák. Jediný, kdo si nemohl stěžovat, byl – tuhle váš přítel Horn. Ten to všechno z chodby natočil.“

Josef Horn, který stál za mnou, aniž bych ho byl upozoroval, pokývl s úsměvem hlavou:

„Ano, pane Ditwele, jenže ta scéna byla trochu podexponována!“  
Inu, fotoamatér. Nepolepšitelný...

## Tygří matka

Hlediště se otřásalo smíchy. Jak by ne – proslulý klaun Grek předváděl své umění v manéži světového jména. Cirkus Imperator byl nabit do posledního místečka.

O přestávce vyzval ředitel obecnost, aby využilo volného času k prohlídce cirkusových stájí. Pohlédl jsem na svého přítele – příkývl. To znamenalo, že se půjdeme podívat také.

Za hlavním stanem bylo živo. Lidé se procházeli kolem klecí, nebo sledovali přípravy cirkusových zaměstnanců k druhé části představení.

Došli jsme do oddělení bengálských tygrů. Můj přítel, který měl kouzelnou cedulku – legitimaci novináře největšího deníku v Oslo – požádal, aby byl představen panu Fetterovi. Krotitel dravé zvěře cirkusu Imperator, pan Fetter, byl ve svém oboru světoznámý.

Já si zatím se zájmem prohlížel železnou klec s krásným exemplářem bengálského tygra.

„To je opravdu nádherný tygr, podívejte, ty ladné pohyby...“

Nějaký hlas nás přerušil:

„Promiňte, to je tygřice, jmenuje se Judita. Vid', mazlíčku?“

Byl to sám krotitel Fetter, který přistoupil těsně ke kleci a prostrčil ruku mřížemi, aby pohladil obrovskou tygřici. Ta poznala svého pána a ohrnula horní pysk. Objevily se hrůzu nahánějící tesáky.

„To se směje – máme se rádi,“ objasňoval pan Fetter. „Ještě nikdy nebylo třeba vzít na Juditu bič! Není u nás dlouho, náš podnik ji koupil před dvěma lety. Uvidíte ji pracovat po přestávce. Dnes budu mít v kleci o jednoho tygra více, dvouročka, právě dnes přišel od Hagenbecka. Ano, od těch kupujeme téměř všechna dravá zvířata. Mají znamenitý chov. Ale nyní mi, pánové, promiňte... musím se připravit na vystoupení, za chvíli bude po přestávce.“

Rozloučili jsme se, poděkovali za pozornost tomuto příjemnému pánovi a šli jsme se znovu posadit do hlediště.

V manéži byla během přestávky postavena prostorná železná klec, k níž vedla sítěná chodba. Za zvuku ryčného pochodu vstoupil do klece pan Fetter. Byl oblečen do přiléhavého, pestrého stejnokroje, na opasku pouzdro s pistolí a v ruce dlouhý bič na krátké násadě. Obecenstvo jej přivítalo bouřlivým potleskem.

Krotitel pokynul rukou – hudba se ztišila a drátěnou chodbou vběhlo do klece deset krásných tygrů.

Devět z nich naskákalo na dřevěné stoličky. Jeden však pobíhal po kleci a zřejmě se mu nechtělo zaujmout určené místo. Krotitel práskl několikrát bičem; postupoval proti dravci s dlouhou dřevěnou tyčí a zaháněl jej na sedačku. Tygr chňapl po nastavené tyči, ale konečně vyskočil na prázdnou stoličku.

Sotvaže se krotiteli podařilo zahnat tygra tam, kam patřil, seskočil jiný ze svého místa a plíživě doběhl ke krotiteli.

„Copak je, Judito? Jdeš zpět!“ slyšíme z klece.

Juditě se však nechtělo. Naopak – usedla u zvířete, které musel krotitel před chvílí zvlášť zahánět na místo. Několikeré prásknutí bičem. Marně. Judita sedí, jen zlobně prská!

Nakláním se k příteli:

„Pamatujete? Pan Fetter říkal, že Judita je jeho mazlíček a že na ni není třeba biče. Nevypadá to tak, že...?!“

„To jsou schválně nastrojené scény, diváci chtějí napětí!“ S úsměvem vrtí hlavou přítel. „Krotitel někdy schválně dráždí své šelmy, aby řvaly – to dělá na lidi dojem. Vždyť by ty kočky usnuly.“

V kleci opět práskl bič.

„Judito, Judito, vpřed!“ velel krotitel. Marně! Opět šlehl bič – tentokrát bez hlučného prásknutí, protože jeho konec dopadl Juditě na pruhovaný hřbet. Tygřice tlumeně zakňučela, přikrčila se... A tu se stalo něco, co nikdo neočekával!

Vše se zběhlo tak rychle, že jen s obtížemi mohu událost popsat. Osm tygrů, kteří seděli na svých stoličkách, si nevšimalo ani krotitele, ani Judity. Jen ten od počátku neukázněný, u jehož stoličky na zemi seděla schoulena Judita, jevil značný nepokoj. A v téže

chvíli, kdy dopadl bič na hřbet tygřice – skočil tygr. Dříve než mohl krotitel cokoli podniknout, byl sražen k zemi!

Hlediště strnulo úlekem!

Tygr chytil krotitele za levou ruku, kterou pan Fetter, chráně si krk, zvířeti nastavil. Ve zlomku vteřiny se stalo další. U krotitele ležícího na zemi se ocitá Judita. Máchnutím přední tlapy odráží útočníka. Ten se po ráně odkulí, tygřice jej následuje, několikrát otře svou velkou hlavu o jeho čenich a – vrací se zpět ke krotiteli, který se pracně staví na nohy. K úzasu diváků se mu mazlivě otírá o vysoké boty.

Co to všechno bylo? Patřila tato scéna do programu? Bylo to nastrojené napínavé divadlo...?

Zřejmě ne! Rozdrásaný rukáv krotitelova stejnokroje a nahryznutý sval na jeho levici dokazuje, že situace byla vážná. Číslo s dravou zvěří bylo přerušeno a několik šašků pomáhá uklidnit rozčilené diváky.

Odcházíme s přítelem do cirkusových šaten. Ve dveřích jednoho z mnoha obytných vozů potkáváme ředitele cirkusu s lékařem. Ptáme se na stav pana Fettera. S potěšením se dovídáme, že jeho zranění není nebezpečné.

Pan Fetter sedí na lůžku, levici v obvazech a usmívá se!

„Zpropadená záležitost! Tak si představte: Mustafa – myslím toho mladého tygra, kterého nám poslali od Hagenbecků... konečně, podívejte se sami... a to mi, prosím, dají až teď! Když mám pokousanou ruku! Kdybych to byl věděl dřív, tak se nic nestalo.“

Beru do ruky arch papíru, který nám podává. Je to účet!

„Zasíláme Vám tygra jménem Mustafa. Rozen v chovu Hagenbeck. Stár 2 roky. Otec Sahib, matka Judita.“

„Judita je matka Mustafy!“ potvrzuje pan Fetter. „A proto chtěla sedět v kleci vedle něho. Když jsem použil biče, zastal se syn mámy – no a máma se zastala mne. Zlatá Judita! Ten mladý blázen by mě byl pěkně zřídil. S tímhle šrámem však budu za pár dní znovu v manéži.“

Před odjezdem cirkusu Imperator z Norska jsem se byl ještě jednou podívat, a to shodou okolností, na slavnostní závěrečné představení. Neušlo mi, že vedle stoličky, která nesla jméno Judita, byla druhá, s nápisem Mustafa.

Judita si prosadila svou! Seděla vedle syna.

## Otrávený šíp

U velkého táborového ohně na pokraji džungle seděli tři běloši: geolog Sutter, inženýr Jaris a dozorce Swan.

„Nemohu schvalovat způsob, jakým jednáte s domorodci, Swane! Už jsem léta vedoucím inženýrem, ale něco podobného nepamatuji. Najatí Indiáni nejsou zvěř! Varuji vás, všiml jsem si zrovna dnes odpoledne, když jste udeřil pěstí do obličeje muže z kmene Sakario, jak se za vámi díval! Upozorňuji vás, že právě tito Indiáni jsou mistři v zacházení se svými foukačkami a dovedou vyfouknout otrávený šíp docela tiše. Počkejte, ukáži vám, jak vypadá taková věcička, po které se převelice rychle odchází na věčnost!“

Inženýr Jaris vstal a odešel do svého stanu. Po chvíli se vrátil a ukazoval dozorci nepatrný předmět. Byla to asi sedmnáct centimetrů dlouhá, velice slabá tyčinka, na jednom konci ostrá jako jehla, na druhém konci obalená něčím podobným vatě.

„Podívejte, tohle je šíp z foukačky. Tady, na ostrém hrotu je napuštěn prudkým jedem. Nejmenší škrábnutí a v několika minutách je zasažený mrtev! Radím vám, zacházejte s domorodci slušně a lidsky, abych neměl ve sbírce dva takové šípy. Tenhle totiž pochází z prsou dozorce, který zde byl dva roky před vámi!“

Dozorce Swan vyslechl zkušeného inženýra mlčky. V očích, které nespustil z otráveného šípu, se zableskla hrůza.

Druhý den se na diamantových polích pokračovalo v práci jako obvykle. Swan si vzal inženýrovu domluvu k srdci. Rozhodl se, že bude zacházet s domorodci slušněji. Nebyla to lidskost a cit, který se v něm ozval, ale donutil ho k tomu – strach. Nejvíce se bál muže, kterého několikrát udeřil. Během práce pozoroval každý jeho pohyb. Veliká foukačka a malý, otrávený šíp mu stále vyvstávaly před očima.

Asi k jedné hodině odpoledne dal inženýr Jaris Swanovi příkaz, aby s jedním domorodcem prohlédl terén na pokraji pralesa, kde se mělo kácet. Dozorce zavolal k sobě muže, jehož pomsty se obával.

„Bude lépe, budu-li ho mít na očích,“ uvažoval.

Kráčeli již chvíli bok po boku lesem. Statný Indián zůstal pozadu, ale dozorce jej vždy znovu volal k sobě.

Inženýr Jaris chtěl právě něco říci geologu Sutterovi, když se z hloubi pralesa ozval výstřel!

„Co to? Swan střílí! Zase!“ Opět padly dvě rány rychle za sebou. „Pojďme se podívat, co se děje!“

Oba muži spěchali k lesu. Nebyli ještě ani na poloviční cestě, když z křovin vyrazil Indián, který Swana doprovázel. Běžel, vyrazuje nesrozumitelné výkřiky a v běhu mával nad hlavou bambusovou holí. Když spatřil geologa a inženýra Jarise, pustil se tryskem k nim.

„Pane, el capatas, dozorce, bláznit! Mne chtít zastřelit, já utíkat pryč, on stále po mně střílet, já nic neudělat, proč tedy mne bílý dozorce chtít zastřelit?“

Oba běloši se nechápavě dívali na vzrušeného domorodce. Inženýr Jaris zavolal několik mužů.

„Veď nás a ukaž, kde zůstal el capatas!“ rozkázal Indiánovi. Nešli daleko. V lese na malé mýtině, vedle suchého keře, ležel tvář k zemi dozorce Swan. Napravo ležela jeho automatická pistole, v levé ruce třímál zápisník, v pravé tužku.

Inženýr Jaris zjistil jedním pohledem, že dozorce je mrtev. Sklonil se k ležícímu a zvedl otevřený zápisník. Na jednom listě bylo rozechvělým písmem cosi napsáno...

Jaris četl hlasitě poslední zprávu mrtvého:

„Jsem střelen jedovatým šípem do zad, ucítil jsem bodnutí – otočil jsem se – můj průvodce měl ještě v ruce foukačku – střílel jsem, nevím, zdali – jsem otráven – slábnu...“ Zde zpráva končila.

Inženýr prohlédl bedlivě mrtvého.

Pak ukázal najedno místo pod pravou lopatkou. Lehká, hedvábná košile byla probodnuta – trnem, který dosud vězel hluboko zaražen ve Swanových zádech.

„Zde je, Suttere, ten ‚otrávený šíp‘ – obyčejný trn z tohoto suchého keře, o který se Swan zranil. Když ucítil píchnutí, obrátil se,



spatřil v ruce domorodce dlouhý bambus, myslil, že je to foukačka, a zemřel – strachem! To není první případ, který znám. – Pojd'te, podáme o věci zprávu ředitelství!“

## Živá řeka

Vyčerpání do posledních sil vrátili se Robert a jeho přítel Archer ze své poslední přírodopisné výpravy zpět do tábora kaučukových plantáží. Ve skladištích ležela obrovská množství surového kaučuku, připraveného k dopravě po řece. Práce už bylo málo a Archer s Robertem začali brzy pomýšlet na novou „výzkumnou cestu“.

Tentokrát chtěli prozkoumat prales severně od ležení. Ta místa nebyla, pravda, již neznámá, ale přátelé si dali nový úkol: kromě brouků a motýlů chtěli hledat vzácné druhy orchidejí, a ty se vyskytují právě tady, v severní části porůčí Amazonky.

Dobře vybaveni potravinami, tlumoky a loveckými puškami se vydali z tábora. Cesta pralesem byla obtížná a namáhavá, místy se musili prosekávat, takže v některých úsecích neušli ani kilometr za hodinu. Přestože byli již celé hodiny na cestě, nebyli příliš vzdáleni od tábora.

Nadešel večer.

Rozhodli se přenocovat na mýtině u okraje pralesa; připravili ohniště a po večeri se uložili k spánku. Prales ztichl...

Bylo asi půl čtvrté ráno, když pojednou les ožil! Ptáci spustili povyk, zprvu jen několik jich přelétlo mýtinu, po chvíli již celá hejna s křikem opouštěla prales. Robert, který měl právě hlídku, zbystril pozornost... Teď i opice zmateně prchají z pralesa!

Rozednilo se zatím úplně, ale neklid zvíře vzrůstal. Robert se rozhodl vzbudit Archera.

„Hej, příteli, vstávej! Něco se děje!“

Archer byl vmžiku na nohou.

„Archere, zvíře utíká! Trvá to už dobrou půlhodinu. Co to znamená? Zhlédl jsem i jaguára, běžel tam přes planinu. Že by snad někde hořel les?“

„Pochybuji, není cítit kouř. Pro všechny případy sbalme svoje věci a buďme připraveni!“

Útěk zvěře ustával, teď už jen sem tam nějaký opozdilec mizel v houštinách.

„Roberte, všechna zvěř prchá jedním směrem – to je podezřelé! A teď to podivné, nepřírozené ticho!“

Robert chtěl něco říci, ale Archer prudkým pohybem ruky naznačil, aby byl zticha. Pak naklonil hlavu dopředu a naslouchal...

„Slyšíš ten šum? Jako když v dálce teče potok, slyšíš?“

„Ano, teď to slyším docela zřetelně. Co je to? Teď je to silnější, jako když prší v lese. Co to může být?“

„Vem naše věci a pryč! Jsme asi zrovna v proudu. Už jsou tady! Podívej, tamhle, tamhle, všude! Termiti! Rychle pryč odtud!“

Na kraji mýtiny se objevil černý pruh. Z lesa se jako láva vyvalila obrovská řeka – živá řeka – mravenců! Miliardy a miliardy termitů v pohybu! Vše zelené mizelo jakoby spáleno pod silnou vrstvou jejich těl.

„Ale, Archere, vždyť se tak rychle nepohybují, nemohou nás přece dosáhnout. Stačí, když půjdeme krokem,“ namítal Robert.

„Jsi na hrozném omylu! Nemůžeš vědět, jestli už teď nejsme proudy mravenců obklíčeni. A pak, jejich pochod může trvat i několik dnů. Nezastaví sejdou stále a stále kupředu a nakonec? Dosáhnou! Podívej se...“

Proudy mravenců narazily na velkého hada. Plaz byl v mžiku pokryt vrstvou termitů, pod kterou doslova zmizel.

Oba přátelé se dali rychlým během zpět k táboru.

Po několika hodinách usedli k odpočinku. Zdálo se, že unikli hrozně živé řece. Nasnídali se trochu ze svých zásob, a právě když uchopili znovu zavazadla, ozvalo se v pralese známé šumění.

„Už jsou tady! Co jsem říkal? Myslím, že je to proud několik set metrů široký. Směřuje k táboru. Musíme si pospíšet a varovat Kennyho!“

Cestou spatřili mnoho staveb termitů, ze kterých houfně vylézali malí černí obyvatelé, aby se připojili k postupujícímu proudu. Jaká sílají žene dohromady a pudí k hromadnému, kolik dní trvajícímu pochodu? Jedině oheň nebo voda dokáží zastavit jejich pochod.

Bez dechu doběhli Archer s Robertem do tábora a vpadli do kanceláře:

„Kenny, termiti! Proud táhne k táboru!“

Víc nemusel Archer zkušenému správci povídat. Kenny byl skokem před kanceláří, v jeho ruce se ocitl revolver. Několik ran do vzduchu na poplach.

Lidé vybíhali z baráků a v několika minutách byli všichni shromážděni před kanceláří. Kenny uděloval rozkazy:

„Deset mužů pro barely s naftou! Posekejte porost kolem tábora, dejte v pásech na hromady, polijte naftou, a až přitáhnou – zapálit! První pás dvě stě kroků, druhý sto padesát od ležení! Dvacet mužů svázat z prázdných beden vor a připravit se u řeky! Kdybychom je ohněm nezadrželi, pak zbývá jen – řeka. Ostatní snesou zásoby potravin ke břehu!“

Pracovalo se horečným tempem, všichni věděli, jaké nebezpečí hrozí. Posekali křoviny, vršili je do ochranných pásů a polévali naftou. Sotvaže byl dohotoven druhý pás, objevili se první mravenci – jakýsi předvoj! Muži je ubíjeli košťaty, narychlo svázanými z haluzí.

V několika minutách se přiblížil hlavní proud. Kam oko dohlédlo, valil se černý tok živé řeky.

„Zapálit pás!“

Naftou politý porost, zapálený z mnoha stran, vzplanul mohutnými plameny. Řeka termitů se vlila do ohně! Praskot a pálení miliónů tělíček, pach kyseliny mravenčí, syčení. Proud se dále vlévá do plamenů, mění se v popel, ale nezastavuje se!

Nové a nové davy černých tvorů vstupují do plamenů.

Oheň slábne, dušen vrstvou spálených termitů a mravenčí kyseliny. Z dělníků se lije pot, oči rudnou a slzí čpavým dýmem. Místy oheň uhasí a přes spáleniště a vrstvy mrtvých termitů postupují a valí se stále noví a noví!

Mezi prvním a druhým pásem je čtyřicetimetrová mezera. Těchto čtyřicet metrů se rychle plní černým hmyzem.

Několik mužů bolestně vykřiklo, postupující termiti divoce koušou. Rychle je zapálen druhý pás a opakuje se to, co se před chvílí odehrávalo u první překážky. Situace se stává pro mužstvo tábora kritickou.

Správce Kenny, který dostal zprávu, že termiti prošli prvním pásem, rozhodl:

„Musíme rozbít ten proud! Obalte košťata z haluzí pytlovinou, namočte do nafty a zapalte! Házejte je co možno nejdál do proudu!“

Kennyho nápad byl skvělý.

Hořící pochodně padaly do masy termitů. Nastal zmatek. Pevně semknutý šik začal kolísat, ztratil směr. Po pěti minutách začal postupovat kamsi doprava, mimo tábor.

Několik mužů, kteří byli vysláni sledovat proud živé řeky, se vrátilo pozdě odpoledne se zprávou, že mravenci zmizeli hluboko v pralesích.

## Velké kouzlo

Inženýr Owens byl hotov se všemi přípravami. Zítra časně ráno má opustit toto městečko – malebné Talka Chuano. Těšil se, že po několikaměsíčním strastiplném pobytu ve středu jihoamerických pralesů bude moci odjet trochu mezi lidi, jak říkal, do Rio de Janeira.

Byl nemile překvapen, když mu majitel hostince Funda y Posada podal doporučený dopis.

V dopise byl strohý příkaz společnosti, pro kterou pracoval:

„Zjistěte složení hornin v místech zvaných domorodci El Corazon. Budou-li zeminy obsahovat kov, přivezte vzorky osobně do Ria.“

Inženýr Owens hrozně řádl.

„Tak zase zpátky. Ano, rozkaz! Vám se to, páni v Riu, pěkně napíše: Jed'te, Owensi, nechte se sežrat aligátory – ale vzorky rudy nám přivezte!“

Tahle nálada držela inženýra Owense několik hodin. Pak se smířil s osudem a sepsal novou smlouvu s nosiči, kteří ho již mnohokrát doprovázeli na nebezpečných cestách.

Potom se loudal okolím Talka Chuana.

Došel až ke studni, na jejímž okraji sedělo několik domorodých mužů, z nichž jeden byl stařec nejméně devadesátiletý. Hluboké černé oči pohlédly na inženýra Owense:

„Hombre! Pane, kupte kouzlo, dobré kouzlo na krk a kobra nekousnout. Žádná kobra neublížit, když kouzlo na krku!“

Směsí portugalštiny, španělštiny a indiánštiny nabízel Owensovi jakýsi předmět, který vyňal z malého košíčku.

Owens nebyl zelenáč, znal ta různá domorodá kouzla. Usmál se a poklepal rukou na pouzdro s pistolí: „Zde také dobré kouzlo na kobry, amigo. Tuze dobré kouzlo, sabe!“

Staroch se odbelhal zpět k okraji studně.

Jsou někdy v životě zvláštní chvíle, které později člověk nazve osudové. Owensovi přišlo starocha jaksi líto.

„Vený aca! Pojď sem! Co je to vlastně za kouzlo, co prodáváš?“ Stařec vložil předmět do Owensových rukou. Byl to kousek kůže z nějakého hada, kulatý, asi čtyři centimetry v průměru, pěkně vypracovaný. Na zadní straně byl přirozený vzorek hadí kůže a na něm ozdobně vytlačené jakési indiánské značky. Na přední straně bylo nalepeno barevné kolečko jiné barvy. Vyhlíželo to jako zvířecí oko. Celek byl proražen a zavěšen na lýku, aby bylo možno zavěsit toto ‚velké a dobré kouzlo‘ kolem krku. Celkem zajímavý indiánský výrobek.

„Co stojí to kouzlo, před kterým hadi celé Brazílie utíkají?“ ptal se Owens.

„Milreis, compadre,“ staroch zdvihl palec pravé ruky vzhůru. „Milreis, pane.“

Owens podal starci bez odmlouvání žádanou minci a strkal ‚velké kouzlo‘ do kapsy kalhot.

„No, no, compadre! Ne kapsa! Tam kouzlo nic dělat, kouzlo dobrý tady, aca!“

Než se Owens nadál, vzal mu stařec kouzlo z rukou a zavěsil mu je kolem krku:

„Tady moc dobré! Žádná kobra nekousnout. Kouzlo má oko, bueno oko. Až ty kobra nevidět, oko kobra uvidět!“

Owens vyslechl s úsměvem starcův výklad.

Na zpáteční cestě si inženýr z dlouhé chvíle prohlédl ještě jednou zajímavý předmět, a ani sám nevěděl proč – nechal jej viset kolem krku tak, jak mu jej starý domorodec zavěsil.

Druhý den malá geologická výprava inženýra Owense opustila poslední výspu civilizace, Talka Chuano. Tři ‚moso‘ – chlapi a čtyři muly, nesoucí zavazadla, kráčeli v tropickém vedru, většinou vyschlým řečištěm. Odpoledne poručil Owens postavit stany. Za okamžik stál tábor a hoši připravovali večeři.

Owens se rozhodl, že se zatím podívá po okolí. Vzal s sebou něco ze svého nezbytného náradí: malý tlumok, motyčku, několik lahviček různých kyselin. Neměl v úmyslu vzdálit se daleko od tábora. Vlevo od řečiště byly houštiny a za nimi narudlá skála.

Pustil se do houštin, rozrážeje hustý porost svou mačetou. Prodral se až do míst, kde byly již stromy a velké keře.

Zastavil se, stíral pot z čela. Několik malých opiček skákalo ve větvích. Inženýr kráčel mezi stromy, dívaje se po opičí matce s mlád'aty. Pojednou zachytil prudce o větev.

„Zatra... kouzlo hloupé! Div si tím lýkem hlavu neuříznu!“ zabručel zlostně a ulomil větev, která zachytila lýko s kouzlem.

„Že ten neřád vlastně nezaho...“ Owens nedořekl. Zůstal stát jako přibitý. Jeho ruka sotva znatelně klouzala k pravému boku. Necelých pět kroků před Owensem stála vztyčena a zlobně syčíc „kobra la banderra“. Nádherný exemplář, hýřící pestrými barvami. Tyrkysové oči hada byly upřeny na inženýrovu hrud'.

Owens stál jako přimražen. Jeho pravice spočinula na pažbě pistole. Velké krůpěje potu mu vyvstaly na čele. Věděl dobře, jak záludný a útočný je právě tento druh plazů. Ruka s browningem stoupala po centimetrech. Každá vteřina se zdála věčností. Tři výstřely vypálené rychlostí kulometu zasáhly přesně svůj cíl! Kobra se zmítala ve smrtelných křečích.

Owens si utíral potem zarosenou tvář.

„Udělat ještě pár kroků, tak jsem zde seděl a čekal, kdy mi začnou modrat konečky prstů,“ oddechl si. „Ještě, že jsem zachytil tím kouzlem za větev. Náhoda?!“

Inženýr přišel zpět do ležení: „Moso Pedritto!“ volal jednoho chlapce ze své skupiny.

Oslovený přistoupil.

„Ty znáš guaraní?“

„Si, seňor, tuze málo, ale snad...“

„A jejich písmo? Podívej se: co znamenají znaky na této kůži?“

Pedro uchopil podávané kouzlo a zkoumavě je prohlížel. Chvilí přemýšlel a s nechápavým pohledem vracel kůži inženýrovi.

„Je tam napsáno ‚Střež své kroky!‘ seňore.“

Owens přijal kožený amulet, a zavěšuje si jej opět kolem hrdla, bručel zamyšleně: „Velké kouzlo, skutečně, dobré kouzlo. To by měl nosit každý kolem krku a střežit své kroky životem...“



## Odměna

Kruh kolem bolivijské pevnosti El Arbol se stahoval. Několikanásobná přesila Paraguayců znamenala jasnou výhodu. A přece už tři týdny vzdoruje hrdinný plukovník Calahara náporům nepřátel. Útok za útokem a všechny odraženy. Paraguayští důstojníci klejí. Svolávají štáb. Pro toho, kdo umožní dobytí pevnosti, vypisují odměnu 10 000 peset ve zlatě.

Posádka El Arbol je vyčerpána. Jen pevná víra, že se blíží posila, udržuje obránce v dobré náladě.

Calaharův zástupce přehlíží mužstvo. Mnozí jsou ranění a počet křížů v rohu malé zahrady denně roste.

„Hlavy vzhůru, hoši. Jde nám na pomoc tisíc mužů. Máme dostatek vody, potravin, léků a střeliva. O hradby El Arbol si Paraguayci vylámou zuby. Jsou bezradní. Vypsali odměnu, snad počítají se zradou. Ale mýlí se, naši padlí zavazují,“ ukázal k bílým křížům čerstvých hrobů.

Plukovníkův sluha vstoupil do malé pevnostní kanceláře.

„Přejete si něco, pane plukovníku?“

„Ne, Torresi. Vzbud' mne za svítání, to je vše,“ řekl plukovník Calahara, neodkládaje fotografii, kterou držel v rukou. Byl to obrázek jeho ženy a dvou malých dětí.

Torres vyšel na nádvoří.

Vědí Paraguayci o tom, že pod hradbami vede suchý kanál? Deset tisíc ve zlatě! Za ty peníze by se dala koupit třeba farma ve Venezuele! Torres usedl. Do jeho svědomí zasvítily bílé kříže. Fotografie plukovníkovy rodiny. A zase zlatá hromádka – farma ve Venezuele!

Torres vstává a vrávorá ke kanálu. Jako přitahován shýbá se k temnému otvoru. Plazí se po kolenou. Do tváře udeří svěží vzduch, oči spatří hvězdnou oblohu. Opatrně kráčí lesíkem k postavení Paraguayců...

„Mañas ariba! Ruce vzhůru!“

Poslušně zvedá ruce nad hlavu.

„Musím mluvit s velitelem, nesu důležitou zprávu!“

V deseti minutách stojí Torres v kruhu paraguayských důstojníků. Podrobně sděluje, kolik mužů hájí pevnost, kde jsou stráže a kudy je možno vniknout za hradby.

„Dobrá. Dobudeme-li pevnost, dostaneš odměnu. Když ne, budeš zastřelen.“ Torres je spoután a odveden hlídkou. Ze rtů paraguayského velitele splývá jediné slovo: bídák!

Pod ochranou tmy nosí vojáci do objeveného kanálu nálože.

Před rozedněním byl dán povel a zápalná šňůra, vedoucí k třaskavinám, byla zažehnuta.

Vzduch se otřásl výbuchem a v témže okamžiku byl ze tří stran podniknut útok. Bolivijská pevnost El Arbol se zoufale brání nečekanému náporu. Paraguayci se nezadržitelně hrnou průlomem v hradbách. Muž za mužem klesá. Hrstka obránců klade ještě odpor v místnostech plukovníka Calahary. Několik granátů vhozených oknem – pevnost El Arbol je dobytá.

Velitel Paraguayců vstoupil, obklopen důstojníky, do Calaharovy kanceláře. U okna leží těla zmrzačených mužů, vprostřed místnosti, zasažen několika kullemi – plukovník Calahara.

Paraguayští důstojníci vzdávají mrtvému čest.

„Byl to čestný nepřítel a hrdina!“ praví velitel.

Před kanceláří čeká Torres: „Komandore, kdy dostanu odměnu?“

Velitel, aniž by na Torrese pohlédl, dává svému pobočníkovi tichý rozkaz. Ten odchází a za okamžik se vrací s těžkým, koženým opaskem v ruce.

„Tady je těch deset tisíc. Plníme slib. Vezmi si svoji zrádčovskou odměnu a klid' se z očí. Tvoje přítomnost uráží ty, které jsi zradil,“ pobočník hází těžký, zlatem naplněný opasek Torresovi pod nohy.

Lačně, jako sup na kořist, vrhá se zrádce po zlatě. S poníženými díky a ohnutým hřbetem opouští pevnost. Nikdo si ho nevšímá.

Po několika hodinách dosáhl řeky Para. Tam na druhé straně bude v bezpečí! Svléká svůj vojenský plášť, stahuje vysoké boty a kolem pasu upevňuje opasek se zlatým pokladem. Řeka není široká a Torres je dobrý plavec.

Pohroužil se do vody. Plave jako vydra. Ještě třicet, dvacet metrů a bude na druhém břehu, v jiné zemi. Mění způsob plavání. Plave nznak. Proč? Teď se potápí – opět se vynořuje. Jeho pohyby jsou křečovitě. Opasek! Sklouzl mu z boků, zadrhl se smyčkou kolem nohou a kovová přezka se pevně zachytila. Dva tisíce zlatých pětipesetových mincí jej táhnou ke dnu! Torres sebou zuřivě zmítá... marně...

Prstenec vzduchových bublin ukazuje, kde skončil ten, kdo zradil své kamarády, svůj lid.

## Mano lidojed

Havaj – nejnádhernější ze Sandwichských ostrovů, a možná ze všech ostrovů Tichého oceánu. Snad to byla pravda – kdysi. Dnes, kdy Američané obdařili celou Polynésii svou kulturou, civilizací a mnohými ‚vymoženostmi‘ včetně alkoholu, ztratily tyto překrásné ostrovy svůj půvab.

Tak uvažoval Georg Merton, sedě na palubě svého škuneru se svým společníkem Jack Joungem.

Joung a Merton měli zajímavé povolání: byli lovci žraloků. Jejich domovem bylo San Francisco, kam se sjížděli unudění boháči, kteří chtěli zažít nějaké ‚přírodní dobrodružství‘. Právě těmto lidem posloužili Joung a spol. Pořádali výpravy na žraloky.

Vše šlo obvykle podle předem připraveného plánu. Vypravili se do oblasti, kde se vyskytovali žraloci. Tam se uspořádal ‚lov‘. Chytili žraloka, unuděný milionář do něj vrazil harpunu, nechal se několikrát vyfotografovat se ‚svým úlovkem‘ a dostal žraločí čelist jako ‚svoji trofej‘ na památku. Zaplatil pět set dolarů a po návratu do ‚civilizace‘ vypravoval ve svém klubu, jak mu šlo o život, když za tou bestií skočil ‚s nožem v zubech‘ do moře.

Joung a spol. vydělávali slušně.

Obvykle jezdili k ostrovu Minihihi, ale tentokrát si přál jejich zákazník, pan Morison, aby pluli k Havaji.

„Pánové, už se těším. Slyšel jsem, že tamější vody jsou bohaté na žraloky. Ptal jsem se jednoho domorodce, jenže mluvil špatně anglicky. Stále se jen usmíval a říkal: Mano wiki kau haole. Prosím vás, co to vlastně znamená?“ ptal se pan Morison.

Oba lovci se dali do smíchu.

„Mano wiki kau haole? To měl váš domorodec pravdu. Říkal vám: Žralok jí rád bělochy!“

Po tomto vysvětlení milionář zrozpačitěl.

Kolem druhé hodiny odpolední se objevil na obzoru cíl cesty, ostrov Oahů. Vesnice domorodých Kanaků stála u samého břehu. Joung, Merton a finančník výpravy, pan Morison, se odebrali do vesnice, aby navštívili náčelníka Kiu Tuo. Po obřadném přivítání a nutných darech, sestávajících z pár metrů kalika a několika liber tabáku, se dotazoval Joung na místa, kde se mano – žraloci nejčastěji objevují.

„Ráno, pane, ukáži, kde bydlí mano – lidožrout. Tři muže a jednu ženu sežrala ta hihimanů pimai – ďáblova ryba. Ty, pane, máš harpunu. Hana paa mano – dostaneš toho žraloka! Moji muži s loďmi pomohou ráno.“

Ráno ve čtyři hodiny byli lovci připraveni. Seděli na palubě a očekávali příchod mužů z vesnice.

„Poslyšte, Joungu, neměl jsem, díkybohu, ještě nikdy co dělat se žraloky, ani jsem žádného neviděl. Nemůže se na lovu nic přihodit?“ ptal se pan Morison, jehož odvaha se začala propadat kamsi do neznáma.

„Milý pane, to se nedá předem říci. Žralok je, abych tak řekl, zbabělý odvážlivec. Stalo se, že připlul k potápěči a zvědavě jej okukoval. Stačilo, aby potápěč vypustil z přilby skafandru vzduchové bubliny, a žralok strachy utekl. Jindy však zaútočí tak dravě, že převrátí třeba i člun. Přijde na druh. Lidožravé jsou pouze tři druhy: žralok stříbrný, modrý a ‚mořský tygr‘. Ta bestie, za kterou se my vydáme, je opravdový lidožrout, jde i po domorodcích.“

„Jak to? Nerozumím,“ vpadl pan Morison Joungovi do výkladu o žralocích.

„Jistě, je to zvláštní. Někteří žraloci nenapadají barevné lidi, zato však bezhlavě chňapají po všem bílém, třeba by to byl jenom kus starých novin.“

Pan Morison mlčel.

Od břehu plulo pět kánoí s plováky, každá se dvěma muži posádky. Kánoe připluly těsně k boku škuneru. Jeden z mužů,

statný chlapík, vystoupil a vytáhl na palubu zabitou kozu a velký džber sedlé krve. Tyto věci měly sloužit jako vnadidlo.

Joung dal povel k vyplutí.

Škuner, vedený kánoemi, plul zvolna podél, pobřeží. Moře bylo nádherně průzračné, lovci pozorovali ryby a obdivovali krásu korálových útesů a mořského dna. Asi po půlhodině dostali od mužů ve člunech znamení.

Joung a Merton spustili ze škuneru rybářský člun. Byla to šest metrů dlouhá jola, vyzbrojená na přídi harpunovým dělem, za kterým byla hřídel navijáku se sto padesáti metry ocelového lana. Kovové háky, ruční harpuny, provazy, vnadidla, sekery, to vše bylo účelně rozloženo ve člunu.

Jako poslední vstoupil do joly pan Morison. Fotoaparát na řemínku kolem krku a filmovací kameru v ruce. Oba lovci se na sebe významně ušklíbli. Všichni zákazníci byli stejní, každý si představoval lov jako procházku v parku. Většina se však po skončení výpravy asi v duchu zapřísahala, že žraloka nechce už v životě ani vidět.

„Tam, tam, pane! Mano – velký lidojed!“ zvolal Kanak, stojící na přídi vedle Jounga.

Skutečně. Na hladině se objevila hřbetní ploutev žraloka.

„Pořádný kus! Podle ploutve, řekl bych, dobrých deset metrů dlouhý,“ odhadoval Merton.

Lovci nabodli bílou kozu na velký ocelový hák a spustili vnadidlo do vody. Žralok se zvolna blížil. Joung mírně pohyboval návnadou ve vodě. Žralok, vydrážděn pohybem – zaútočil. U příde joly se objevila obrovská tlama, která se pojednou příšerně rozevřela a zdechlina bílé kozy zmizela.

Jola se zakymácela a v rozpěněné vodě se převálil žralok v celé své krutosti.

„Harpunovat! Rychle!“ křičel Joung na Morisona. Ten neslyšel.

Držel se jako klíště oběma rukama okraje lodi, vedle něho ležel filmovací přístroj, úplně zapomenut. Joung viděl, že by marně

ztrácel čas. Uchopil harpunu, prudce se rozmáchl a vrazil ostří žraloku nad levou prsní ploutev. A teď to začalo!

Žralok, zasažený harpunou na citlivém místě, se pustil na otevřené moře. Hřidel navijáku se počala roztáčet tak prudce, že ji bylo nutno polévat vodou.

„Připravte se!“ velel Joun. „Roztočí-li celý naviják, tak to s námi pořádně trhne. Nemyslím, že se hned tak zastaví.“

Joun začal přitahovat brzdu na hřideli a jola se dala do pohybu. Žralok táhl člun stále vzrůstající rychlostí po hladině. Kánoe domorodců zůstávaly pozadu. Nastala pekelná jízda. Žralok co chvíli měnil směr a lovci musili vlastními těly vyrovnávat rovnováhu plavidla.

Pan Morison seděl na dně člunu.

„Prosím vás, jak dlouho bude tahle zběsilá jízda trvat? Jak dlouho nás ta bestie bude tahat za sebou?“ ptal se selhávajícím hlasem.

„To je těžko říci, snad hodinu, možná také do večera,“ vysvětloval Joun. „Až se unaví, pak se k němu přitáhneme. Dostane novou injekci harpunou, to ho osvěží a začne jezdit znovu.“

„Jen aby se neobrátil proti nám!“ strachoval se pan Morison.

„To se také stává, ale spíše jen náhodou. Žralok jde obvykle dopředu, nevrací se. Mění směr, pravda, ale táhne. – Podívejte, tam, vidíte? Tam je druhý!“

Opravdu, Joun viděl dobře. Nedaleko harpunovaného žraloka se ukázaly na hladině hřbetní ploutve další obludy.

„Jestli náš žralok krvácí, je možné, že ho ten druhý napadne,“ upozorňoval Merton.

Divoká jízda člunu trvala již hodinu. Zdálo se, že žralokovi ubývá sil. Joun začal otáčet hřideli a člun se zvolna přibližoval k žraloku.

„Tak, pane Morisone, teď je řada na vás! Až se přiblížíme, řeknu vám a vrazíte harpunu do žraloka. Ale ne lechtat, pořádně přitlačit!“ přikázal Joun rozechvělému Američanovi.

Žralok byl už jen několik metrů vzdálen. Ležel klidně na hladině. Druhý plul necelých deset metrů od svého poraněného druha. Cítil krev a pudově čekal na chvíli, kdy by mohl raněného napadnout.

„Připravte se – teď!“ velel Jounge.

Morison nic. Stál celý bledý a roztřesený.

„Tak na co čekáte? Hod'te už tu harpunu!“ křičel Jounge.

Konečně se pan Morison odhodlal. Rozpřáhl se – a harpuna se zaryla olivově šedému žraloku – do ocasu! Podrážděná obluda prudkým mávnutím ocasu vyrazila proud vody do člunu. Všichni byli důkladně promočeni. Pan Morison padl na dno člunu, ležel na břiše, hlavu v loktech. Vůdce Kanaků, který zatím lovu jen přihlížel, uchopil mohutnou sekeru a ťal po široké lebce obludy. Voda kolem zrudla.

„Pozor, druhý jde!“

Sotva Jounge vykřikl své varování, byl tu druhý žralok. Jeho obrovská tlama se široce rozevřela, ozvalo se dunivé chrupnutí. Z těla raněného žraloka zmizel ohromný kus masa na hřbetě.

Jounge skočil k harpunovému dělu, otočil ve směru znovu útočícího žraloka a odpálil. Proud vody vytryskl u těla druhého žraloka, který sebou začal zuřivě zmítat. Jola se znovu rozjela po hladině.

„Ten prvý už šel ke dnu, škoda,“ řekl Jounge.

Tentokrát táhl žralok své pronásledovatele směrem ke břehu. Merton s Joungeem opět polévali hřidel.

„Je unaven, cítíte, Mertone, spust'te pomocný motor a říd'te loď ke břehu!“

Kanaci byli již na břehu a očekávali příjezd joly. Někteří odvážlivci se přiblížili ke žralokovi a zasekli mu do těla železné háky s lany. Deset mužů táhlo kořist mělčinou na břeh. Žralok byl ještě živý, otevíral svou hroživou tlamu a občas chabě udeřil ocasem. Kanaci za zpěvu válečných písní tančili kolem bezmocné obludy. Podle svého obyčeje se přitom šklebili a dělali pitvorné obličaje.

Lovci vystoupili na břeh.



Pan Morison se postavil k ubitému žralokovi a opřel se mu o hřbet harpunou.

„Tak to bude dobré. Usmívejte se, pane Morisone,“ vyzýval svého zákazníka Joung s fotoaparátem u oka.

Pan Morison se zašklebil jako starý Kanak.  
Na lepší úsměv se toho dne již nezmohl.

## Chytrý Farguson

Tom Farguson jel pomalu na svém nevzhledném koni.

Tom, kterému kdekdo v celé Arizoně říkal „Chytrý Tom Farguson“, vezl v sedlových brašnách výplatu pro ranč Velké M. Tuto cestu konal pravidelně každého patnáctého v měsíci a právě ta pravidelnost přímo lákala a sváděla různé darebáky, aby se snažili zmocnit peněz, které měl Farguson v sedle. Během let se to také několikrát stalo, ale když on Tom byl přece jen – „Chytrý Tom“.

Zkoušeli to různě. Obvyklým „ruce vzhůru!“ – jindy zase „peníze nebo život!“ Jednou jim Tom hodil brašnu na pospas a ujel. Darebáci se vrhli na brašnu jako vlci a měli pak celý týden co číst – byly v ní staré noviny a s penězi Tom ujel. Jednou opět poslušně vydal lupičům dřevěnou bedničku plnou pečeti. Páni loupežníci si tryskem odvezli bedničku s jedem na trávení kojetů a zatoulaných stepních psů! Posledně to však nedopadlo tak přátelsky a místní šerif si odvezl dva lupiče v žebříňáku. Chodit nemohli. Na ranči Velké M říkali toho dne, že „Chytrý Tom“ byl asi nějak špatně naladěn.

Starý Farguson dojížděl k místu, které bylo nejpříhodnější k podobnému darebáctví. Zaprášená silnice se ztrácela v rokli. Soutěska byla asi sto metrů široká. Skály po obou stranách. Po levé straně se táhl drát telegrafní linky do blízkých rančů. Tom jel travnatým pásem, který silnici lemoval.

Pojednou zastavil koně.

Sklouzl ze sedla, nadzdvíhl koníku levou přední nohu a prohlížel odborně podkovu – pak ale v rychlosti, kterou by člověk od tohoto letitého muže nečekal, strhl ze sedla brašnu i pušku a skokem byl za nejbližším balvanem.

Za balvany po pravé straně se ozvalo zaklení.

„Ten starý dědek nás viděl!“ ulevil si tvrdý hlas.

„Inu, hoši, stojíte proti slunci a váš stín jde až do půli silnice!“ volal Farguson.

Uplynulo několik minut.

Pak se ozval tichem rokliny znovu tvrdý hlas: „Dědo, dejte nám ty peníze, co máte v brašnách, a necháme vás odejít. Jinak zůstanete za tím balvanem hodně dlouho. Nevysrčíte ani nos, to vám slibujeme!“

„Chytrý Tom“ seděl v trávě kryt balvanem, v rukou svoji vinčestrovku.

„V tom je, mládenci, nějaký omyl. Vy nemáte mě, ale já vás! Jen zkuste vy vsrčit nos – dopadne to špatně!“

Tom se drbal v šedivé hlavě. Bylo vidět, že přemýšlí. Najednou mu kolem rtů rozehrál lehký úsměv. Skoro obřadně otevřel závěr své dvaadvacítky, poklekl a nadzdvihl širák nad okraj úkrytu.

V okamžiku houkl roklí výstřel a kulka pleskla Fargusonovi za zády do kamene. Farguson docílil toho, co chtěl. Hlaveně jeho vinčestrovky vklouzla nad okraj balvanu, krátké, ale přesné zamíření a – prásk! Kulka zasvištěla někam za divným cílem.

„Dědo, střílíte pánu Bohu do oken,“ se smíchem křičel jeden z darebů.

„I ba ne, chlapci. Já jsem si jenom zatelegrafoval o pomoc,“ zavolal Farguson rozjařeně.

„Hromy a blesky! Ten dědek přestřelil drát telefonní linky do ranče! Za chvíli tady budou jezdcí hledat poruchu vedení!“ Mluvčí, jeden z banditů, chtěl rychlým skokem zmizet za nejbližšími balvany, ale sotvaže ukázal nohu, Fargusonova vinčestrovka štěkla a kulka pleskla po kožené nohavici. – „Hybaj za balvan! Nebo ti pošlu druhou o pár coulů výš!“

Ještě jednou se pokusil jeden z mužů o únik, ale kulka Fargusonovy zbraně se mu zarazila tak těsně u nohy, že se raději skokem vrátil do bezpečí za balvan.

Tak uplynulo asi půl hodiny, když se na severní straně rokliny ozval dusot kopyt a vzápětí vjelo do soutěsky pět jezdců. Farguson vyčkal, až dojeli k telegrafní tyči, ze které visel přestřelený drát volně k zemi. Jezdci sestoupili z koní a chystali se poruchu odstranit. V té chvíli se ozval Tom:

„Hej, chlapci! Tamhle za tím balvanem máte někoho, kdo chtěl vaši výplatu!“

Jezdci udiveně hleděli na starého Fargusona, který vylezl ze svého úkrytu, třímaje pušku v jedné a sedlovou brašnu v druhé ruce. V další minutě byli silniční lupiči odzbrojeni. Jeden z jezdců poklepal starochovi na rameno:

„Jo, to je ‚Chytrý Farguson‘, on si pro nás zatelegrafoval vinčestrovkou. – No, a peníze máte, co?!“

„Nic nemám! Žádné peníze! Já jsem ty mládence tak trochu zaměstnal, aby měl můj koník čas doběhnout sám na ranč. Ten zná za ta léta cestu dobře. Pospěšte si, já vím, že na ranči se už dávno vyplácí. Já ten kousek dojdu pěšky!“

## Ještě jednou Farguson

Tom Farguson? Ale ano, jistě si vzpomínáte na jeho podařené kousky, které mu vynesly po celé Arizoně známou přezdívku ‚Chytrý Tom Farguson‘.

Kraj byl v poslední době klidný, už dlouho se tu neobjevili lidé pochybné pověsti a starý Farguson nosil svůj starodávný kolt spíše ze zvyku.

„Když vezu každý týden výplatu, tak mě ten těžký pytel táhne k jedné straně – no a ta bouchačka dělá protiváhu. Víte, mám stejně do toho kanónu už jen tři náboje a další bych nesehnal po celých Státech...”

Svůj volný čas trávil na lavičce před vchodem do důlní kanceláře. I dnes tu seděl, obklopen hochy, lačnými dobrodružných příběhů starých dob.

„Fergusone, pojďte sem!” ozvalo se z otevřeného okna. Byl to hlas inženýra Portnera.

Tom rozvážně vstal a za mrzutého brčení chlapců se šoural do kanceláře.

V místnosti bylo několik inženýrů důlní společnosti, a co Fargusona překvapilo – i místní šerif.

„Poslyšte, Fergusone, zítra pojedete do města! Společnost koupila úzkokolejnou dráhu a vy odevzdáte v bance šek na 10 000 dolarů. Víte, co je to šek...? To je takový kousek papíru,” inženýr ukázal Fargusonovi malý proužek papíru, „a tím se platí jako hotovými penězi. Kdo jej předloží kterékoli bance ve Spojených státech, dostane vyplaceno 10 000 dolarů, jasné?”

Tom vzal cenný papír do ruky, několikrát zkoumavě obrátil a pak jej vrátil inženýrovi.

„Dobrá, zítra odevzdám papírek v bance, večer jsem zpátky a...”

„Počkejte, Fergusone, nebude to tak jednoduché! Tuhle šerif přinesl nepříjemnou zprávu. Společnost, od které jsme koupili dráhu, sdělila policii, totiž... tady šerifu Bentimu, že jeden z jejích

bývalých zaměstnanců je v podezření, že se bude chtít šeku zmocnit. Proto – ne, že bychom vás, Fergusone, podceňovali – šerif pojede s vámi. Jistota je jistota!“

„Inu, když myslíte, že bych ten kousek papíru, který ‚váží‘ 10 000 dolarů, sám neunesl... tak ať jde šerif se mnou. Ale ten šek budu mít u sebe já. Dobrou noc, pánovně!“

Druhý den ráno Tom převzal od inženýra Portnera šek.

„Dobře jej uložte do náprsní kapsy, Fergusone, a buďte opatrný, ten šek je hotové jmění. Kde máte šerifa Bentiho?“

„Čeká u koní, ale mohl tu klidně zůstat. Takhle pozná i slepý, že vezu něco cenného, když mě doprovází policista,“ zavrčel staroch a s povzdechem opustil kancelář.

Druh vedle druhu jedou oba muži silnicí. Ranní slunko příjemně hřeje a ticho ruší jen jednotvárný dusot koňských kopyt.

„Hej, šerife! Zastavte! Zdá se mi, že něco jede před námi...!“ Zastavují. Šerif se nechápavě dívá na Fergusona.

„Slyšíte? Buď je to letadlo, anebo jede proti nám automobil... Je to automobil!“

Teď už bylo vrčení motoru slyšet zřetelně. Od města přijíždělo auto. Jezdci zajeli k okraji silnice; automobil se rychle blížil, brzdy zaskřípěly – stroj se zastavil.

„Haló, šerife, ta vaše hvězda se třpytí, až zrak přechází. A tenhle děda, Farguson, že? Znamenitě!“

Dřív než si šerif s Fergusonem stačili uvědomit smysl těchto slov, hleděli do ústí automatických pistolí.

„Z koní dolů! Žádné řeči, čelem vzad!“ zazněl tvrdý, úsečný rozkaz.

Šerif se zaťatými zuby, starý drbaje se v zarostlé tváři – váhavě uposlechli. Dva muži přiskočili k šerifovi a rychlým pohybem ho odzbrojili. Totéž čekalo Fergusona...

„Jářku, Same, podívej se na ten kanón!“ Smál se jeden z chlapů. „Z toho bych se bál vystřelit,“ a pohrdavě odhodil starý, vysloužilý revolver za sebe do příkopu.

Jiný muž vhodil zbraň šerifa Bentiho do auta.

„Abychom dlouho nehovořili: dejte mi šek, který vezete do banky, dědo!“ rozkázal zrzavý dlouhán.

„Ale...? Tak abychom dlouho nehovořili: já žádný šek nevezu a tady šerif taky ne! Šek se bude předávat až zítra. Asi jste se o den spletli, pánové!“

„Nemluvte nesmysly! Máme zaručené zprávy, že šek bude doručen dnes. Nechtěl bych se dopouštět násilí, rozmyslete si to... Šek dostaneme, kdybychom vám měli rozpárat každý steh na košili a obrátit podrážku bot naruby. Tak rychle! Kde je?“

„Říkám vám, mladíku, že žádný šek u sebe nemám, a jestli věříte čestnému slovu zálesáka ze staré školy – tak vám je dávám. Prohleďte si mne, i tuhle moji zachmuřenou chůvu, ale žádný šek nenajdete. Jestli vás to zajímá, tak my dva jsme jenom návnada. Šek veze do města jeden z inženýrů, asi půl hodiny cesty před vámi.“

„Šéfe, nevěř tomu dědkovi!“

„Tak dost! Jestli vám tady v kraji říkají kraváci ‚Chytrý Tom Farguson‘, tak to neplatí na nás – my jsme z města. Prohleďte je!“

S úzkostlivou pečlivostí jsou oba muži prohledáni. Fargusonův klobouk je obrácen naruby, v mžiku je rozpárána košile, roztrženy boty, kalhoty – i koňskou hřívu prohráblí.

Nikde nic.

„Říkám vám, mládenci, zbytečně se namáháte! Dal jsem vám své slovo, že šek u sebe nemám ani já, ani šerif!“

„Vypadá to, že dědek mluví pravdu – není možné, abychom šek nenašli... Smůla! Same, otoč vůz, snad se nám podaří chytit toho jezdce, co veze šek! Mluv, dědo, jak vypadá?“

„No, jak vypadá... je to mladík v zelené košili a jede na bělouši.“

Řidič startuje automobil.

„Jestli se hnete, střílíme!“

Muži naskakují a vůz se rychle rozjíždí směrem k městu.

Šerif byl první, kdo se odhodlal k činu. Skočil po Fargusonově koltu a napřáhl se k ráně za odjíždějícím autem...

„Hej, šerife, zbláznil jste se? Dejte sem tu bouchačku!“

Farguson mu bere revolver z ruky a šerif se mračí.

„Poslyšte, Fergusone, vy jste pěkný ptáček. V nouzi člověk hodně řekne, ale dát čestné slovo...?“

„A to byste mi křivdil,“ Tom zvedá dobrácké oči k šerifovi. „Já opravdu šek u sebe neměl. Ale teď už zase mám!“

„Nedělejte si ze mne blázny, Fergusone! Copak umíte čarovat? Kdyby tady ten šek byl, tak by ho u vás museli najít, ne?“

„Ne tak zhurta, má milá – chůvo! Čarovat sice neumím, ale umím myslet na zadní vrátka, tak je to. Řekněte mi, vy starý cliftone: copak udělá lupič nejdříve, když vás přepadne, he? Nevíte...? No přece – odzbrojí vás. A co udělá se starou předpotopní bouchačkou, jako je můj kolt? Zahodí, můj milý, zahodí. Tady je šek v hlavní koltu! – Tak co, dal jsem čestné slovo zbytečně, když jsem řekl, že šek u sebe nemám?“

„Fergusone, jste chytrý chlapík! Dobře jste to navlékl, jen škoda, že nám ti chlapi upláchli!“

„Kdo vám řekl, že upláchli? Asi tři míle před městem čeká pět jezdců v záloze na znamení jednoho z našich chlapců, který jede po silnici... No a ten dá znamení tehdy, až se ho někdo bude ptát, jestli neviděl jezdce v zelené košili na bělouši! – A teď jedeme, šerife, a dobře hlídejte, aby se mi cestou nic nestalo!“



## Neviditelná stezka

Na stanici pohraniční stráže panovala stísněná nálada.

Z velitelství přišla důtka. Bylo prý zjištěno, že zrovna přes úsek 26 bylo podloudně přepraveno velké množství alkoholu; a co o tom vědí členové hlídky a jak prý to konají svoji službu a mnoho jiných špičatých poznámek.

Ve stanici bylo devět mužů posádky, včetně velitele. Tento úsek byl jeden z nejhorších: lesy, rokle, močály – ideální pro podloudníky, ale špatné pro pohraniční stráž. Zvláště v noci.

„Tak, mládenci, noční směna na čáru! Rozdělíme si úsek, na každého připadne asi pět set metrů – nesmí projít ani myš!“ To byl rozkaz velitele stanice.

Noc uplynula.

Ráno se sešli unavení strážci – nikdo nic podezřelého neviděl. Ale ústředna hlásí, že podle jejich zjištění bylo během noci propašováno padesát lahví zahraničního likéru. Úsekem číslo 26, opět!

„U všech všudy, přece nejsou ti chlapi neviditelní!“ hromoval Klenk, nejmladší hraničář ze stanice. Málomluvný mladý muž, kamarádi mu říkali badatel, protože nad vším přemýšlel a bádá. Klenk přemýšlel i tentokrát.

„Celou noc jsme hlídali úsek. Kamarádi jsou zkušení hraničáři, a přece se někudy dostalo přes hranice padesát lahví. Kudy?!“

Po několikahodinovém odpočinku se vypravila noční směna znovu do terénu. Klenk se marně namáhal – nikde nic! Usedl na hráz u malé říčky a „bádal“.

„Po zemi neprojde nic! Kudy tedy... Snad po vodě? Hloupost! Říčka je sotva pět metrů široká. Není možné, aby člun nepozorovaně projel, já sám jsem tahle místa hlídal...“

Pojednou Klenk zbystřil zrak! Po vodě plaval kus dřeva. Obyčejný kus dřeva. „Není možné! To je nápad – aby tak...?“ Klenk seskočil z hráze. Kráčel rychle po břehu, současně s plovoucím dřevem.

Po půlhodině cesty se dostal k malé zátočině, nedaleko hustého lesa. Tady zanesl proud dřevo ke břehu. Klenk opatrně prohlížel břeh. Místo bylo udupáno – tráva slehlá. Všude plno stop několika lidí! Klenk sledoval stopy od břehu až k lesu, ale nenašel už nic zvláštního.

Večer šel téměř najisto.

Ulehl na pokraji lesa. Karabinu po pravé ruce – čekal. Nastala klidná, jasná noc. Nikde se nic nepohnulo, až k jedné hodině...

Vpravo od Klenka jsou zřetelně slyšet kroky! Kroky se blíží – z lesa jdou dva muži! Krácejí bezstarostně k zátočině, rozkládají pruty a připravují rybářské náčiní. Klenk je zklamán – obyčejní pytláci!

Beze slova sedí muži na břehu a loví ryby. Klenk ztrácí naději. Čas utíká, blíží se třetí hodina ranní a na východě se objevují první příznaky dne. Pojednou jeden z mužů řekl: „Je to tady!“

Klenk slyšel ta slova docela zřetelně! Co je ,tady‘?

Jeden z mužů bere svůj rybářský prut, sklání jej k hladině a teď vši silou táhne něco vodou ke břehu. Druhý mu spěchá na pomoc – z vody se vynoří čtverhranná plechová krabice.

„Tady je druhá!“ ozývá se po chvíli.

Hraničář pozoruje počínání obou mužů, každé jejich hnutí. Na břehu leží už pět velkých podlouhlých plechovek. Muži ustali ve své práci.

„To je všechno, pět po deseti. Připrav vozík, Brome!“

Oslovený se sklání k batohu, v jeho ruku se objeví čtyři kolečka, podobná kolečkům z dětského kočárku. V necelých pěti minutách je z rybářských prutů a koleček složen plochý, důmyslně řešený vozík – a plechovky jsou naloženy!

„Ruce vzhůru! Pohraniční stráž!“ Ostrý povel prořízl ranní ticho.

Muži jsou překvapeni a neschopni dalšího odporu. Poslušně zdvínají ruce nad hlavu.

„To není hloupé“ říká Klenk. „Opravdu – neviditelná stezka, což?! Plechovky po deseti lahvích. Dobře vyvážené, aby plavaly – nadnášeny vzduchem – těsně pod hladinou. Proud vám je dopravil

bezpečně až sem, daleko za hlídané písmo. Dobře jste to měli promyšleno... Tak, a teď jdeme!“

Na stanici pohraniční stráže úsek 26 byl toho dne slavnostní oběd.

## Tajemné oko

„Přicházím z Osaku – přestoupili zákon,“ hlásil policista Boho kapitánu Krugwe. „Náčelník vám nepodal zprávu, že lovec kmene Quatan zemřel asagajem. Sám jsem to viděl. Těžký asagaj měl zaražen zde“ mluvčí ukázal na levou stranu hrudi.

Čelo kapitána Krugwe se pokrylo vráskami. Jeho kraj byl celkem pokojný, sem tam nějaký zlodějíček ukradl jinému kmeni vepřika nebo kozu – ale zabít?

„Dobrá, Boho, vypravím se do Osaku. Najdu viníka.“

Odpoledne vyplula proti proudu velká, motorem opatřená kánoe s kapitánem Krugwe, poručíkem Lar-Igu a deseti policisty. Důstojníci pozorovali krajinu kolem řeky, policisté zpívali své válečné písně. Pojednou Krugwe pokynul – vše ztichlo. Z hlubin nekonečných pralesů bylo slyšet dunění bubnů. Tamtamy!

„Kapitán s přimhouřenýma očima naslouchal...“

„Náčelník kapitán... ochránce zákona... se svým impi, vojskem... pluje vzhůru po řece...“ hlásily bubny vesnic. Zpráva letěla nad lesy, pronikala dusným tichem africké Tanganniky.

Kánoe plula již mnoho hodin. Řekou se mihl hlukem motoru vyplašený krokodýl. Blížil se cíl cesty – Osaku. Vpluli do zálivu a zamířili k břehu.

Tvář kapitána Krugwe se zachmuřila ještě více. Asagaj do těla! A kde je náčelník, aby podal zprávu? Nikde!

Malý průvod se vydal na cestu.

Když došel při západu slunce oddíl před náčelníkovu chatu, poslal kapitán jednoho muže, aby zavolal velkého lovce a náčelníka kmene Osaku.

Přišel. Obrovitý muž, mohutných svalů a tvrdého pohledu.

Kapitán Krugwe jej nevlídně pozoroval.

„Čekáš, kdy tě pozdravím, Sim-Obo? Proč jsi mne nepřišel uvítat k řece?“ oslovil po chvíli přísně náčelníka.

„Nevěděl jsem, že přijdeš“ vymlouval se Sim-Obo.

„Lžeš! Slyšel jsem na řece hlas tamtamů. Zabili zde muže – nepodal jsi zprávu. Jsi špatný náčelník, Sim-Obo! Svolej ihned celý kmen! Najdu, kdo bodl asagajem muže kmene Quatan. Wa, domluvil jsem,“ obrátil se Krugwe k náčelníkovi zády.

Zanedlouho seděli rádci s náčelníkem kolem velkého ohně. Ostatní mužové z vesnice stáli v uctivé vzdálenosti za nimi. Po důkladné, tiché poradě udeřil náčelník třikrát holí do země.

„Muži zákona, slyšel jsem. Obviňuješ některého z mých mužů, že zabil asagajem člověka z kmene Quatan. Nevím o tom. Jsi chytrý náčelník kapitán – najdi si viníka sám! Domluvil jsem!“ skončil Sim-Obo, zřejmě hrdý na svoji řeč.

„To bude těžké“ prohodil tiše poručík Lar-Igu.

„Uvidíme! Poručíku, připravte fotografický aparát! Ano – a bleskové světlo. Vyfotografuji si nějakou skupinku.“

Poručík nemohl pochopit, jak může mít kapitán takováhle přání; vstal však a učinil, co mu bylo přikázáno.

Když byl aparát připraven, obrátil se kapitán ke shromáždění.

„Náčelníku, řekl jsi, abych si sám našel viníka. Dobrá, najdu jej. Tato skříňka se na vás, muži osačtí, dívá svým skleněným okem. Dívá se do vašich očí a vidí do vašich duší...” Při těch slovech obešel kapitán muže, kteří seděli v půlkruhu na zemi a pohlíželi nedůvěřivě na podivnou věc před sebou.

„Uduste oheň!“ přikázal kapitán.

Prostranstvím zavládla tma; jen třpyt hvězd a vyletující jiskry rozrážely temnotu.

Kapitánův hlas znovu zazněl tichem:

„Muži Osaku! Budu počítat do tří. Do té doby najde má skříň muže, kterého hledám. Pozor. Oko se dívá! Jedna! Dvě! Tři!“

Prostranstvím šlehl blesk.

Několik mužů vykřiklo zděšením.

„Teď jděte spát – ráno si přijdu pro svého muže,“ řekl tiše kapitán.

Po půlhodině zavládl ve vesnici klid.

Jen v malém stanu blikalo slabé červené světlo. Kapitán Krugwe vyvolával film své ‚skupinky‘, zatímco poručík Lar-Igu si marně lámal hlavu, co to všechno znamená.

Ráno bylo na násvi rušno. Všichni pohlíželi ke stanu kapitána Krugwe. V čele svých policistů mířil k náčelníkově chatě. Muži celé vesnice, v počtu asi šedesát hlav, stáli v několika dlouhých, nepravidelných řadách. Krugwe se otočil k jednomu ze svých policistů a udělal mu jakýsi rozkaz.

„Ticho, muži osací! Muž zákona promluví!“ zvolal policista.

Všichni napjatě pohlíželi na kapitána.

„Náčelníku, jdu si pro muže, který porušil zákon!“ Po těchto slovech šel Krugwe volným krokem kolem řady osackých lovců, dívaje se každému jednotlivci zpytavě do tváře. Dva policisté jej následovali. Když přecházel kapitán kolem šestnáctého muže – zastavil se. Jeho pohled se vpil do očí bojovníka.

„Předstup, muži! Tebe jsem hledal!“ zavelel ostře.

Oba policisté chtěli uchopit muže, na něhož kapitán ukázal, ale ten se jim vytrhl z rukou a vrhl se před Krugweho na zem.

„Milost, mocný kapitáne, milost! Vykonal jsem jen rozkaz svého náčelníka! Všechno řeknu, milost...“

„Vím, že jsi zabil. Soud ve městě potrestá tebe i náčelníka. Půjdeš s námi. A ty, náčelníku, odevzdej svou hůl nejstaršímu rádci. Muži osací, pamatujte: kdykoli zákon přestoupíte – přijdu! Wa, domluvil jsem!“

Motorová loď pluje rychle po proudu. Policisté zpívají svoje válečné písně. Na přídi leží mlčky dva spoutaní muži.

„Kapitáne, jak to vlastně bylo s tím fotografováním včera večer? Pořád tomu ještě nerozumím...“ ptá se poručík Lar-Igu.

Krugwe mu beze slova podává snímek, který pořídil ve chvíli, kdy Lar-Igu zapálil bleskové světlo. Na obrázku jsou muži, kteří se zúčastnili shromáždění. Jejich oči, široce rozevřeny, hledí na kouzelnou skříňku, která se ‚dívá do jejich duší‘.

„Už vidím, kapitáne! To byl výborný nápad! To je on!“ ukazuje poručík jednoho muže na fotografii. „Nechtěl, aby mu skleněné oko vidělo do duše – zakryl si dlaní oči! To jej usvědčilo...“

„Ano, ale myslím, poručíku, že jej vlastně prozradilo – jeho špatné svědomí. Poslyšte!“

Pralesem se nese hlas tamtamů:

„Muž zákona... viníky našel... do kamenného města je odváží... dlouho... dlouho se do ráje Osaku nevrátí...“

## Podivín

Několikavagónový vláček lokálky z Balundy do Katendy se přikolébal za hlučného pískání do stanice. Přednosta se dvěma muži domorodé policie rychle odváděli z kolejí krávu, která se až do příjezdu vlaku pásla mezi kolejnicemi; jiný muž vyháněl z trati hejno tučných slípek.

Na nástupišti se tísní pestrá směsice lidí. V davu se třpytí bezvadně bělostný oblek důlního inženýra Derxe. Inženýr čeká na nádraží, aby přivítal svého kolegu Tenglera, který byl služebně přeložen až sem, do Katendy.

Leccos se o Tenglerovi povídalo. Že prý byl přeložen pro několik žertíků, které se v dobré společnosti netrpí. Být přeložen do Katendy, to je skutečný trest! Daleko od civilizace, neuvěřitelně daleko. Jedinou zdejší zábavou je starý gramofon, několik silně obehraných desek a kulečník s potřhaným plátnem. Nejhorší však je – místní ředitel dolu. Až do Balundy došly zprávy o přísné kázni, kterou v Katendě zavedla pevná ruka ředitele Archela.

Vláček stanul ve stanici. Z oddělení první třídy svižně vystoupil inženýr Tengler.

„Jsem inženýr Derx. Vítám vás jménem ředitele Archela a za všechny zaměstnance.“

„Děkuji!“ Oba mladí muži si tisknou pravice.

„No, a teď můžeme pokračovat jako kamarádi, ne? Já jsem Josef, ale hoši mi říkají Pep!“

„Výborně! Mně říkali přátelé Kiki!“

Jdou k důlním barákům, které leží na samém úpatí hor.

„Poslyš, Pepe, jaká je tady vlastně služba? Říká se v Balundě, že ředitel je ras ve službě a jinak – podivín! Sbírá snad tak náruživě brouky nebo starý porcelán?“

„Nic takového, příteli! Náš starý má vlastně jen jeden takový podivný vrtoch: Po celou dobu, co je zde ředitelem, a to už je dvacet šest let, nesmí nikdo z mužstva ani inženýrů – hvízdát!“



„Co říkáš? Hvízdát? Myslíš jako pískat? Takhle... Tengler sešpulí rty a pohvizduje úryvek veselé písničky.“

„Ano, tak! Nikdo neví proč, ale pískat se nesmí. Vyhodí bez milosti každého, kdo se opováží zapískat v ubikacích. Však ho poznáš, toho našeho...“

Inženýr Derx nedomluvil.

Za zády volně kráčejících mužů se ozval sytý, hluboký hlas: „Ano, poznáte ho velmi brzy, pane inženýre... Jdu za vámi už od nádraží, a protože máme společnou cestu, byl jsem nucen vyslechnout váš rozhovor. Pánové, zvu vás, pohovoříme si trochu. Prosím!“ posunek ruky ředitele Archela je neúprosný.

„Nemusíte se omlouvat. Kdekdo o mně říká, že jsem podivín. A to proto, že jsem zakázal všem zaměstnancům hvízdát! Inženýre Derxi, řekl jste svému novému příteli, že nikdo neví, proč jsem tento zákaz dal. Nikdo se mě však na to nezeptal! Každému stačil nápis ‚Hvízdání zakázáno!‘ Prosím, řeknu vám, proč se u nás nesmí hvízdát...“

Tak jako dnes inženýr Tengler, tak jsem i já kdysi přijel do tohoto hnízda. Třetího dne po příjezdu jsem seděl ve svém pokojíku a mydlil si tváře. Na stolku před sebou jsem měl zrcátko, takhle vlevo misku s mýdlem, no, a pískám si nějakou veselou písničku. Chvilími se dívám do malého zrcátka, pak padne můj pohled přes desku stolu a – víte, kam jsem se díval? Do očí – brejlovce! Půl metru nad stolem se tyčila ohyzdná hlava brejlovce egyptského a upírala na mne své žlutozelené oči. Okamžitě jsem si uvědomil, co se stalo. Víte přece, jak fakíři a krotitelé hadů vábí tyto potvůrky! Pískají jim, pánové, pískají! A pokud pískají, je brejlovec ve stavu jakési strnulosti, ale běda, kdyby se pískat přestalo!

Pánové, já seděl u stolu s namydlenou tváří, do půl těla svlečený, levou rukou jsem držel ruku s mýdlem, v pravé štetku a pískal jsem svému návštěvníku, pískal a pískal. Pot se mi lil z čela; věděl jsem, že sebemenší pohnutí by znamenalo – smrt. Pískal jsem, co mi právě napadlo. Přehvízdal jsem všechny známé písničky, nesměl jsem přestat ani na vteřinu. Tělo mi už nucenou nehybností dřevěnělo...

Pak mi napadla spásná myšlenka. Počal jsem ze všech sil hvízdát náš důlní signál: Pozor, nebezpečí! Pískal jsem čtvrt hodiny nebo hodinu, nevím. Můj signál zaslechl dozorce Daniro. Podíval se oknem, co se děje, a hned postřehl, v jakém jsem nebezpečí. Nemohl však střelit do místnosti. Hlava brejlovce a moje prsa byly od okna v jedné přímce. A já hvízdal, až mi v hrdle vysychalo!

Dozorce Daniro byl však zkušený člověk. Vskočil do pokojíka a hlukem upoutal pozornost brejlovce na sebe. Had zaútočil, ale kule z dozorcova revolveru mu prolétla hlavou dříve, než se jeho jedovaté zuby mohly dotknout mého zachránce.

Pánové, od té doby nehvízdám a nedovolím, aby mé mužstvo hvízdalo. Vím, pískat jistě umíte všichni, ale také vím, že brejlovci jsou zde dodnes. Proto se u nás hvízdát nebude! A teď si, pánové, pohovořte, já musím po svých.“

## Válečná píseň

Quener se s námahou prodíral trnitým porostem. Zbývalo asi sto metrů, když mu nízká větev shodila přilbu z hlavy. Být teď v Oránu, Kairu, Monrovii nebo Lagosu, povzdechl si. Pánům z ředitelství se to mluví! Sedí v afrických metropolích, které si v ničem nezažádají s nejvýstavnějšími velkoměsty Evropy. Ale ať se jednou vypraví sem, k řece Welle! Quener rozhrnul větve hustého mangrovníku, a co spatřil, mu vzalo dech. Tábor, který ráno opustil, byl doslova rozmetán.

V místech stanů čnějí ze země jen polámané kůly. Bedny s cenným obsahem jsou rozbité a dobrák Rex leží nedaleko vyhaslého ohniště s krvavou pěnou u tlamy. Quener se sehnul a vytrhl dlouhý nůž ze psovy hrudi.

Nemusí dlouho uvažovat, aby poznal, co se zde odehrálo. Tábor byl přepaden! Ale co se stalo s jeho kamarády?

Quener sevřel pevněji těžkou karabinu a ustupuje zpět do pralesa. Obchází tábor. Počíná si nanejvýš obezřetně. Nachází stopy: otisky bosých nohou, otisky kožených podpatků. Neklamné znamení, že přátelé nejsou mrtvi, ale zajati. Objevuje dalšího mrtvého psa. Podle oštěpu v jeho těle poznává, s kým má tu čest. N-Gingové! Divoký, nevyzpytatelný kmen. Quener je klidný a rozvážený muž, ale v tomto okamžiku posílá rozhlasovou společnost do horoucích pekel. Jděte a přineste pro naše posluchače hlasy Afriky! Jděte a nechte tam krk! – Uvědomuje si, že takhle to dříve či později muselo skončit.

Vrací se do ležení. Shledává zbytky zásob. Nahrávací aparatura je zničena. Lesklé kotouče s plechovými pásy nahrávek se povalují u ohniště, většinou zpřetrhány a znehodnoceny. Co práce a námahy je tyhle nahrávky stály!

Po čtvrt hodinovém úsilí nachází jen trochu potravin a malý, podlouhlý kufřík. Quener se zasmál.

V té chvíli je už dávno rozhodnut. Stůj co stůj musí osvobodit své tři kamarády. Ví, co je čeká mezi N-Gingy. Má rychlou zbraň. Může se pustit do boje; ovšem jen tehdy, dostihne-li útočníky, než dověčou své zajatce do vesnice. Proti přesile celého kmene by byl bezmocný.

Z několika řemenů si zhotovuje popruhy a nakládá sporý náklad na ramena. Sehnut k zemi spěchá po stopách. Násilníci netuší, že jeden člen výpravy unikl. Jistě půjdou pralesem zcela bezstarostně.

Tady se tlupa zastavila! Jeden z obutých mužů kulhá! Byl zraněn? Nikoli, Quener se zašklebí a prohlíží si stopy. Brzy nabývá jistoty. Ten, kdo tak často klesá a napadá na pravou nohu, je Adibu; on jediný má v botách cvočky. Je zřejmé, že tak činí úmyslně, aby zanechával zřetelnou stopu. Pokouší se N-Gingy zdržet. Spoléhá na Quenera, že se pustí za nimi.

Quener sleduje stopu už několik hodin. N-Gingové mohou jít daleko, třeba celé dny cesty. Rádi se vypravují i na několikadenní vzdálenost od své vesnice. Jsou to divocí bojovníci. Quener se usměje. A přece se bojí! Koho? Trpasličího kmene! Ano, těch maličkých divochů, co žijí na horním toku řeky Welle, v pohraničí Ugandy. Ačkoli žádný z nich nevyroste více než do chabých 130 centimetrů, jsou velmi obávaní pro své jedovaté šípy. S neobyčejnou přesností a na vzdálenost mnoha desítek metrů je vyfukují z bambusových foukaček. Quener s nimi nemá špatné zkušenosti, dík bohatým darům byla jejich výprava dobře přijata. Právě u trpaslíků získali nejlepší rozhlasové nahrávky.

Se západem slunce poznává, že tlupa není daleko. Stopy jsou stále zřetelnější. Lístky zlamaných travin nestačily uvadnout.

Les končí. Quener pohlíží do rovinatého pruhu, porostlého řídkou trávou. V příští vteřině klesá za nejbližší strom. Na mýtině, v uzavřeném kruhu sedí N-Gingové!

Rychle počítá: patnáct, osmnáct, dvaadvacet mužů. Uprostřed sedí jeho přátelé. Nejsou spoutáni.

Quener usilovně uvažuje. Mám spustit palbu? V karabině je devět, v pistoli šest ran. Zavrhne tu myšlenku. Vidí, že Adibu

pohlíží upřeně k pralesu. Dává mu tiché, nenápadné znamení. Adibu odpovídá, zpozoroval jej.

N-Gingové rozdělávají oheň. Adibu se sklání ke svým přátelům a tiše jim sděluje dobrou zprávu.

Padá soumrak. Dlouho se nic neděje. N-Gingové si bručí jakýsi monotónní popěvek a posedávají u ohně...

Najednou se na kraji lesa ozve šum! Jako by se mnoho lidí prodíralo křovisky. Pak zazní tichem podivné ječení, přecházející v kvílivý halas. Ozývá se válečná píseň nejmenších bojovníků, mužů jedovatých šípů!

N-Gingové strnou. Obávaní trpaslíci jsou nablízku. Je jich mnoho – zpívají válečnou píseň! N-Gingové váhají. Od lesa zafičí nad jejich hlavami několik kulí. Válečná píseň wellských trpaslíků sílí. To rozhoduje. N-Gingové se dávají na zmatený útěk do tmy...

Quener s karabinou stojí u svých osvobozených přátel.

Adibu se chechtá, plácá se do stehů, brunátní smíchem: „To se ti povedlo, Quenere! Pustit nahrávku s válečnou písní wellských trpaslíků!“

„Potom ať někdo říká, že nahrávky pro rozhlasovou společnost jsou k ničemu!“

Muži se smějí a upevňují malý, podlouhlý kufřík s přehrávacím zařízením zpět do Quenerových popruhů.

## Bylo jich osm

V prvotřídním singapurském hotelu Orient panovala vzrušená nálada. Od malajského kuchtyka až po ředitele – všem visela na rtech otázka: „Kolik jich přijde?“

Před rokem přišli pouze čtyři.

Pravidelně rok co rok připravuje podnik klubovní místnost s prostřeným stolem pro osm osob. Přitom nikdo neví, kdo tito muži jsou. Zaplatili na deset let dopředu, královsky zaplatili, a přicházejí vždy jednou za rok ve stanovený den a hodinu ke společné večeři. Loni byla čtyři křesla prázdná, čtyři příbory zůstaly nedotknuty.

Halou proběhl šum. Přišel první.

Dohněda opálený muž zamířil rázně ke klubovní místnosti. Před dveřmi odevzdal svoji tropickou přílbu malajskému sluhovi, vstoupil a usedl do křesla. Toho jediného znali jménem: Paul Wender. Pět minut nato vešel do hotelu další muž, prošel rychle halou a v další minutě si srdečně tiskl ruku s Wenderem.

„Na minutu přesně, jako vždy, Levanove! – A co naši přátelé, Bertram a Portugalec Angelo?“

Levanov pohlédl pevně do očí svého přítele:

„Lituji, Wendere, ti nepřijdou. Jsou oba – mrtvi!“

Po půlhodině věděl v hotelu Orient již každý, že přišli – pouze dva.

Starý číšník podával mlčky večeři. Divným dojmem působil úpravně prostřený stůl pro osm osob, u něhož seděli jen dva muži. Poslední dva z osmi dobrodruhů, kteří se před lety sešli zde v Singapuru; dva z osmi, kteří přišli z nejružnějších koutů světa, aby hledali ve Východní Indii bohatství a dobrodružství.

„Pokud vím, Alexi, odešli jste vy tři do oblasti Anamba. Vidím ve vaší vázance jehlici, znamenitý kámen. Nejméně jeden a půl karátu. Tedy jste našli, co jste hledali. Jaká byla cesta? Co se vlastně stalo s našimi přáteli? Mluvte!“

Alex Levanov začal svůj příběh:

„Při posledním setkání zde v Orientu jsme se domluvili, jak víte, že se podíváme po smaragdech. Bylo to zlé. Cesta do vnitrozemí, znáte to cestování po malajském souostroví: déšť, džungle, bažiny, lovci lebek! A navíc, jeden z našich domorodých veslařů – zvláštní chlap. Říkal si Ban Gor a měl velký vliv na své soukmenovce. Byl to patrně nějaký náboženský fanatik odněkud z Johoe Bhara, působil nám neustálé potíže. Za každým stromem viděl duchy, nechtěl dál, odmítal pracovat. Víte, jaký byl Angelo: pravý Portugalec, pohyblivý, vznětlivý. Jednou zas vyvolal Ban Gor nějakou mrzutost a Angelo mu – nařezal. Ban Gor téhož večera zmizel a s ním i všichni veslaři.

Dvě velké lodi, šestiveslice, a my pouze tři! Přeložili jsme zavazadla a zásoby do menších člunů a pustili se po proudu sami. Pokud byla řeka klidná, ještě to šlo, ale po šestidenním putování jsme se dostali do peřejí a byli jsme v koncích. A přece jsme se nevzdali! Na rozedřených zádech jsme vlekli nejnnutnější předměty a konečně, po velkých útrapách jsme byli u cíle. Naše námaha byla skvěle oceněna... sedm liber smaragdů hrubé váhy, to byl výtěžek naší práce. Vzpomínali jsme na vás, Wendere, a Bertram vybral nádherný kámen, který měl být darem pro vás.

Nastoupili jsme cestu zpátky. Představte si naše zděšení, když jsme našli místo, kde jsme schovali člun, prázdné! Zrobili jsme vor, malý, ale dostačující, aby nás unesl. Nebylo těžké uhodnout, kdo nám člun ukradl.

Naše plavidlo bylo rychle unášeno proudem. Řeka nebyla v těch místech široká. Angelo seděl na přídi voru s puškou v ruce a střežil oba břehy. Jednoho rána, zničehonic, Angelo pronikavě vykřikl, a dříve než jsme mohli cokoli podniknout na jeho záchranu, spadl po hlavě do řeky. V prvním okamžiku jsme nevěděli, co se stalo. Pak se Portugalec objevil ještě jednou nad hladinou a já zahlédl v jeho hrdle krátký malajský šíp.

Ulehli jsme na vor a vypálili nazdařbůh několik ran do houštin na pravém břehu. Řeka měla mnoho ostrých zákrutů a bylo snadné, aby si nás neznámý útočník nadběhl. Wendere, věřte, byla to cesta,

vedoucí k šílenství. Kolem hluboká džungle, já s Bertramem na plochem voru, zcela nechráněni, s vědomím, že každým okamžikem odněkud bezhlučně přilétne smrt. Naše nervy byly napjaty k prasknutí. Bertram přímo zuřil bezmocností a co chvíli řval do břehů: ‚Vylez! Ukaž se, zbabělče! Vím, že se tady někde plížíš a čekáš na příležitost. Ukaž jen píd' své kůže a vpálím ti do ní kouli!‘

Ovšem nikdo se neozýval.

Asi po půldnu cesty jsme připluli na klidný tok. Byl jsem rád, že šum peřejí ustal, mohl jsem lépe naslouchat džungli a pozorovat okolí. Také jsem to řekl Bertramovi. Neodpověděl.

‚Myslím, že nejsme již nikým po břehu sledováni,‘ povídám, aniž bych se otočil. Ale Bertram mi zůstal zase dlužen odpověď. Obrátím se – Bertram leží na voru, oči široce rozevřeny a v zádech pod levou lopatkou trčí šíp. Bertram byl mrtev.

Chopil jsem se řízení voru. Snažil jsem se poskytovat neznámému špatný cíl tím, že jsem se stále pohyboval. Nevěnoval jsem už okolí pozornost, bylo to zbytečné. Čekal jsem odevzdaně, ať se stane cokoli. A stalo se! Zdvihnu bambus nad vodu, abych znovu odstrčil vor, cítím úder do bambusové tyče a zadrnčení. Šíp, vystřelený neznámým útočníkem, trčí v bambusu ve výši mého hrdla! Napadá mi jediné: vykřiknu, zdvihu ruce k hrdlu, padám na vor a zůstávám nehybně ležet. Neřízený vor pluje zvolna ke břehu a za chvíli uvázne v hustém křoví. Vteřiny plynou – nevím, jak dlouho nehnutě čekám – už se mi zdá, že se můj plán nezdaří. Pak zaslechnu v křoví praskot! Ano! Někdo se opatrně blíží k místu, kde vor stanul u břehu. Srdce mi buší, za okamžik spatřím toho, kdo zahubil dva z našich přátel! Pažba pistole mne pálí v dlaní. Křoví se opatrně rozhrnuje a vzápětí spatřím siluetu člověka. Dále jsem to napětí již nevydržel. Byl to Ban Gor!“

Uplynul rok.

Klubovní místnost hotelu Orient je opět připravena pro večerní stolování osmi osob. Personál hotelu čeká jako každý rok, kdo



z posledních členů klubu osmi dnes přijde. Stůl v klubovně je skvěle prostřen, křesla čekají.

Je půlnoc.

Ředitel hotelu se tázavě dívá na přecházejícího číšníka. Ten zavrtí hlavou:

„Dnes, pane, nepřišel již žádný!“

## Hadí hlas

Malý poštovní parník, který obstarával dopravu mezi ostrovy Jávou, Sumatrou a Borneem, vezl tentokrát jen velmi málo cestujících. Byla to doba dešťů, která odradila mnoho lidí od cestování, anebo – strach?

Při poslední cestě byl totiž pobřežní parník Malay Prince přepaden říčními piráty a v boji, který na palubě nastal, přišlo několik cestujících o život.

Tentokrát plul Malay Prince bezpečněji. Na palubě byla důkladně vyzbrojená četa námořní pěchoty. Pokud šlo o piráty, uběhla plavba bez nebezpečí, ale stala se jiná věc, která vzrušila každého, kdo se nalézal na palubě.

Jeden z cestujících, novinář, popsal později v nedělní příloze svého listu celou událost takto:

„Při zpáteční cestě z Japonska jsem zažil tragédii, která mi dlouho nevymizí z paměti. Na lodi, kterou jsem se plavil, byli pouze dva cestující první třídy. Pan F. Tubar, obchodník živou exotickou zvěří, a já. Pan Tubar byl velice zajímavý člověk. Dlouhá léta nakupoval a někdy i sám lovil dravou zvěř na Borneu a Sumatře. Zvěř pak, podle svých vlastních slov, prodával do zoologických zahrad a muzeí celého světa.“

Jednoho dne jsem se ho zeptal, jakou zvěř veze tentokrát. Pln ochoty mě vyzval, abych ho následoval do podpalubí. Byl jsem opravdu zvědav.

Sotvaže jsme vstoupili do tmavé chodby vedoucí ke skladišti, ozval se lomoz, jako by někdo obrovskou silou cloumal železnými tyčemi.

„Slyšíte, jak vyvádí? To vždycky, kdykoliv k ní jdu! Vidím jí na očích, že mě nenávidí. Jako by věděla, že já jsem příčinou toho, že ztratila svobodu!“

Otočením elektrického vypínače osvětlil můj průvodce skladiště. S hrůzou jsem ustoupil několik kroků zpět. V šeru, aniž bych to byl

zpozoroval, jsem se přiblížil k velké železné kleci, ze které se na mne upíraly zlobně se blýskající oči obrovské gorily. Zvíře prudce oddechovalo a tráslو železnou mříží.

Byl jsem tak překvapen, že jsem zcela zapomněl na přítomnost pana Tubara. A k dovršení mého zmatku se po mé levici ozvalo ostré, hrdelní, do uší se zařezávající zasyčení. S gorilou se stala úžasná změna. Odskočila od mříže, chvěla se po celém těle a plna strachu se tiskla do kouta klece.

„Co to zasyčelo?! Co se to děje s tou hroznou opicí?“ ptám se pana Tubara.

„Příteli, to je jediná věc na světě, které se tito siláci bojí: hlas hada! Zasyčení nejhroznějšího hada Malajska. Ačkoliv je ta potvůrka pouhých dvacet centimetrů dlouhá, předčí svou jedovatostí kteréhokoliv hada Orientu. Útočí tak, že se ihned po varovném zasyčení vymršřuje jako ocelová pružina na svou oběť, která je i po nepatrném uštknutí ztracena. Nejhorší na tom je, že had vydává zvuk jako břichomluvec. Člověk ani zvíře nepozná, odkud hlas přichází, a tak nemá možnost připravit se na obranu.“

Po tomto poučení se rty pana Tubara podivně zkřivily a z levého koutku jeho úst pronikl opět zvláštní hrdelní sykot. Přestože jsem se díval na jeho ústa, zdálo se mi, že sykot zní ze všech koutů tmavého podpalubí. Gorila kňučela a bázkivě choulila hlavu do svých huňatých paží.

„Jedině tak udržuji tuto hromadu svalů, kostí a masa při rozumu. Jinak ji nezkrátí nic na světě.“

Příštího dne nepřišel pan Tubar k snídani ani k obědu. Stevard mi sdělil, že onemocněl silnou angínou. Rozhodl jsem se, že svého spolucestujícího navštívím.

Pan Tubar mě přivítal ve své kabině, ale místo obvyklého hlučného „Haló!“ mě oslovil jakýmsi nesrozumitelným sípáním.

„Zpropadená angína, ta mě zřídila.“

Asi po půlhodině zaklepal kdosi na dveře. Do kabiny vkročil první lodní důstojník, zřejmě značně zneklidněn.

„Pane Tubare! Vaše opice zohýbala mříže své klece a dostala se do podpalubí. Řadí jako smyslů zbavená. Musíte něco podniknout, aby se nedostala na palubu a nedošlo k neštěstí.“

Tubar byl rázem na nohou. Hodil přes ramena plášť a vyběhl z kabiny. My za ním.

U vchodu do podpalubí stál hlouček námořníků a za zavřenými dveřmi se ozývaly dunivé rány. Tubar pokynul rukou a muži odstoupili od dveří. Pak odhodlaně vstoupil do chodby.

Uvědomil jsem si hroznou věc.

Hlukem upozorněn přiběhl i velitel čtyř námořních pěšáků, poručík Weber. Rychle jsem mu vysvětlil, co se stalo, a sdělil mu své obavy. Weber byl rázem rozhodnut. Z pobočního pouzdra vytáhl velkou armádní pistoli a chtěl vstoupit do podpalubí. V té chvíli se však mužstvo s křikem rozuteklo.

U vchodu do skladiště se objevil mohutný trup gorily. Její tlapy byly potřísněny krví.

Na palubě nastala panika. Mužstvo se ve zmatku rozuteklo, jen poručík Weber zůstal. Jeho pravice ozbrojená těžkou pistolí se zdvihla a pak v pravidelných přestávkách zahřměly výstřely. Teprve při šestém se gorila zhroutila.

Několik mužů vniklo do podpalubí. Za okamžik se znovu objevili na denním světle. V náruči nesli cosi, co před pěti minutami byl obchodník exotickou zvěří, pan Tubar.

V rozrušení nad tím, že gorila uprchla z klece, zapomněl nešťastník na svou angínu. Nemocné hlasivky nedokázaly napodobit sykot obávaného malajského hada.“

## Černý Buddha

Margareta byl nákladní parník společnosti Orient Line, který obstarával dopravu mezi Austrálií a Anglií; jeho konečné přístavy byly Sydney a Liverpool. Nyní však výjimečně zastavil v Singapuru.

Celá posádka se těšila na pověstný přístav. Nejnedočkavější byli plavčíci Robert Dawe a Filip Holdson.

„Človče, Singapur! Půjdeme na zem!“ těšil se Robert.

„Zůstaneme na kotvě dva dny. Slyšel jsem kormidelníka,“ doplňoval Filip.

Z velitelského můstku sestupoval kapitán.

„Tak copak, hoši, co máme za lubem? Chce se vám na pevninu, je to tak?“ Kapitán znal své hochy.

„Dobrá, jděte si, ale v deset se hlásit u služby na palubě. Prohlédněte si město, žádné hlouposti, jinak... rozumíme si?! A teď se ztraťte, piráti!“

V souostroví Sumatry, Jávy, Celebesu, Bornea, Sarawaku a poloostrova Malajského je Singapur střediskem nejen obchodu, ale nejrozličnějších dobrodruhů. Robert a Filip nebyli žádní dobrodruzi, ani četbou nebo biografií pobláznění hoši. Oba byli ze starých námořnických rodin, studovali námořní školu a tyto cesty byly povinnou praxí.

Už dávno minuly doby, kdy mohl pracovat na lodích kdekdo. Být námořníkem, to je zaměstnání, kterému se musíte učit jako kterémukoliv jinému povolání. Nejdříve výborný školní prospěch, potom odborná námořní škola, další čtyři roky učení a teprve pak je člověk skutečným námořníkem.

Robert a Filip, v oslnivě bílých stejnokrojích, vykročili z přístavu.

„Haló, boys! Hola, hoši! Angličané, co? – Z kterépak lodi?“

Hoši se zastavili.

„Dobrý den, pane.“

Proti nim stál osmahlý, asi čtyřicetiletý, statný muž. Měl bílé, hedvábné šaty, na hlavě korkovou tropickou přilbu.

„Ano, pane, jsme Angličané, oba z Margarety. Dnes jsme přijeli, tak si chceme trochu prohlédnout Singapur,“ vysvětloval ochotně Filip.

„A co, krajané, nechtěli byste na sklenku ananasové grenadiny? Nikde na světě nemají lepší než tady,“ nabízel neznámý.

Hoši věděli, že není radno navazovat jen tak na ulici známosti, zvlášť v Singapuru, ale když se jim muž představil jako pan Sutter, obchodník starožitnostmi a krajan, přijali pozvání a společně zašli do blízké zahradní kavárny.

„Mám tu obchod, v Singapuru, ale moji zákazníci jsou většinou Malajci. Dnes jsem koupil od jednoho domorodce zajímavou věc.“ Při těch slovech otevřel Sutter aktovku. Hoši zvědavě čekali, co se objeví.

Pan Sutter opatrně vyňal z obalu asi patnáct centimetrů vysokou černou sošku Buddhy.

„Koupil jsem toho bůžka od jednoho Malajce. Vypravoval, že pochází z nějakého chrámu v Sarawaku. Nic zvláštního: bůžek na skleněné destičce, ale bylo by to pěkné těžítko. – A právě pro tu sošku jsem vás pozval, hoši! Mám v Liverpoolu přítele, chodili jsme spolu do školy. První léta jsme si hodně dopisovali, ale poslední dva roky jsem od něj nedostal ani řádku. Nevím jeho adresu z paměti, dal bych vám ji dodatečně. Tedy, o co bych vás prosil... Kdo z vás bydlí blíže Liverpoolu?“ otázal se Sutter.

„Člověče, kdes byl tak dlouho? Pan Sutter už nemohl déle čekat, tady je dopis.“

Hoši opustili kavárnu.

Prošli hlavními ulicemi, prohlédli si zajímavosti města a po dlouhé procházce se vraceli k přístavu.

„Říkám ti, Filipe, je ten Buddha ale těžký, zkus!“

Filip přijal balíček.

„Opravdu, jako z olova,“ přisvědčil.

Před osmou hodinou zamířili hoši k celnici. Když došli k budově, zpozorovali sběh lidí.

„Copak se tam stalo, podívej! Je tam vůz s červeným křížem! Pojďme se podívat...“ navrhoval Filip.

Hlouček lidí se tísnil okolo muže ležícího na zemi. Dva muži ukládali neznámého na nosítka a lékař jej prohlížel.

„Proboha, Filipe! Ten muž je Sutter!“ zvolal zděšeně Robert. Lékař se otočil k chlapcům: „Vy znáte toho pána, mladíku?“

„Ano, pane doktore. Je to zdejší obchodník, pan Sutter. Měli jsme zde schůzku, má mi dát jednu adresu,“ vysvětloval Robert.

Lékař pohlédl na nosítka a zvolna řekl: „Ten muž vám žádnou adresu nedá – je mrtev! Srdeční mrtvice.“

Hoši zírali strnule za odjíždějícím autem.

Filip promluvil první: „Co teď s Buddhou?“

Vrátili se zpět na Margaretu.

„Ohlásím celý případ kapitánovi,“ rozhodl Robert.

Kapitán chlapce vyslechl, přečetl si Sutterův dopis a prohlédl bůžka.

„Podle mého názoru a podle dopisu je věc jasná. Ty, Roberte, nevíš, komu sošku doručit – pan Sutter je mrtev – soška je tedy tvoje. Budeš mít památku na Singapur.“

Cesta ze Singapuru uběhla bez zvláštních příhod a po několika týdnech zakotvila Margareta v Liverpoolu. Robert se rozloučil s Filipem a spěchal domů.

„Táto, Robert je doma,“ volala matka do pokoje.

„Jak to, že není otec v práci?“ divil se Robert.

„Chlapče, máme teď zlé časy. Otec je už dva měsíce nemocen, léky stojí hromadu peněz a... peníze už pomalu nejsou.“

Tak si to Robert doma nepředstavoval.

Po několika dnech poznal, že matka mluvila pravdu.

Přemýšlel... Buddha!

Odpoledne se vytratil se zabalenou soškou do města.

V ulici Falthoth Road byl velký obchod se starožitnostmi a cizokrajnými předměty. Robert vstoupil.

„Pane, jsem plavčík z Margarety společnosti Orient Line. V Singapuru jsem získal tuto sošku Buddhy. Chci ji prodat.“

Starý obchodník vzal těžkou sošku do ruky a více pro sebe než k Robertovi říkal:

„Hm... Sarawak Buddha. Je to odlitek, dost hrubě vypracovaný, hm, co za tu sošku chceš?“

„Neznám cenu podobných věcí, pane!“

„Hm... to je těžká věc, co ti mám, chlapče, nabídnout... řekněme jednu libru. Ano, libru, to je slušně zapláceno.“

Obchodník obracel sošku Buddha v rukou. Pak vzal nožík a oškrábal trochu černého laku na rubu sošky.

„Co...? Počkej chvíli, chlapče!“

Staroch jakoby omládl o dvacet let. Znovu uchopil sošku, prohlížel ji ze všech stran, vážil ji, kapal na ni nějaké tekutiny. Pak vzal do ruky jakousi knížku, něco do ní psal. Vytrhl jeden lístek a podal jej Robertovi.

„Tady máš, neztrať to! Je to šek na 500 liber pro Národní banku!“

Robert se zapotácel údivem: „Prosím, pane? – To přece není možné... vždyť ten černý Buddha je...“

„... z ryzího zlata!“ doplnil vážně obchodník.



## Letoun číslo 4

„Celou cestu jsem měl dojem, že vedle mne někdo sedí. Chvilími jsem se bál podívat na prázdné sedadlo vedle sebe...“ vypravěč se odmlčel. Všichni kolem mlčky a vážně naslouchali.

Byla to skutečně strašidelná historie.

Celý dnešní let čtyřky byl zlý.

Druhý pilot a mechanik Baxter nahazoval vrtuli, uklouzl a v příštím zlomku vteřiny odlétl od stroje s roztrženým ramenem. Zasáhl jej list vrtule.

Cestou do nemocnice zemřel.

Po této kruté události letěl s nákladní čtyřkou pilot Fersky sám. Jak právě vyličil, měl zlou cestu. Jako by kamarád seděl během letu stále vedle, tak jako sedával dříve.

„Byl jsi rozrušen, to je vše... Já na žádné duchy nevěřím, mně se ještě nikdy nic podobného nestalo!“ prohlašoval přesvědčivě jeden z přítomných, pilot Wing.

„Pan Wing,“ ozvalo se z tlampače nad nimi, „pan Wing se dostaví do kanceláře a připraví se k odletu.“

Pilot se rozloučil s kamarády.

„Dej pozor na druhé sedadlo!“ volal za ním kdosi.

„Měl jsem na palubě všelijaký náklad, tak proč bych nemohl jednou svézt také nějaké strašidlo – ale strašidla jsou jen na starých hradech, a ne v letadlech.“

V kanceláři převzal Wing od dopravního úředníka palubní knihu, poštovní pytel a pak odešel se skladníkem do hangáru. Tady ležely velké hromady zavazadel určených k dopravě do nejrozumnějších přístavních měst Číny.

„Co máte pro mne?“ ptal se pilot.

„Budete mít na palubě nebožtíka,“ odpověděl skladník a ukázal na dlouhou bílou, rakvi podobnou bednu.

„Co to, člověče, mluvíte! Nebožtíka?“ nechápal Wing.

„Ano, pane. Včera zemřel v Singapuru čínský obchodník pan Wu-Ling. Jeho příbuzní chtějí, aby byl podle čínských zvyků pohřben ve své domovině. Zaplatili za dopravu a vy jej vezmete čtyřkou do Hongkongu.“

„To je čím dál tím roztomilejší! Nebožtíka na palubě a letět s nešťastnou čtyřkou! Ještě že není pátek třináctého,“ ušklíbl se letec.

Za necelých patnáct minut hučí motory dopravního letadla vysoko na obloze. Je krásná hvězdná noc. Pilot Wing řídí jistou rukou letoun, hluboko dole se převalují mořské vlny. Letec si krátí dlouhou chvíli hvízdáním jakési veselé písničky, i když to, že za ním v dlouhé bílé bedně leží mrtvola ctihodného pana Wu-Linga, nevzbuzuje právě veselost. Což kdyby se tak nyní objevil duch zabitého mechanika vedle na prázdném sedadle? K smíchu! Při této myšlence letec šlehne okem po prázdném sedadle. Nic.

„Hloupé myšlenky, samozřejmě. Ten mrtvý syn nebeské říše je rád, že ho odvážím do země otců.“

Běh Wingových úvah je pojednou přerušen! Co to bylo!? Letec napíná sluch... přes dunění motorů se zdá, jako by tam vzadu cosi zasténalo. Divný, nezvyklý zvuk. Něco jako bolestný vzdech.

Sluchový klam? Asi.

Ale ne, vyloučeno! – Teď opět! Tentokrát pronikl hlukem motorů jiný zvuk. Pronikavé vřísknutí.

Pilot otáčí hlavu a hledí za sebe. Tam se nic nehýbá! Bílá dlouhá bedna leží klidně, upevněna provazy k podlaze kabiny.

Wing se neklidně obrací k okénku – pojednou mu cosi padá na hlavu! Letec pouští řízení a zachytí předmět oběma rukama. Letadlo se prudce zakymácí.

„Ke všem čertům, copak blázním? Vždyť je to můj vlastní kabát! Vrtím se na sedadle a přetrhl jsem poutko,“ uklidňuje se letec. Sahá po řídicí páce, aby uvedl stroj do správné polohy. Ale vtom zase ten zvuk! Tentokrát to bylo vzteklé zaječení. Na Wingově čele vyrazily krůpěje potu.

„Pro všechno na světě, co se to děje? Tahle cesta mě připraví o rozum! Ještě půl hodiny letu... Nouzově přistát? Kde? Dole je

moře! Chlapci měli pravdu, když říkali, že se čtyřkou to není v pořádku.“

Marně se Wing snaží uklidnit své nervy. Řídí letadlo jako ve snu, celá jeho mysl je soustředěna k hrůzné záměrce.

„Snad byl Wu-Ling jen zdánlivě mrtvý, během cesty nabyl vědomí a nyní se snaží dostat z těsné bedny a volá o pomoc!“ Ale obratem zas tuto myšlenku zavrhuje. Jistě by se byl dávno v bedně udusil. A pak – ty zvuky!

Ještě čtvrt hodiny.

Letec strnul... Strašněji než předtím k němu doléhají zvuky z kabiny. Příšerný, nelidský řev dere se k sluchu pilota zachváceného hrůzou. Wing tiskne řídicí páku a nutí letadlo k sestupu.

Prolétává mračny, dole šikmo pod ním se objevují prvá světla pevniny. Konečně Hongkong! Několik světlometů ukazuje letci, kde má přistát. Wing tlačí stroj k zemi, aniž odhaduje vzdálenost. Kola podvozku prudce narážejí na pevnou zem, letadlo se odráží, aby se po čtyřiceti padesáti metrech znovu tvrdě dotklo země.

Několik úředníků a mechaniků pozoruje přistávání čtyřky.

„Co ten Wing vyvádí? Vždyť tu mašinu rozmlátí! Takhle jsem viděl přistávat za války, ale to byl trup rozstřílen kulometem,“ diví se jeden z mechaniků.

Všichni spěchají k letadlu, které po několika zmatených skocích zůstává konečně stát. Dříve než k němu mohli doběhnout, otevírá se kabina a z ní se vypotácí na smrt bledý Wing.

„Wingu, člověče, jak to přistáváte? Už jsme vás viděli koly vzhůru! Jakou jste měl cestu? Máme tady radiogram. Jsou tam u vás ale popletové. Dali vám na palubu místo toho mrtvého Číňana zásilku, která měla jít do Milána. Pěkní popletové!“

Pilot Wing si otírá zpocené čelo.

Zřízenci vytahují z kabiny letadla dlouhou bílou bednu a odstraňují z ní dřevěný poklop. Objeví se železná klec a z ní se udiveně dívá na svět – párek statných šimpanzů.

## Usměvavý Dick

Byly chvíle, kdy Dick Petersen byl se svým věčným úsměvem protivný. Ten chlapík by se snad usmíval i na pohřbu.

Osmahlý člověk, i na širém moři vždy pečlivě oholený, jasné modrých očí, které někdy podivně zešedly. A to bylo zlé znamení! To se obyčejně unylý úsměv kormidelníka Dicka Petersena proměnil v potměšitou grimasu, kterou lze vidět na soškách čínských porcelánových bůžků. Jinak to byl muž na svém místě.

Nikdy neměl trojstěžník Olaf lepšího kormidelníka.

Bylo to, tuším, v červnu – kdy Olaf na své pouti Tichým oceánem zakotvil v Papeete. Polovina posádky byla ve městě, zbytek se nudil na palubě. Bylo vedro k zalknutí. Co chvíli jsme se šli ochladit pod sprchu, totiž pod sud naplněný vodou, který jsme uvázali na lano a zatáhnutím vylévali jeho obsah na sebe. Tento primitivní způsob však mnohým nepostačoval.

„Hej, Petře,“ volá plavčík Rolf. „Petře, pojďme si zaplavat! Podívej, to moře – jako zrcadlo!“

„Šel bych, ale víš, že nesmíme – jsou prý tu žraloci.“

„Žraloci? Podívej se do vody! Je vidět až na dno. Nepoplaveme daleko, pojď!“

Krátkým odrazem od dřevěné příčky provazového žebříku skáčí chlapci do vody. Oba jsou dobří plavci. Mocnými tempy plují v čiré vodě; za chvíli jsou už dobrých sto metrů od lodi.

„Petře, podívej! Usměvavý Dick se na nás dívá z paluby, to bude zase řečí. Ale směje se – je to dobré!“

„Kdepak, hned to začne! Už má v ruce hláskou troubu.“

Z paluby Olafa skutečně doletí k chlapcům hlas zesílený megafonem:

„Hej, chlapci! Dobře plavete. Vemte to o závod! Kdo bude první u mne na palubě, dostane dolar a odpoledne může jít do města. Až řeknu teď – začněte! Pozor – teď!“

Hoši, žádostiví slíbené odměny, vyrážejí. Ze všech sil bojují o vítězství. Kormidelník Petersen je povzbuzuje megafonem:

„Tempo, tempo, hoši, hip, hip, hip!“

Chlapci se rychle přibližují k lodi. Už jen pár desítek metrů je dělí od provazového žebříku. Petr zůstává o něco pozadu, ale silný hlas kormidelníka Petersena pobízí:

„Hej, Petře! Přidej! Více nohama, ráz dva, ráz dva! Kluci, dva dolary vítězi!“

Chlapci zvyšují své úsilí.

Prvý šplhá na palubu Rolf, vzápětí následován Petrem.

„Já vyhrál, pane Petersene!“ volá Rolf. „Dva dolary a odpoledne volno!“

Ale co to? Jasně modré oči Usměvavého Dicka podezřele šednou a jeho pověstný úsměv se mění v obávanou grimasu. Na snědém, vysokém čele se Petersenovi třpytí krůpěje potu. Unaveným pohybem odkládá hlásnou troubu.

„Jo tak, tys vyhrál? Chlapečkové zlatí, vyhráli jste to oba!“ Petersenova pravice ukazuje k mořské hladině.

Dole, u konce provazového žebříku plují dva obrovští modří žraloci!

„Vy hlupáci, plavali jste ne o dva dolary, ale o dva životy! Už zdálky jsem pozoroval, jak se k vám ty bestie blíží. Kdybych vás byl varoval a upozornil na ně, nehnuli byste se strachy, ale o dva dolary a o volno jste plavali jako čerti. Já trnul, který z vás to prohraje a...“ obličej Usměvavého Dicka se mění ve tvář Buddhy. „Každý dva dolary pokuty a půl roku ani krok na pevnou zemi za překročení zákazu koupání!“

Za půl minuty po těchto slovech se tvář kormidelníka Dicka Petersena opět sladce usmívala.

## Na vlně 57 metrů

Lodní zvon nákladního parníku Colon odbíjí půlnoc.

Na palubě se ozývají kroky lodníků – výměna hlídek. Na místa lodních důstojníků, kormidelníka a radiotelegrafisty nastupují noví, krátkým odpočinkem zotavení muži.

Loď pluje zvolna – nachází se v nebezpečném pásmu. Je válka! Mořské úžiny jsou plné záludných min, všichni na Colonu vědí, že plují válečným pásmem na vlastní nebezpečí a přes důtklivé varování.

Dveře radiotelegrafní stanice na nejvyšším místě paluby Colonu se otvírají, vstupuje mladý muž:

„Tak hybaj na kutě, Sonny! Co nového? Volal už Ben z Magdaleny?“

Tázaný znaveně vstává od přístrojů. „Ne, ale máš to připravené na vlně 57 metrů. A teď si laskavě převezmi službu, já jdu spát! Dobrou noc.“

Radiotelegrafista Sam Petkins zůstává v kabině sám.

Pohodlně usedá k přístrojům, zapaluje si lulku a levicí uvádí v činnost přijímací aparát. Tydá – tatady – tydadaďá – pískají v tichu Morseovy značky. Něktěrym pozorně naslouchá: nic zvláštního... v okruhu nejméně čtyř set kilometrů žádná loď. Pak přitáhne mikrofon k sobě a otočí vypínačem. Vysílačka je zapojena.

„Haló, haló, tady parník Colon na vlně 57 metrů,“ naklání se Sam k mikrofonu, „volám parník Magdalenu, haló! Slyšíte mě? Vysílejte – přepínám na příjem!“

Jistý hmat, vysílačka zmlkne a obratem je uveden v činnost přijímač. V tlampači se ozývá zprvu hvízdot, pak nějaké brumlání. Sam vyladuje zvuk:

„Haló, Colon? Tady Magdalena, u aparátu Ben Funk – tak co, jak jsi se Same vyspíkal? Jaké máte počasí? Tady to za moc nestojí. Prší celý den. Když jsme spolu před týdnem seděli ve Funchalu, bylo nám líp, co říkáš? Přepínám na příjem!“

Sam se usmívá a uvádí v činnost vysílačku Colonu:

„Haló, haló, Magdalénko – tady Colon. Tak jsem právě spočítal, jak jsme už dnes daleko od sebe. Osm set čtyřicet kilometrů! Tak co, dohrajeme naši partii? Dnes jsem na tahu já. Dávej pozor! Můj tah je e3 na d5, figura: kůň. Je přesně 1.15 – v 1.30 voláš ty mne a hlásíš svůj tah! Rozuměl?“

Tak si dva kamarádi, kteří spolu prošli kursem námořní telegrafie a slouží na lodích jedné společnosti, krátí čas noční služby. Aniž by tím zanedbávali své povinnosti; spojovací příjem je stále zapojen.

Zatímco prostorem se každou čtvrt hodinu nese nový šachový tah a Magdalena pluje rychle a bezpečně Atlantikem, Colon postupuje jen zvolna válečným pásmem. Tři muži na přídí bedlivě pozorují hladinu.

„Haló, haló – Magdalena? Tady Colon! Můj tah a4 – ještě tři tahy, broučku, a máš to prohrané!“

„Haló, Colon – o láhev oranžády, že to třemi tahy nebude! Same, haló, Same – plujete už blokadou? Přepínám!“

„Zde Colon – tak to jsi, Bene, uhodl! Tři hoši na přídí si mohou vykukat oči, ale žád...“

Radiotelegrafista Magdaleny napjatě poslouchá... co to bylo?

V tlampači se ozval tlumený úder, Samův hlas umlk! V další vteřině ztichla i nosná vlna vysílačky Colonu. Ben rychle zapíná svůj přístroj, zatímco jeho pravice tiskne tlačítko poplašného elektrického zvonku. Vzápětí přibíhá do vysílací kabiny Magdaleny několik důstojníků a po několika vteřinách i kapitán!

„Co se děje?“

„Hovořil jsem s Colonem, najednou rána a... Ticho! Pozor!“ Ben sklání hlavu k tlampači.

„Haló, haló, Magdalena? Tady Colon, slyšíš mě, Bene? Byl jsem přerušen. Buď tak laskav a napiš si do svého palubního deníku: Dne 12. prosince, ve 4.07 najel Colon na minu! Slyšel jsi výbuch? Máme v levém boku díru, že by jí prošel párek slonů! Vysílal jsem SOS, ale nemá to smysl. Nejbližší loď je vzdálena 396 kilometrů. Ale ty si s tím nelam hlavu, Bene, jsi trochu z ruky, abys nám mohl poslat tu

vaši starou rachotinu na pomoc. Dohrajeme partii! Můj tah je b7, střelec – a v příštím tahu máš, kamarádíčku, slíbený mat! Tak, Magdaleno, děravý Colon přepíná na příjem!”

Muži shromáždění v telegrafní kabině Magdaleny vyslechli bez dechu zprávu z Colonu. Sotvaže Sam skončil, zapojil Ben svou stanici:

„Haló, Colon! Zde Magdalena. Mluv teď rozumně! Je vážné nebezpečí? Je u mne kapitán Murie a důstojníci! Co pro vás můžeme udělat? Rychle odpověz, přepínám na příjem!”

Hlas z dálky odpovídá: „Magdalena? Tady ještě Colon, ale už ho může tvůj starý škrtnout ze seznamu lodí naší společnosti! Proč chceš, abych mluvil vážně? Voda sahá až po palubu. Kapitán lítá po můstku a honí hochy do záchranných člunů! Máš štěstí! Tuhle partii jsi, kamaráde, prohrál, ale tu láhev oranžády si vypiješ asi sám. Řekni svůj tah, a mohu-li ti radit, pospěš si! Právě se Colon zabořil přídí do vody! Pospěš, přepínám!”

Ben rozechvěle odpovídá do mikrofonu: „Proboha, človče, nač ještě čekáš? Jdi ihned do člunu! Je to rozkaz kapitána Murieho! Tady máš ten tah e3 X d4. Ale mysli teď na sebe, a ne na šachy, Same! Slyšíš?! Přepínám!”

„Haló, Colon! Bene, řekni svému starému, že mi nemá co poroučet! Můj kapitán stojí ještě na velitelském můstku a já se dřív nehnu, dokud on mi neřekne! Na to jsou předpisy, ne? A teď poslyš, Bene, můj tah je h6 a to je – mat! Jsi vyřízen, Bene, a já také. Kamaráde, ještě... voda se mi dere do kabiny... vyříd' pozdrav mé sestře Betty. Voda sahá už ke stolu... počkej, vylezu na stůl. Bene, je zle... Bene, sbohem, kamaráde.”

Ticho, mrazivé ticho. Ještě lehký šum v tlampači a pak – nic... Ben přímo drtí stojan mikrofonu v pěsti, staví se do pozoru a sevřeným hrdlem s námahou říká do vysílačky:

„Zde Magdalena – volám Colon! Sbohem, můj kamaráde Same!” Přítomní důstojníci s chvějícími prsty u štítků svých čepic vzdávají čest tomu, kdo v moři dohrál svou poslední partii! Vlny vyslané



z Magdaleny přelétly rychlostí světla místo, kde se ještě před několika vteřinami potápěl Colon...

## Na konci světa

„Vysoký 179 centimetrů, urostlý, silný muž. Výborný střelec. Dle sdělení jednoho Šivaše zdržuje se v některé eskymácké vesnici v oblasti North River, domorodci zvané ‚Na konci světa‘. Požívá prý v kraji značné úcty. Proč? Nevím. Pro vás je důležité, že zabil! Nechává si říkat Denny Key. A toho mi, četaři, přivedete!“

To bylo vše, co se Albert Last – četař kanadské jízdní policie – od svého náčelníka dozvěděl.

„Vysoký, střelec, někde u Beringovy úžiny... stačí, co?“ bručel Last, ukládaje své věci do přidělených saní. Přehlédl zásoby potravin, ještě jednou v kanceláři prostudoval plastickou mapu a ráno vyrazil do sněžných plání.

300 mil! Sněhem a mrazem polární oblasti!

První tři dny byly znamenité. „Pouze“ dvacet stupňů pod nulou, místy lehká mlha, jinak krásná pohoda. Čtvrtého dne se počasí změnilo. Silný severní vítr zvedal mračna sněhu. Psi zapadali do závějí a cesta byla stále obtížnější.

Jeden z dalších namáhavých dnů. Poledne.

Last doufá, že už zítra dorazí do eskymáckých vesnic ‚Na konci světa‘. Připravuje si skromný oběd: trochu bobů, slaninu a velkou konvici kávy. Psům hází přesně odměřenou dávku sušených ryb.

Když vtom se stalo něco, co mělo změnit celý život Alberta Lasta.

Přistoupil k petrolejovému vaříči. Poklekl, aby odlil trochu kávy do poháru, a v této chvíli vyskočil jeden z psů a zahryzl se mu do ramene. Celý klokotající obsah konvice se vylil Lastovi na nohy. Četař s výkřikem upustil pohár. Kožené i spodní vlněné kalhoty se mu přilepily na opažené nohy, každý pohyb působil strašnou bolest. Jeho postavení bylo zoufalé. Sám uprostřed sněžných plání, daleko od pomoci a civilizace, sám s opařenýma nohama, neschopen pohybu.

Noc probděl za krutých bolestí ve spacím pytli. Ráno se doplazel k saním, zapráhl psy a napolo v bezvědomí klesl do saní. Spřežení

jako by vycítilo bezmocnost svého pána, zastavovalo a co chvíli se mezi sebou rvalo.

Kolem desáté byl Albert Last se silami u konce. Omdlel.

Když přišel k sobě, nemohl se upamatovat, co se s ním stalo. Zvedl hlavu. Spatřil, že leží na huňaté medvědí kožešině uprostřed prostorného stanu. Nohy měl omotány vrstvy tlustých obvazů.

Nad ním stál muž. Běloch.

„Vítám vás, četaři,“ schýlil se k Lastovi. „Vítám vás ,Na konci světa‘. Tuším, koho hledáte. Jsem Denny Key.“

Last se pokusil usednout. „Uhodl jste, Keyi,“ se zaúpením padl zpět do medvědí kožešiny. „Jménem zákona vás zatýkám!“

„Jen klid, četaři. Nejdříve vaše nohy,“ muž klidně odmotával Lastovy obvazy. „Kdysi jsem studoval lékařství, to už je dávno. Myslím, že zde budete muset přezimovat.“ Key nanášel na obnažené svalstvo hojivou mast. „Nevyužiju vaší bezmocnosti. Počkám, až budete moci splnit svou povinnost.“

Dny plynuly. Nastal čas bouří a sněhových vánic.

Zdravotní stav četaře kanadské jízdní policie se zvolna zlepšil. Denně se podívoval, z jaké dálky přicházejí Eskymáci s rozličnými neduhy, aby je Denny Key léčil. Měl neobyčejné felčarské úspěchy – ano, proto byl tak oblíben!

Minulo šest dlouhých měsíců.

Četařovy popáleniny se vyhojily, bez námahy přestál i dvoudenní lov.

Přišel večer s teplým dechem jižního větru.

V dáli poštěkávali psi, muži seděli u hrubého stolu a vůně polévky se mísila s obláčky tabákového kouře.

„Denny,“ četař sáhl po svém tlumoku a vyhlédl ze stanu. „Poznal jsem, že jste dobrý člověk. Pravda, zabil jste. Zastřelil jste vydřidušského obchodníka, který byl pomalejší než vy. Na západě by vás půl roku tahali po soudech, potom by řekli: sebeobrana. Sever chce čin. Střelil jste. Zítra odjízdim – a vy tu zůstanete!“

Denny Key zrudl a v rozpacích smetal ze stolu tabáková smítka.

„Je dost velkým trestem zůstat tady ‚Na konci světa‘. Sever vás potřebuje. Jste tu užitečnější než ve vězeňské cele.“

Nazítří zrána Albert Last odjel a za deset dní podával toto služební hlášení:

„...byl bych zahynul, nebýt tamějšího felčara, který mne našel, dopravil do bezpečí a po celou zimu živil a ošetřoval. O Denny Keyovi mi bylo domorodci řečeno, že se z vesnice odstěhoval. Jelikož jsem neobstál v plnění uložené povinnosti, prosím, abych byl propuštěn ze svazku kanadské jízdní policie.“

## Nahluchlý Sandy

V městečku je živo!

Co chvíli přijede před velký srub obchodní stanice spřežení. Zaměstnanci stanice vypřahají znavené psy a pomáhají odnášet náklad do hostince. Veselý smích a křik.

Opět přijíždějí saně.

„Oho, ‚Starý Sandy‘ je tady. Ten si pospíšil. Jak asi pochodil letos?“

Saně se zaskřípěním stanou. Vystupuje muž v kožichu a spěchá do místnosti.

„Hej, šenkýři, něco pro zahřátí!“

Hostinský se směje: „Tak co, Sandy, jak bylo v horách? Co dělá naše studená Aljaška a její zlato? Našels...?“

„Co je ti po tom, taškáři! Ale, abys neměl strach o útratu...“ Sandy klade na stůl kožený, zpola plný váček.

„No, moc toho není, zase půjdeš do sněhu s dluhem. Už bys toho mohl, Sandy, nechat. Jsi starý člověk...“

„Starý Sandy‘ mává oběma rukama hostinskému před očima.

„Moc zbytečných řečí! A vůbec? Kdo že je starý člověk? Já? Je mi teprve pětadesát. A podívej se, kolik jsem jich předjel. Za mnou jich jede z hor ještě dobrých dvacet, a jsou mladší!“

„No a co, Sandy, byl jsi už naproti? Necháš si zapsat čas?“

Sandy pokyvuje hlavou: „Hned tam jdu. Říkám ti, dnes je pondělí... tak ve čtvrtek ráno – řekněme – v osm hodin!“

Starý veterán severu, Sandy, přechází ulici a mizí ve dřevěné boudě banky.

Stojí tam dlouhá řada mužů; čekají, až se otevře okénko, u kterého bude úředník přijímat záznamy na čas. Hlučně mezi sebou hovoří a všechny ty řeči se točí kolem jediné otázky: Kdy?

Kdy se hne led na Yukonu, který den, kterou hodinu, kterou minutu?

Je tu dávným zvykem, že mužové severu se při prvním pukání ledu sjedou z dálek do údolí, aby zde vyčkali příchodu jara a jeho předzvěsti – odchodu ledu. To je ta významná událost!

Na zamrzlé řece stojí velká bedna zatížená kameny. Uprostřed bedny trčí vysoká tyč, z vrcholu vede pevný konopný provaz. Konec napnutého provazu je na břehu přivázán ke spoušti revolveru. Jeho hlaveň je jen několik centimetrů vzdálena od šňůry závaží kyvadlových hodin. Celé zařízení pracuje takto: V okamžiku, kdy se led dá do pohybu, bedna se stožárem se pohne, provaz se napne, zatáhne za spoušť pistole – a výstřel, ať ve dne či v noci, vyburcuje městečko. Kule z revolveru přestřelí slabou šňůrku hodinového závaží – a hodiny zůstanou stát v okamžiku, kdy se led pohnul!

Sandy přistupuje k okénku.

„No, Sandy, taky už doma? Tak, jaké to bylo letos? Kolik?“

Starý Sandy pokládá váček na okénko: „Jako, kdy jsem vyjel?“

V úterý! No a kolik? Asi 11.25!“

Jeden z úředníků zjišťuje váhu zlata v sáčku, zatímco druhý vypisuje potvrzenku udaného času. Sandy bere sázkový kupón do ruky, a aniž by se na něj podíval, strká jej do kapsy.

Je už pondělí a ledy ještě stojí.

Ani v noci z pondělka na úterý se led nehýbe, i když trhliny nasvědčují tomu, že se tak může stát každým okamžikem.

V hostinci je veselo. U stolů sedí v hlasité zábavě muži, kteří trávili dlouhé měsíce zimy uprostřed ledu a sněhu. Bác! U řeky padl výstřel.

Převrácené stoly a židle, řinkot rozbitých sklenic – všechno se žene ven! Ven ke břehu! Kůl s hodinami je obklopen lidmi a – ledy plují! Křik, výskot, smích!

„V kolik hodin se led hnul?“

Všechny oči jsou obráceny k hodinám. Ručičky ukazují 11 hodin a 25 minut! Všichni loví z kapes sázková potvrzení. Kdo uhodl správně? Starý Sandy prohlíží svůj kupón. Pak vyskočí oběma nohama do vzduchu a ječí – ječí:

„Hurá, tady! 11.25 – úterý!“

Marně Sandy přemýšlí, jak vsadil tento čas.

Teprve večer si uvědomuje, že byl ukládat do banku své zlato a že se ho úředník ptal: „Kdy?“ Myslil, že se ptá, kdy vyjel. Vzpomíná, že řekl: „V úterý!“ Potom hlásil přibližnou váhu zlata: 11,25 uncí – a úředník si zapsal čas 11.25. A Sandy vyhrál! Vyhrál nejvyšší možnou výhru. Uhodl nejen den, ale i hodinu, ba dokonce minutu. Na to vyplácí banky sto ku jedné.

Nikdo neměl tušení, že starý zlatokop děkuje za své štěstí pouhé náhodě, nedorozumění. Protože si ještě nikdo nevšiml, že Sandy je nahluchlý...

**Otakar Batlička**  
**Na vlně 57 metrů**

Vydala **Městská knihovna v Praze**  
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání  
Verze 1.0 z 30. 7. 2013